

ქართული გართლწერიის 120 წესი

კუნძტუასცია

ქართული ენის
მოკლე ორთოგრაფიული ლექსიკონი

ცნობარი მოსწავლეებისა და სტუდენტებისათვის
შეადგინა სანდრო ჯარღალიშვილმა

ბათუმისელოზა „საგანწერი“

მ. ქუთაისი

1995 წელი

ქვირფასო მაითხველო

წინამდებარე ნაშრომი ჩვენი მოკრძალებული ცდაა კომპაქტურად, მკითხველდა ფართო წრისათვის მისაწვდომი ეორმით წარმოვადგინოთ ქართული მართლწერისა და სწორმეტყველების საკითხები.

წიგნი, უპირველეს ყოვლისა, განკუთვნილია მოსწავლეებისა და სტუდენტებისათვის, მაგრამ ვიმედოვნებთ, რომ იგი დააინტერესებს ინჟინრებსა და ექიმებს, მხატვრებსა და უინანისიტებს, მუშებსა და გლეხებს, პოლიტიკოსებს, იურისტებს, ეკონომისტებს, სხვადასხვა რანგის მოხელეებს...

ავტორი თავს ბედნიერად ჩათვლის, თუ მკითხველი სწორედ ამ ცნობარით გადაამოწმებს, როგორ ახსოვს ქართული მართლწერის წესები, მისი დახმარებით შეეცდება ქართულად წერისას არ დაუშვას შეცდომები.

სარჩევით, რომელიც დაწერილმანებულისა და ერთი შესხედვით მოუსხერხებელი ჩანს, ადვილად მიაკვლევთ თქვენთვის საინტერესო და საჭირო წესს.

ნაშრომი შედგენილია არსებულ ლიტერატურაზე დაყრდნობით. იგი ეფუძნება „თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმებს“, ორთოგრაფიულ ლექსიკონებს, საშუალო და უმაღლესი სასწავლებლების სახელმძღვანელოებს, ქართველ ენათმეცნიერთა რიგ სხვა შრომებს. ყოველი წესის ბოლოს ციფრებით (წილადებით) მითითებულია ლიტერატურა. მრიცხველი გიჩვენებთ გამოყენებული წიგნის ნომერს (იხ. გვ. 103), მნიშვნელი — გვერდს. თუ წიგნი კრებულია, აღნიშნულია სტატიის ავტორიც.

ეთხოვთ გამოგვეხმაროთ. თქვენს ყველა შენიშვნას, სურვილს, წინადადებას (ნებისმიერი ფორმით გამოთქმულს) დიდი სიამოვნებითა და მაღლიერებით მივიღებთ, შემდგომში გავითვალისწინებთ.

ჩვენი მისამართია: ქუთაისი, გორის ქ. № 20/30, ტელ.: 6-13-43, 5-24-62.

წინასწარ გიხდით მაღლობას.

პატივისცემით სანდრო ზარდალიშვილი

ს ა რ ჩ ე ვ ი

I. მ ა რ თ ლ დ ე რ ი ს 120 წ ე ლ ი

ს ა ხ ე ლ ე ბ ი

უცხოური სიტყვების მარტლდეკა.

1-1. კომპოტი თუ კამპოტი? ვორონცოვი თუ ვარან- ცოვი?	11
1-2. კოსტიუმი თუ კოსტუმი?	11
1-3. რაისხტაბი თუ რეიხსტაგი? ცვიიზი თუ ცვეიგი? .	11
1-4. აკუმულატორი თუ აკუმულიატორი?	11
1-5. ჟოლერა თუ ზოლერა?	12
1-6. სიმეპათია თუ სიმპატია?	12
1-7. ლევიკოციტები თუ ლეიკოციტები?	12
1-8. კვორუმი თუ ქვორუმი?	12
1-9. ბალერეა თუ გალერეია?	12

სახელთა ბრუნება

1-10. მფარლის თუ მწერალის? სოფლის თუ სოფელის?	13
1-11. აკაციის ხე თუ აკაციას ხე?	13
1-12. კაფის მკატრონი თუ კაფის მკატრონე?	13
1-13. ფანჯრით თუ ფანჯარათი? მოყვრით თუ მოყვა- რით?	14
1-14. კატად თუ კაცათ? ხედ თუ ხეთ?	14
1-15. გორი თუ გორი? დელი თუ დელო?	14
1-16. ვრისთავო თუ ვრისთაო? ვეშხეო თუ ვეფხო?	15
1-17. ბარონო თუ ბარონ? ბრაფო თუ გრაფ?	15
1-18. მამა და შვილია თუ მამა და შვილია?	15
1-19. ქალსა და მამაკაცს თუ ქალს და მამაკაცს? .	15

ადამიანთა საკუთარი სანდოები და გვარები

1-20. ემელიანეს თუ ემელიანის? მამამშეთი თუ მამაშით?	15
1-21. საბა თუ საბაე? ონისე თუ ონისეე?	15
1-22. ნოზაქე ოთარ თუ ნოზაქე ოთარი?	16
1-23. გურამმა თუ გურამიმ?	16
1-24. ივანეიშვილი თუ ივანეიშვილი?	17
1-25. გორკიმ თუ გორკმა? ტორიჩელი თუ ტორიჩელო?	17

რიცხვითი სანდოები

1-26. ბევრი ვაშლი თუ ბევრი ვაშლები?	17
1-27. ორი ათასმა თუ ორმა ათასმა?	18
1-28. სამმა მილიონმა თუ სამი მილიონმა	18
1-29. სამი მილიონ ხუთი ათას ორას სამმა თუ სამმა მილიონმა ხუთი ათას ორას სამმა?	18
1-30. ორასი თუ ორ ასი? ას მართი თუ ასერთი?	18
1-31. საათ-ნახევარი თუ საათნახევარი?	18
1-32. ასმართემ თუ ასპირველი? ოცღამართემ თუ მეოცღართე?	18
1-33. რიცხვის ციფრით გამოხატვისას იწერება თუ არა პრუნეის ნიშანი, ნაწილაკი და თანდებული?	19
1-34. ორივე თუ ორთავე?	19

ნაცვალსანდოები

1-35. მათ ააშენეს თუ მათმა ააშენეს? მათმა მებობარმა თუ მათ მეგობარმა?	19
1-36. თითოეული ჩვენთაგანი თუ თითოეული ჩვენთაგანი?	20
1-37. ჩემკან თუ ჩემსკენ? შენ მიერ თუ შენს მიერ?	20
1-38. ჩემს მეგობარს თუ ჩემ მეგობარს?	20
1-39. ყველა კაცი თუ ყველა კაცები?	20
1-40. ვინმეს თუ ვისმეს?	21
1-41. ვილაც-ვილაცები თუ ვილაც-ვილაცეები?	21
1-42. იმავემ თუ იგივემ?	21

მსაზღვრეების შეთანხმება საზღვრუბრით

- 1-43. იმერეთის მთხე სოლომონის ცხოვრება თუ იმერეთის მეფის სოლომონის ცხოვრება? 21
- 1-44. წითელ ვაშლს თუ წითელს ვაშლს? 21
- 1-45. ექიმ ხელაქის თუ ექიმი ხელაქის? 22

სათაურების მართლწერა

- 1-46. მოთხრობა „კაცია-ადამიანმა“ თუ მოთხრობა „კაცია-ადამიანი?“ 23

მართული (სუბსტანტიური) მსაზღვრელი

- 1-47. ღაღმაღამ წხვიძისამ თუ ღაღმაღამ წხვიძისმა? 24

რამდენიმე მსაზღვრელის რიგი

- 1-48. მფხოვლის სამი ბავშვი თუ სამი მფხოვლის ბავშვი? 25
- 1-49. წვენი ლამაზი მფხოვარი თუ ლამაზი წვენი მფხოვარი? 25
- 1-50. გუშინდელი საამური მწვერება თუ საამური გუშინდელი ცხოვრება? 25
- 1-51. დიდი მწვერ საათი თუ მწვერ დიდი საათი? 25

რთული სიტყვები (კომპოზიტები)

- 1-52. წამწამი თუ წამ-წამი? 26
- 1-53. ჭიჭიჭი თუ ჭიყ-ჭიყი? 26
- 1-54. კაშკაშა თუ კაშ-კაშა? 26
- 1-55. არემარე თუ არე-მარე? 26
- 1-56. კვალდაკვალ თუ კვალ და კვალ? 27
- 1-57. მრავალი თუ მრავალი ან მრ-მრავალი? 27
- 1-58. მამიდაწვენი თუ მამიდა-წვენი ან მამიდა წვენი? 27
- 1-59. წინდაუხედავი თუ წინ დაუხედავი ან წინ-დაუხედავი? 27
- 1-60. სულთამსუთავი თუ სულთა მსუთავი? 27
- 1-61. დღედაღამ თუ დღე და ღამ? 27
- 1-62. მთა-ბარი თუ მთა ბარი ან მთაბარი? 27
- 1-63. მრ-მრავალი თუ მრავალი ან მრ მრავალი? 28

1-64. პატარ-პატარა თუ პატარპატარა ან პატარ პატარა?	28
1-65. ძუნა-ძუნა თუ ქუნაქუნა ან ქუნა ქუნა?	28
1-66. აივლ-ჩაივლის თუ აივლჩაივლის ან აივლ ჩაივ- ლის?	28
1-67. ბააცივ-ბააცხელა თუ გააცივგააცხელა?	28
1-68. ცოლშვილიანი თუ ცოლ-შვილიანი?	28

შერწყმული ღანაკთი

1-69. ვევიმ-კონსულტანტმა თუ ექიმმა-კონსულტანტმა?	29
--	----

კუთვნილებითი კომპოზიტი

1-70. უზნოკოსტიუმიანი მამაკაცი თუ უზნო კოს- ტიუმიანი მამაკაცი?	29
1-71. თავზე სვლაღებულნი თუ თავზეხელაღებული?	29
1-72. 800-ადგილიანი თუ 800 ადგილიანი? x-შენობი- ანი თუ x უცნობიანი?	30
1-73. რადიო- და ტელეგადამცემები თუ რადიო და ტელეგადამცემები?	30

ზ ვ ნ ე ბ ი

ზმნის სუბიექტური პირის ნიშნები

1-74. სატავლენ თუ სატავლენ? ბავშვყრენ თუ გაუწყ- რენ?	30
---	----

ზმნის გარდასვლა

1-75. ბავშვს თუ ააშენენ? დასატეს თუ დასატენ?	31
1-76. ბავშვებმა იტირეს თუ ბავშვებმა იტირენ?	31
1-77. დაესმარენ თუ დაესმარენ?	32
1-78. ბავშვებიანი თუ გაეკეთებია? ავშენებინა თუ აშენებია?	32
1-79. მოუტაცინა თუ მოუტაცინა? უმეფია თუ უმეფინა?	32

ჰ ლ ს თანხარების ხმარება ზმნებში

1-80. ჩანს თუ სჩანს? დუმსარ თუ სდუმსარ?	32
1-81. კითხს თუ კითხს?	32

1-82. ბასთბოზია თუ გათბობია? თქვა თუ სიქვა? .	32
1-83. ვწერდი თუ ვსწერდი?	33
1-84. ასწავს თუ აწევს? ბაშოსცემს თუ გამოცემს?	33

კონტაქტი

1-85. დააწვინა თუ დააწერია? აჭრეწინებს თუ აჭრევიებს?	33
--	----

ზმნის თემა

1-86. სრიალებს თუ სრიალობს?	34
1-87. ვბარავ თუ ებარავ? ვსვამ თუ ვსეავ?	34
1-88. დაუბარავს თუ დაუბარია? შეუსვამს თუ შეუსვია? .	34
1-89. კრეფს თუ კრეფავს ან კრიფავს?	34
1-90. ინვეჭს თუ ინვეჭავს? ლესავს თუ ლესს?	35

ზმნის წინები

1-91. გაათავისუფლებს, განათავისუფლებს თუ გაანთავისუფლებს?	35
1-92. აღწვარდე თუ ავლწვარდე?	35
1-93. აღწვარდის, წვარდის თუ ღწვარდის?	36

ზმნის ვპარტი

1-94. ეწვივნენ თუ ეწვიენ?	36
1-95. გაწვრდილვარ თუ გაწვრდილვარ?	36
1-96. გაწვრდილი თუ გაწვრდილავ?	37

აღწერილობითი ვნებითი

1-97. აშენებულ იქნა თუ აშენებული იქნა?	37
--	----

რიტყვები მონაცვლე ზმნები

1-98. იხლნენ თუ იჯლნენ?	37
1-99. ქვებს ჩაყვრი თუ ქვებს ჩავაგდებ?	38
i-100. მოხმა თუ მოსხმა? მოკვლა თუ დახოცვა? ტეხა თუ მტკრევა (მსხვრევა)? ვარდნა თუ ცვივნა? გაგდება თუ გარეკვა?	38

თანდობულები

- 1-101. მახიდაზე თუ მახიდაზედ? 38
- 1-102. დამზადებულია სისაბან თუ ხიდან? დაბრუნდა უნი-
პერსიტუტიდან თუ უნივერსიტეტისაგან? 39
- 1-103. ქალაქამდე თუ ქალაქამღი? 39
- 1-104. ქარაღში, თბილისსა და გორში თუ ქარაღში,
თბილისში და გორში? 39

ზენიჯელები (ზენისსართები)

- 1-105. ზინათ თუ წინად? ზემოთ თუ ზემოდ? 39
- 1-106. კარბად თუ კარგათ? ჩუმად თუ ჩუმათ? 40

ზენისსართ-თანდობულები

- 1-107. ამხანაგის ბარდა თუ ამხანაგს გარდა? 40

სიტყვასიტყვითი ნაწილსკები

- 1-108. ბადაცი, ბაღე მოვა-თქო თუ ბაღეცი, ბაღე
მოვა-თქვა? 40

შედგენილი შივსხედილი

- 1-109. დაწერილი იყო თუ დაწერილ იყო? 41
- 1-110. ჩემი შვილები გოსწავლავაბი არიან თუ ჩემი
შვილები მოსწავლეებია? 41
- 1-111. ვაჟა ბულაღი და შივსოვარია თუ ვაჟა ბულა-
ღია და შივსოვარია? 41
- 1-112. ისინი აღიღვებული იყვნენ თუ ისინი აღელ-
ვებულები იყვნენ? 41

ქვემდებარისა და შივსხედილის შითანსხედა რიტხეში

- 1-113. მამა-შვილი ერთმანეთს შივსხედილად თუ
შესტყეროდნენ? 42
- 1-114. ბავშვები ამოვიღნენ თუ ბავშვები ამოვიღა? 42

შივსხედილის რიტხეში რამდენიმე ქვემდებარისთან

- 1-115. ერთო და კოტა მღეროდნენ თუ მღეროდა? 43

**შემასწავლებლის შეთანხმება ვიკიპედიაში
დასაშუალო დამატებასთან**

- 1-116. **ის თქვენ ზნაობით თუ ის თქვენ გზატავს?**
ისინი თქვენ გზატავს თუ ისინი თქვენ გზატავს? 44
- 1-117. **ის მათ სატავს თუ ის მათ ხატავს?** 44
- 1-118. **კატრე შვილებს სახლს უშინებს თუ კატრე
შვილებს სახლს უშენებს?** 44
- 1-119. **დადას ბავშვები გვერდით ედგან თუ და-
დას ბავშვები გვერდით ედგან?** 44

**საზღვრული დამატება და „რომელიც“
ნაცვალსახდლის აღვილი რთულ
დინადადასში**

- 1-120. **ვაქამ თედოს აწენა იმ ძალის სურათი, რომე-
ლიც ძალიან მოსწონდა თუ ვაქამ თედოს აწენა ქა-
ლის სურათი, რომელიც ძალიან მოსწონდა?** 44

II. ვ უ ნ ე ტ უ ა ტ ი ა

- 2-1. **წინადადების სახეები აგებულების მიხედვით** 45

სასვინი ნიშნები შიკდყმულ დინადადასში

- 2-2. **სასვინი ნიშნები უკავშირო შერწყმულ წინადადასში .** 45
- 2-3. **რამდენიმე ერთგვარ და არაერთგვარ განსაზღვრებათა
გარჩევა ერთმანეთისაგან** 45
- 2-4. **სასვინი ნიშნები კავშირიან შერწყმულ წინადადასში .** 46
- 2-5. **განმარტავებელი (გამაერთიანებელი) სიტყვა ერთგვარ
წერებათა** 46

სასვინი ნიშნები რთულ დინადადასში

- 2-6. **რთული თანწყობილი და რთული ქვეწყობილი წინადა-
დების განმარტება** 46
- 2-7. **სასვინი ნიშნები კავშირიან და უკავშირო რთულ თან-
წყობილ წინადადასში** 47
- 2-8. **ტირეს ხმარება, როდესაც რთული თანწყობილი წინა-
დადების ნაწილებს ერთი და იგივე ხმანა აქვთ** 47

2-9. მამბრამ, ხოლო და კი კავშირები რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში	47
2-10. ხოლო და კი კავშირები ერთ წინადადებაში	47
2-11. მძიმე (მძიმეები) კავშირიან რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში	47
2-12. მძიმე (მძიმეები) უკავშირო რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში	47
2-13. ტირე უკავშირო რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში	48
2-14. ორწერტილი უკავშირო რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში	48
2-15. დ ი ა ლ ო ბ ი	48
2-16. სასვენი ნიშნები აირდაპირ ნათქვამთან სასვენი ნიშნები განკვირებულ სიტყვებსა და გამოთქმებთან	48
2-17. განკვირებული სიტყვებისა და გამოთქმების ჩამოთვლა	49
2-18. განკვირებული განსაზღვრება	49
2-19. განკვირებული გარემოება	50
2-20. დანართი	50
2-21. მიმართვა	51
2-22. ჩართული	51
2-23. მიგებითი ნაწილაკები	52
2-24. შორისდებული	52

**კუძეტუცტიის წესები ცალკეული
სასვენი ნიშნების მიხედვით**

წერტილი (53). კითხვის ნიშანი (53). ძახილის ნიშანი (53). კითხვისა და ძახილის ნიშნები ერთად (53). მრავალწერტილი (54). მძიმე (54). წერტილ-მძიმე (54). ორწერტილი (55). ტირე (56). ფრჩხილები (56). ბრჭყალები (57).

დანართი № 1. ზმნების სერიები და მწკრივები	58
დანართი № 2. ქვემდებარის, პირდაპირი და ირიბი დამატებების ბრუნვები გარდამავალ და გარდაუვალ ზმნებთან	60

III. ძართული ენის მოკლე ორთოგრაფიული ლექსიკონი	61
---	----

IV. გამოყენებული ლიტერატურა	103
-----------------------------	-----

1. პართლნერის 120 ნაწი

ს ა ხ ე ლ ე ბ ი

უხსოური სიტყვების პართლნერა

1-1. უმახვილო O-ს შემცველი რუსული და რუსულის გზით შემოსული სიტყვები, აგრეთვე საკუთარი სახელები, გვარები და გეოგრაფიული სახელები O-თი უნდა გადმოიცეს.

ს წ ო რ ი ა : ბოქალი, ოდეკოლონი, კომპოზი, კომპილაცია... გორის გოდუნოვი, ვორონსოვი... ოდესა, ორიოლი (და არა: ბაქალი, ადეკალონი, კამპოტი, კამპილაცია... ბარის გადუნოვი, ვარანცოვი... ადესა, არიოლი)...

გ ა მ ო ნ ა კ ლ ო ს ი ა : პანტონა, კატლები, კაპიკი, კამოლი, ლატარია.

2/80, გ. ახვლედიანი; 11/807, მ. კაბაშვილი.

1-2. რუსულ და რუსულის გზით ქართულში შემოსულ სიტყვებში IO უნდა გადმოიცეს იუ ჩგუფით.

ს წ ო რ ი ა : კოსტიუში, ვესტიგიული, მანიკიური, ავანტიურა (და არა: კოსტუში, ვესტიბული, მანიკური, ავანტურა) და მისთ.

გამონაკლისის წესით IO რამდენიმე სიტყვაში უ-თი გადმოიცემა: დუშინი, ბრმურა, პარაშუტი, კაფსული...

2/28, აკ. შანიძე.

1-3. გერმანულიდან ქართულში შემოსულ სიტყვებში EI დიფთონგი აი-თი უნდა გადმოიცეს.

ს წ ო რ ი ა : აინშტაინი, რაინსტაბი, ცვაიბი (და არა: ეინშტეინი, რეიხსტაგი, ცვაიგი) და ა. შ.

ეს წესი არ ვრცელდება იმ სიტყვებზე, რომლებიც გერმანულიდან შესულან რუსულ ენაში, დაქვემდებარებიან რუსული ენის ნორმებს და შემდგომ შემოსულან ქართულში. ამის კვალობაზე ქართულში უნდა იწერებოდეს: ბრონშტაინი, მიჩანშტაინი, რუბინშტაინი, ეიხენვალდი...

2/28, ს. ჩანაშია.

1-4. ევროპული ენებიდან მომდინარე LA და LU ჩგუფებიანი სიტყვები, რომლებიც რუსულ ენაში გამოვლით ЛЯ და ЛЮ კომპლექსიან ფორმებს იძლევა, ქართულში უნდა გადმოიცეს მხოლოდ ლა და ლუ ჩგუფებით.

ს წ ო რ ი ა: აკუმულაცია, აკუმულატორი, ასიმილაცია, იზოლაცია, იზოლატორი, კანცელარია, კომპილატორი, მალარია, პლავი, პოპულარული, ტრანსლაცია, ალუმინი, ილუზია, ლუმიანიტი, კლუს, რეზოლუცია, ჰალუცინაცია (და არა: აკუმულიაცია, აკუმულიატორი, ასიმილიაცია, იზოლიაცია, იზოლიატორი, კანცელიარია, კომპილიატორი, მალიარია, პლავი, პოპულიარული, ტრანსლიაცია, ალიუმინი, ილიუზია, ლიუმანიტი, პლიუს, რეზოლიუცია, ჰალიუცინაცია) და მისთ.

2/86, აკ. შანიძე.

1-5. ბერძნულ-ლათინურიდან მომდინარე სიტყვებში X-ს გადმოსაცემად ქართულში ყველა შემთხვევაში გამოიყენება ქ და არა ხ.

ს წ ო რ ი ა: ბრონქები, იმთიროსიბები, ქლორი, ქოლერა (და არა: ბრონხები, იხთიოზავრი, ხლორი, ხოლერა) და მისთ.

2/40, ს. ყაუხჩიშვილი.

1-6. ყველა ბერძნული და ლათინური სიტყვა, რომელშიც თ არის, ქართულში თ-თი უნდა გადმოიცეს და არა ტ-თი, ხოლო, როცა ბერძნულ-ლათინურში ტ არის, ასეთი სიტყვა ქართულში ტ-თი უნდა დაიწეროს.

ს წ ო რ ი ა: სიმატისა, მართროსიტები, მსთმტისა, მებთფიზიკა (და არა: სიმატია, ერიტროციტები, ესტეტყა, მეთაფიზიკა)...

2/40, ს. ყაუხჩიშვილი.

1-7. EU დიფთონგის შემცველი სიტყვები, ქართულში უნდა დაიწეროს ეჰ-ით და არა ეუ-თი ან ეი-თ.

ს წ ო რ ი ა: ლეჰემისა, ლეჰემიტები, (და არა: ლეიკემია, ლეიკოციტები). გაზონაკლისია სიტყვა ნეიტრალური.

2/40, ს. ყაუხჩიშვილი.

1-8. ლათინურიდან (გერმანულ-რუსული გზით) მომდინარე სიტყვებში QU უნდა გადმოიცეს კვ (და არა ჟვ) კომპლექსით.

ს წ ო რ ი ა: აღჰეპატური, ეპეპალენტი, აპორუმი (და არა: აღეჰეპტური, ეჰეპალენტი, ჰეპორუმი) და მისთ.

2/40, ს. ყაუხჩიშვილი.

1-9. უცხოური წარმოშობის სიტყვები, რომლებიც რუსულში ЕЯ-ზე ბოლოვდება, ქართულში მბ დაბოლოებით უნდა გადმოიცეს.

ს წ ო რ ი ა: ასამბლმა, ბაპალმა, ბალანტერმა, ბალერმა, იღმა, ეპოპმა (და არა: ასამბლემა, ბაკალემა, გალანტერემა, გალერემა, იღემა, ეპოპემა) და მისთ.

2/50, ნ. აბეხაძე.

სახელთა ბრუნება

ქართულში შვიდი ბრუნვაა: სახელობითი (ბრუნვის ნიშანი -ი), მოთხრობითი (-მ, -მა), მიცემითი (-ს), ნათესაობითი (-ის), მოქმედებითი (-ით), ვითარებითი (-ად, -დ), წოდებითი (-ო, -პ).

სახელის იმ ნაწილს, რომელსაც ბრუნვის ნიშნები დაერთვის, ვუძე ეწოდება. თანხმოვანსე დაბოლოებულ ფუძეს ბოლოთანხმონიანი ჰქვია, ხმოვანსე დაბოლოებულს — ბოლომხმონიანი.

თანხმოვანფუძიანი სახელები შეიძლება იყოს ფუძეაქუსვაპდი ან ფუძეაქუს-შეპლი. ბოლომხმონიანი საზოგადო სახელები იყოფა სამ ჯგუფად: ფუძეაქუსაპდი, აქუსვაპ-აქუსაპდი და ფუძეაქუსაპელი.

16/27.

1-10. აქუსვაპ სახელაბს ფუძე ეკუსმებათ მხოლოდითი რიცხვის სამ ბრუნვაში: ნათესაობითში, მოქმედებითსა და ვითარებითში და ებ-იანი მრავლობითის ყველა ბრუნვაში: მწარალ-ი, მწარალ-მა, მწარალ-ს, მწარალ-ის, მწარალ-ით, მწარალ-ად, მწარალ-ო; მწარალ-მა-ი, მწარალ-მა-მა, მწარალ-მა-ს, მწარალ-მა-ის, მწარალ-მა-ით, მწარალ-მა-ად; მწარალ-მა-ო.

ს წ ო რ ი ა: მწარალ-ის (და არა მწერალ-ის), სოფელ-ის (და არა სოფელ-ის) და მისთ.

4/143; 16/84.

1-11. აქუსაპდი საზოგადო სახელაბი, რომელთა ფუძე ა ან ე ხმოვანსე ბოლოვდება. ასეთ სახელებს მხოლოდითში ფუძის ბოლოკიდური ხმოვანი (ა და ე) ეკვეცებათ ორ ბრუნვაში — ნათესაობითსა და მოქმედებითში. ებ-იან მრავლობითში ე-სე დაბოლოებული სიტყვები არ იკვეცება არც ერთ ბრუნვაში, ა-სე დაბოლოებულში კი ხმოვანს მოიკვეცენ ყველა ბრუნვაში: ძმა-მ, ძმა-ს, ძმა-ის, ძმა-ით, ძმა-ად, ძმა-ო (ძმა-ე); ძმა-მა-ი, ძმა-მა-მა, ძმა-მა-ს, ძმა-მა-ის, ძმა-მა-ად და ა. შ.

ს წ ო რ ი ა: მებალის სახლი (და არა მებალეს სახლი), აბაძინის ხე (და არა აბაძიას ხე). იხ. აგრეთვე 1-12.

4/147; 16/89.

1-12. უკვეცაელი ო, უ, და ი ხმოვანსე ფუძეგაბაეებული ყოველგვარი (საკუთარი თუ საზოგადო) სახელი: ოქრო, ოქრო-მ, ოქრო-ს, ოქრო-ის, ოქრო-თი, ოქრო-დ, ოქრო (ოქრო-ე); ოქრო-მა-ი, ოქრო-მა-მა, ოქრო-მა-ს, ოქრო-მა-ის, ოქრო-მა-ით, ოქრო-მა-ად, ოქრო-მა-ო. გამოწაკლინა ღვინო, რომელიც მხოლოდითის ორ ბრუნვაში — ნათესაობითსა და მოქმედებითში — კვეცადა.

უკვეცაელი ა-სე დაბოლოებული ზოგიერთი საზოგადო სახელი მხოლოდით რიცხვში: ენძალა, ტოროლა, ზრინინა, დედოფალა, ბისოლა და სხვა. ეს სახელები იკვეცება ებ-იან მრავლობითში: ენძალაბი, ტოროლაბი და ა. შ.

უკვეცაელი აგრეთვე უცხო ენებიდან შემოსული ე-სე დაბოლოებული საზოგადო სახელები: ბირა, პლიშე, კუპა, აბაშე, უღე და სხვა.

ხ წ ო რ ი ა: კაშხის მებატრონე (და არა კაფის მებატრონე), ბიცოლას სახლი (და არა ბიცოლის სახლი) და ა. შ.

წიგნში წარმოდგენილ მოკლემ ორთომბრადიულ ლექსიკონში შეტანილ ა-სა და ე-ზე დაბოლოებულ ხმოვანფუძიან სახელებს, რომლებსაც ბოლოციდური ა და ე არ ეყვებიან, ფრჩხილებში მიწერილი აქვთ ნათესაობითის ფორმები: ენძელა (ნათ. ენძელას), ტირამ (ნათ. ტირეს) და ა. შ.

ა-ზე დაბოლოებული სახელის კვიცა და უკვიცილობა ზოგჯერ მნიშვნელობის სადიფერენციაციოდ არის გამოყენებული. უკვიცილობა ნათესაური დამოკიდებულების გამომხატველი საზოგადო სახელები (დედა, მამა, ბაბუა, ბებია...), თუ მათ საკუთარი სახელის მნიშვნელობით ვხმარობთ: „მამას სამუშაო ოთახი ნათელია“; „შვილს მამის მორიდება უნდა ქონდეს“. პირველ შემთხვევაში ვგულისხმობთ საკუთარ „მამას“ და იგი არ ეყვებიან, მეორე შემთხვევაში იგულისხმება საერთოდ „მამა“, იგი აქ საზოგადო სახელია და ეყვებიან (ლ. კვაჭაძე).

4/149; 8/14; 14/16; 15/41.

1-13. რამდენიმე სახელს ფუძე ერთდროულად ეკუთვნება და ეკვიციება მხოლოდობითი რიცხვის სამ ბრუნვაში — ნათესაობითში, მოქმედებითსა და ვითარებითში — და ებ-იანი მრავლობითის ყველა ბრუნვაში. კუშვხვად-კვეციად-ნი სახელებია: მონაპირა (მოყვრ-ის, მოყვრ-ებ-ის), კეპელა (კეპელ-ის, კეპელ-ებ-ის), ფანჯარა, ქარხანა, ქვეყანა.

ხ წ ო რ ი ა: ფანჯარ-ნი (და არა ფანჯარა-თი), მონაპირ-ნი (და არა მოყვარით) და მიხთ.

4/149; 16/41.

1-14. ვითარებით ბრუნვაში ხმოვანფუძიან სახელებს ბოლოში დაერთვით -ლ (და არა -თი). თანხმოვანფუძიანებს — -ლ (და არა -თი).

ხ წ ო რ ი ა: ტანალ, კაცალ, ხელ (და არა: ტანათ, კაცათ, ხეთ)...

8/81, აკ. შანიძე; 4/154.

1-15. წოდებით ბრუნვაში ბოლოთანხმოვნიანი საზოგადო სახელები გადმოიცემა -ნი ბრუნვის ნიშნით: უმადნილ-ნი, მამობარ-ნი და სხვა.

ბოლოხმოვნიანი ორ- და მეტმარცვლიანი საზოგადო სახელები წოდებით ბრუნვაში იხმარება პარალელური ფორმებით: -მ დაბოლოებით ან უდაბოლოებოდ (ე. ი. ფუძის სახით); მაგ., მამა-მ ან მამა.

დაბოლოების გარეშე იხმარება უ ბოლოხმოვნიანი ორმარცვლიანი სახელები: ძუძუ და სხვა.

ერთმარცვლიანი ბოლოხმოვნიანი საზოგადო სახელები წოდებითში გადმოიცემა -ნი დაბოლოებით: ძმა-ნი, მზე-ნი და სხვა. ზოგ შემთხვევაში, განსაკუთრებით კი ლექსებში, დასაშვებია ერთმარცვლიანი ბოლოხმოვნიანი საზოგადო სახელები წოდებითში იხმარებოდეს -მ დაბოლოებით: ძმა-მ, მზე-მ და სხვა.

გეოგრაფიული სახელები წოდებითში საზოგადო სახელებს უთანაბრდება; სახელდობრ: ბოლოხმოვნიანებს დაერთვის -ნი; მაგ.: გორ-ნი, ქუთაის-ნი და სხვა; ბოლოთანხმოვნიანები გადმოიცემა -მ ბრუნვის ნიშნით ან მის გარეშე; მაგ.: აბა-შა-მ ან აბაშა, სამხტრადი-მ ან სამხტრადი.

უცხო გეოგრაფიულ სახელებში, რომელთაც რუხულში ბოლოკიდური ი აქვთ, ქართულად გადმოცემისას ბოლოკიდური ი ფუძეს განეკუთვნება: **დელი, დელი.მ, დელი-ს; წოდებითი — დელი**

ს წ ო რ ი ა: ბორნი დელი (და არა: გორი დელი) და მისთ.
2/42, აკ. შანიძე.

1-16. სახელის მიმართვის ფორმაში ფუძის ბოლოკიდური მ არ იკარგვის.
ს წ ო რ ი ა: მრისთავო, შავო, ვეფხვო (და არა: ერისთავ, შაო, ვეფხო).
2/8, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

1-17. უსწორიდან მომდინარე ტიპულაზი წოდებითი ქართულად უნდა გაუორმდეს: ბარონი (და არა ბარონი), ბრავო (და არა გრავი), ვიკონტო მარკიზო ვერსოპოლო (და არა ვერსოპოლო) და სხვა. ეს სახელები წოდებითში -მ ბრუნვის ნიშანს დაირთავენ მაშინაც, როცა ისინი მსაზღვრელადაა გამოყენებული: ვერსოპოლო ველინგტონი ბრავო გლოსტარი და სხვა.
მიმართვის ფორმები, როგორცაა: „მადამ“, „მისტერ“, „მის“, „მისის“, „სერ“, „ლედი“ ქართულში გაუფორმებლად რჩება: მისტერ ვინსტონი (და არა მისტერო ვინსტონი).
2/82, აკ. შანიძე.

1-18. და-თი შეერთებულ სახელთაგან ბრუნვის ნიშნებს ორივე დაირთავს: მამამ და შვილმა, მასა და ძმას (და არა: მამა და შვილმა, და და ძმას)...
4/165.

1-19. მივამით, ნათესავით ან მოკავადებით ბრუნვაში დასმული და კავშირის წინ მდგომი არსებითი სახელი გავრცობილი ფორმით (ე. ი. ბ ხოვნის დამატებით) უნდა ვიხმაროთ.
ს წ ო რ ი ა: ქალსა და მამაკაცს, ქალისა და მამაკაცის, ქალითა და მამაკაცით (და არა: ქალს და მამაკაცს, ქალის და მამაკაცის, ქალით და მამაკაცით).
1/88.

ადამიანთა საკუთარი სახელები და გვარები

1-20. ადამიანთა საკუთარ სახელებს ბრუნვის დროს ფუძე არ ეცვლება: ბოლოთანხმოვნიანი ყველა უკუმშველია, ბოლომოვნიანი — უკეციელი.
ს წ ო რ ი ა: ვეფხიანი, ვეფხიანის, ვეფხიანის, ვეფხიანის (და არა: ვეფხიანის, ვეფხიანის, ვეფხიანის, ვეფხიანის) და მისთ.
2/75, ივ. გიგინეიშვილი; 4/150; 15/45.

1-21. ადამიანთა საკუთარი სახელები წოდებით ბრუნვაში ფუძის სახით უნდა ვიხმაროთ.

სწორია: საბაო მონსი ტარასი ბურამი (და არა: საბავი ონისეა ტარასი გურამი ან გურამო!) და მისთ.

2/88, აკ. შანიძე; 16/46.

1-22. სახელები გვართან ერთად ფუძის სახით იწერება: ოთარ ნოზაძე (და არა ოთარი ნოზაძე)...

სიების შედგენისას ჭერ გვარი იწერება, შემდეგ სახელი. ამ შემთხვევაშიც სახელი ფუძის სახითაა წარმოდგენილი და ბოლოთანხმოვნიანს სახელობითი ბრუნვის ნიშანი ი არ დაერთვის: ბამეზარდაშვილი ვახტანგ, ნოზაძე ოთარ (და არა: გამეზარდაშვილი ვახტანგ-ი, ნოზაძე ოთარ-ი).

სახელები გვართან ერთად ი-ს ინარჩუნებენ, თუ ი ფუძისეულია: ამბროსი ჩოგოვაძე, ჩოგოვაძე ამბროსი.

აღმნიანის სახელობა და გვარის ერთად ხმარებისას იბრუნვის გვარი, სახელი კი წარმოდგენილია ფუძის სახით და უცვლელი რჩება: ოთარ ნოზაძე, ოთარ ნოზაძემ, ოთარ ნოზაძეს და ა. შ. (და არა ოთარ-ი ნოზაძე, ოთარ-მა ნოზაძემ, ოთარ-ს ნოზაძეს და ა. შ.).

აღმნიანის სახელი ასევე უბრუნველია, თუ მას მსაზღვრელად მოსდევს გვართან გათანაბრებული სახელი: დავით აღმაშენებელი, ბაგრატ დიდი, სოლომონ მეორე, გაიოზ რექტორი და ა. შ.

თუ სახელი გვარს მოსდევს, მოთხრობითში, შიკვითსა და ნათესაობითში ბრუნვის ნიშნები ორივეს უნდა დაეწეროს. სახელს ბრუნვის ნიშნები არ დაერთვის სახელობითსა და წოდებითში, სახელი და შემდეგ გვარი არ გვხვდება მოქმედებითსა და ვითარებითში: ივანეიშვილი-ი ვახტანგ, ივანეიშვილი-მა ვახტანგ-მა, ივანეიშვილი-ს ვახტანგ-ს, ივანეიშვილი-ის ვახტანგ-ის, ..., ..., ივანეიშვილი-ი ვახტანგ-ი

2/75, ივ. გიგინეიშვილი; 4/100; 16/48.

1-23. როცა აღმნიანის სახელის ფუძე ხმოვანზე ბოლოვდება, ბოლოკიდური ხმოვანი არც ერთ ბრუნვაში არ მოიკვეცება, სახელობითი ბრუნვის ფორმა და მიმართვის ფორმა ერთნაირია, ერთგვარია აგრეთვე შიკვითი და ნათესაობითი ბრუნვის ფორმები: სახელ. — პატრი, მიმართვისას — პატრამი შიკვ. — პატრას, ნათეს. — პატრას.

წიგნში წარმოდგენილ მოკლე ორთოგრაფიულ ლექსიკონში შეტანილია სახელები, რომელთა ფუძე ი ხმოვანზეა დაშთავრებული ან რომელთაც ფუძის ბოლოკიდურად თანხმოვანი ბგერა მოუდით: სახელობითი ბრუნვის ფორმაში ამგვარი სახელები ერთმანეთისაგან არ განსხვავდება; მაგ., ამბროსი და ბურამი: პირველ შემთხვევაში ი ფუძისეულია, მეორეში — სახელობითი ბრუნვის ნიშანი.

თუ ი ფუძისეულია, ის სხვა ფორმებშიც შენარჩუნებულია: სახელ. — ამბროსი, მოთხრ. — ამბროსი-მ, შიკვ. — ამბროსი-ს; მიმართვისას — ამბროსი.

თუ ბოლოკიდური ი სახელობითი ბრუნვის ნიშანია, იგი სახელს სხვა ფორმაში არ გადააქვება: სახელ. — ბურამი, მოთხრ. — ბურამ-მ, შიკვ. — ბურამ-ს; მიმართვისას — ბურამი

რომ გამოვარკვეით ი ფუძეს განეკუთვნება თუ სახელობითი ბრუნვის ნიშანია, აღმნიანის საკუთარი სახელი უნდა ჩავაყენოთ მოთხრობით ბრუნვაში: ლილი, ლი-

ლი-მ; გურამ-ი, გურამ-მა. პირველ შემთხვევაში ი ფუძეს განეკუთვნება, მეორეში სახელობითი ბრუნვის ნიშანია.

2/76, ავ. გიგინეიშვილი.

1-24. უპილწე გათავებული გვარები ისე იბრუნვის, როგორც საზოგადო სახელი უნილი.

ს წ ო რ ი ა: ივანეიშვილი-ნი ქართველიშვილი-ნი (და არა: ივანეიშვილი-ი ქართველიშვილი-ი)...

წოდებითში -ნი აქვთ აგრეთვე ფუძებლოთანხმონთან გვარებს: წარბთელ-ნი ბიზაურ-ნი და სხვა.

ა-ზე გათავებული ქართული გვარები მხოლოდითში უკვეცელია, ებ-იან მრავლობითში კვეცადი. წოდებითში ბრუნვის ნიშანს არ დაირთავენ მხოლოდით რიცხვში.

ძმმა გათავებული დამიანთა გვარები ისე იბრუნვის, როგორც საზოგადო სახელი ძმ. კვეცა ხდება წათესობითსა და მოქმედებითში: თიანჭამა, თიანჭამა-მ, თიანჭამა-ს, თიანჭამ-ის, თიანჭამ-ით (და არა თევზაძეთი) თიანჭამა-დ, თიანჭამა-ში

მხოლოდით რიცხვში კვეცადია გვარები: წერეთელი — წერეთლის, შაჩაბელი — შაჩაბლის...

სკოლაში მასწავლებლის მიერ მოსწავლის გამოძახებისას სავალდებულოა გვარების წოდებითში ზმარება (ასათიანო, წერეთელი...), ხოლო სიაში ან ეურნალში ამოკითხვისას — სახელობითში (ასათიანი; წერეთელი...).

2/66, ავ. შანიძე; 4/140; 15/48.

1-25. არაქართული წარმოშობის ფუძებლოთხმონიანი გვარები უკვეცელია: ბოთთა, ჰინია, ჰინიანა და ა. შ. ინი, ხინი და ინი-ზე დამთავრებული რუსული გვარების გადმოცემისას ქართულში ბოლოკიდური ი ფუძისეულია: ბორკი, მოთბრ. — ბორკი-მ, მიცემ. — ბორკი-ს; მთარვისას — ბორკი

უცხო გვარებში, რომელთაც რუსულში ბოლოკიდური ი აქვთ, ქართულად გადმოცემისას ბოლოკიდური ი ფუძეს განეკუთვნება: ბორკინელი, მოთბრ. — ბორკინელი-მ, მიცემ. — ბორკინელი-ს; მთარვისას — ბორკინელი

თანხმონთან დამთავრებული რუსული გვარები წოდებითში დაირთავს ი ბრუნვის ნიშანს: ივანოვი-ნი — ივანოვი-ნი

2/66, ავ. შანიძე; 15/48.

რიცხვითი სახელები

1-26. რიცხვით სახელთან (გარკვეულთან, გაურკვეველთან) არსებით სახელს მხოლოდითი რიცხვის ფორმა აქვს.

ს წ ო რ ი ა: ბეჭი) ვაწლი, ხუთასამდე ქვერცხვი (და არა: ბეჭი ვაწლები, ხუთასამდე კვერცხები) და მისთ.

6/101.

1-27. ათასეულთა რაოდენობის აღმნიშვნელი რიცხვითი სახელები ატასს ხახელობითი ბრუნვის ფორმით შეეწუბა უველა ბრუნვაში: ორი ატასნი მანქანა, ორი ატასმა მანქანამ და ა. შ.

2/70, ივ. გიგინეიშვილი.

1-28. მილიონს. მილიარდს და რიცხვთა მაღალი კლასის აღმნიშვნელ სხვა რიცხვით სახელებს მათი რაოდენობის განმსაზღვრელი რიცხვითი სახელები შეეწუბა როგორც მსაზღვრელი სახელი და იბრუნვის მათთან ერთად საერთო წესის თანახმად (მხ.: 1-12, 1-14).

სწორია: სამი მილიონი კაცი, სამმა მილიონმა კაცმა, სამ მილიონ კაცს, სამი მილიონი კაცის და ა. შ.

2/70, ივ. გიგინეიშვილი.

1-29. სამი და მეტი ნაწილისაგან შემდგარ რთულ რიცხვით სახელებში ატასნი, მილიონი, მილიარდი ფუძის სასითაა წარმოდგენილი, მათი რაოდენობის აღმნიშვნელი რიცხვითი სახელები სახელობით ბრუნვაში დეას, ბრუნვის ნიშნებს კი დაირთავ უკანასკნელი (საზღვრულისწინა) რიცხვითი სახელი.

სწორია: სამი მილიონ ხუთი ატას ორას სამი კაცი, სამი მილიონ ხუთი ატას ორას სამმა კაცმა და ა. შ.

2/70, ივ. გიგინეიშვილი.

1-30. და კავშირით შეერთებული რიცხვითი სახელები და ასეულების აღმნიშვნელი რიცხვები იწერება ერთად. უველა დანარჩენი — ცალ-ცალკე. ერთად იწარმება: ოცდაერთი, ოცდაორი... ოცდაცამეტი... ოთხმოცდაცხრამეტი...

ორასი, სამასი...

ცალ-ცალკე იწარმება: ას ერთი, ას ორი... ათას ორას ორი...

2/70, ივ. გიგინეიშვილი; 15/74.

1-31. „ამორადის“ ნაცვლად გამოიყენება „ნახევარი“. იგი უკავშიროდ დაერთვის სახელებს და მათგან გამოიყოფა დეფისით.

სწორია: სამ-ნახევარი, საათ-ნახევარი (და არა: სამნახევარი ან სამ ნახევარი, საათნახევარი ან საათ ნახევარი) და ა. შ.

15/74.

1-32. რიგობითი რიცხვითი სახელები ნაწარმოებია რაოდენობითის ფუძეზე მე- თავსართისა და -ი ბოლოსართის დართვით. გამოიყენება წარმოადგენს „პირველი“, რომელიც იხმარება „მეორეში“ საცვლად. „მეორეში“ გამოიყენება რთულ რიცხვით სახელებში.

სწორია: ორმოცდამეორე, ასეამეორე (და არა: ორმოცდაპირველი, ასპირველი)...

და-თი შეერთებულ რიგობით რიცხვით სახელებში რიგობითობის მაწარმოებლები მე- და -ი შოუდის მის მეორე ნაწილს.

სწორია: ოცდამეორე, ორმოცდამეორე (და არა: მეოცდაერთე, მეორმოცდაერთე) და მისთ.

რიგობითის მსგავსად იწარმოება წილობითი რიცხვითი სახელები: **მცდეამეჩვიდ-**
მეტამდი, მორმცდეამესამედი (და არა: მეოცდაჩვიდმეტელი, მეორმოცდასამედი).

რიგობით რიცხვით სახელებს, რომაული ციფრებით გამოხატვისას, მმ-თავსართი და -მ ბოლსართი არ დაერთვით: XV, XX (და არა: მე-XV-ე მე-XX ან XV-ე მე-XX-ე, მე-XX ან XX-ე)...

რიგობითი რიცხვითი სახელების არაბული ციფრებით გადმოცემისას, თუ რიგობით რიცხვით სახელს მაწარმოებელი მმ- თავში აქვს, მაშინ ჯერ იწერება მმ- შემდეგ — დეფისი და ბოლოს სათანადო რიცხვი (ციფრით): მე-მ, მე-16 (და არა: მე-მ-ე, მე-10-ე) და ა. შ.

თუ მაწარმოებელი მმ- რთული სიტყვის შიგნითაა მოქცეული, მაშინ ჯერ იწერება რიცხვი (ციფრით), შემდეგ — დეფისი და ბოლოს -მ: 25-მ, 80-მ (და არა: მე-25-ე, მე-80-ე)...

პირველი არაბული ციფრით ასე გამოიხატება: 1-ლი, i-ლმა, 1-ლს, 1-ლის, 1-ლნი, 1-ლად და ა. შ.

2/71. ივ. გიგინეიშვილი; 16/74.

1-33. რიცხვის ციფრით გამოხატვისას ბრუნვის ნიშანი (გარდა სახელობითისა) ციფრს დეფისით გამოეყოფა: 5-მა, 2-ს და 7-ს, 1V-მ და მისთ.

თუ რიგობითი რიცხვითი სახელი არაბული ციფრითაა გადმოცემული, -მ მაწარმოებელი და ბრუნვის ნიშანი ერთად იწერება: 27-ემ, 27-ეს, 27-ეთი და ა. შ.

რიცხვით სახელს ასეთივე წესით დაერთვის ნაწილაკი და თანდებული: მე-მ-ში, 1V-ე და VII-ც, 27-ეში, 8-ორით მეტია 0-ზე...

1/202.

1-34. მ ნაწილაკართული რიცხვითი სახელების ბრუნებისას გაბატონებულია შეწრდილი სახეობა (ორივე, ორივემ, ორივეს და ა. შ.); დასაწყებადაა მიჩნეული შეუწრდელი სახეობა (ორმაცე, ორსაცე, ორისაცე...); უარყოფილია: ორთაცე (ორთაცემ, ორთაცეს...), ორთაცენი, სამთაცე, სამთაცენი, ოთხთაცე, ოთხთაცენი და ა. შ.

1/171.

ნაცვალსახელები

1-35. მათ პირის ნაცვალსახელია, მათი კუთვნილებითი. მათ იხმარება ზმანსთან ერთად, იგი მოთხრობითი ბრუნვის ნიშანს არ დაირთავს.

სწორია: მათი ბაჟენის, მათ ბაბამეთს (და არა: მათმა ააშენეს, მათმა გააეეთეს)...

კუთვნილებითი ნაცვალსახელი მათი ბრუნვის ნიშნებს დაირთავს, მაგრამ ზრუნვის ფორმით მხოლოდ სახელებს შეეწყობა.

ს წ ო რ ი ა: ნათუა მეგობარმა, მათმა ძმამ (და არა: მათ მეგობარმა, მათ ძმამ)...

15/87.

1-36. ჩვენგანი (თქვენგანი, მათგანი) აღნიშნავს ჩვენ (თქვენ, მათ) შორის ერთ რომელიმე.

ს წ ო რ ი ა: თითოეული განცხადებით, თითოეული თქვენგანი; ყოველი მათგანი (და არა: თითოეული ჩვენთაგანი, თითოეული თქვენთაგანი; ყოველი მათთაგანი) და ა. შ.

14/20.

1-37. I და II პირის ნაცვალსახელები (მე, შენ, ჩვენ, თქვენ) ბრუნვით მიხედვით არ იცვლება, ოღონდ მამ-ს ნათესაობითი მნიშვნელობით ჩამოყალიბდება (თანდებულის დართვით: ჩემთვის, ჩემგან და ა. შ.)..

თანდებულის I და II პირის ნაცვალსახელებს ნათესაობითში ს არ დაერთვის.

ს წ ო რ ი ა: ჩემთან, შენთან, შენ მიმართ (და არა: ჩემსკენ, შენსკენ, შენს მიერ) და მისთ.

ს მოკვეცილი ფორმები აუცილებელია ისეთ შემთხვევებშიც, როცა შორის და შუა თანდებულები ორ ნაცვალსახელთან იხმარება: ჩვენ და თქვენ შორის, მე და შენ შუა (და არა: ჩვენს და თქვენს შორის, მე და შენს შუა)...

იმ შემთხვევაში, როდესაც ორი ნაცვალსახელისაგან ერთ-ერთი პირველი პირის მამ ნაცვალსახელია, იგი პირველ ადგილას დაისმის და ერთადერთი ლიტერატურული გამოთქმა: მე და შენ შორის, მე და მას შორის (და არა: ჩემ და შენ შორის, ჩემ და მას შორის) და მისთ.

თუ პირველი პირის ნაცვალსახელი მეორე ადგილზე დაისმის, მხოლოდ ამ შემთხვევაში მამ-ს შეენაცვლება ჩამ: შენ და ჩემ შორის (და არა შენ და მეს შორის) და ა. შ.

2/106, ივ. გიგინეიშვილი; 15/81.

1-38. კუთვნილებითი ნაცვალსახელები წინადადებაში მსაზღვრელი სახელებია და წინ უსწრებენ საზღვრულს: ჩემი სკოლა, თქვენი ქალაქი და ა. შ. მსაზღვრელად გამოყენებულ კუთვნილებით ნაცვალსახელებს (ჩემი, შენი, ჩვენი, თქვენი, მათი) მიცემითში (აგრეთვე ვითარებითში) ს უნდა დაერთოს.

ს წ ო რ ი ა: ჩემს მეგობარს, შენს ძმად (და არა: ჩემ მეგობარს, შენ ძმად) და მისთ.

4/210; 15/80.

1-39. განსაზღვრავითი ნაცვალსახელებია: თვით, თვითონ, თითოეული, ყოველი, ყველა და სხვა.

განსაზღვრავითი ნაცვალსახელებია: ვილაც, რაღაც, რომელიღაც, ვინმე, რამე, რომელიმე, რამდენიმე, ზოგი, ზოგიერთი და სხვა.

განსაზღვრებით და განუსაზღვრელობით, აგრეთვე რიცხვითი სახელის მცდელო ნაცვალსახელებთან არსებითი სახელი მხოლოდითი დაისმის.

ს წ ო რ ი ა : უპაღა კასი, ვილსა ბავშვი, იმდენი ვსული (და არა: უპაღა კაღა, ვილსა ბავშვი, იმდენი ვსული)...

მ/ვსა; 15/აშ.

1-40. მწილაკი უმეტესად შერდილია ნაცვალსახელებთან (კინე, რამე, რაიმე, რომელიმე, რამდენიმე) და ბრუნვის ნიშნები ბილსა დაერთვის: ვინმე, ვინმე, ვინმეს, ვინმეს (თვის), ვინმეთი, ვინმედ, წოდებითი არა აქვს; რამე (რაიმე), რამე, რამეს და ა. შ.

ამის პარალელურად დასაწყებადაა მიჩნეული შეუზრდელი სახეობა: მიცემით-ნი — ვისმე, ნათესაობითში — ვისთვისმე.

უ ა რ ყ ო ფ ი ლ ი ა : ვისმეს, რამეს, რაიმეს.

რომელიმე და რამდენიმე იხვევ იბრუნვის. როგორც ვინმე.

1/177.

1-41. მრავლობით რიცხვში ღპ(ბ) ნაწილაკადართული ნაცვალსახელების ძირითადი ფორმებია: ვილსა, რაღაცაში, რაღაცა-რაღაცაში;

უ ა რ ყ ო ფ ი ლ ი ა : ვილსები, რაღაცები, რაღაც-რაღაცები.

1-42. ვი ნაწილაკადართული ნაცვალსახელების (იბივი) არსებითთან ერთად ბრუნებისას სახელობითში გვაქვს იბივი, დანარჩენ ბრუნვებში — იმავი.

ბრუნების ძირითადი სახეობაა: იგივე, იმავემ, იმავეს, იმავეს (თვის), იმავეთი, იმავედ, წოდებითი არა აქვს. დასაშვებადაა მიჩნეული: იგივე, იმანე, იმასე, იმისე, იმითვე, იმადვე.

შ ე ც ლ ო მ ა ა : იგივემ, იგივეს, იგივეს (თვის), იგივეთი, იგივედ.

მრთი და იბივი საზღვრულთან გამოყენებისას იბრუნვის შემდეგნაირად: ერთი და იგივე ბავშვი, ერთმა და იმავე ბავშვმა, ერთსა და იმავე ბავშვს, ერთი (სა) და იმავე ბავშვის, ერთი და იმავე ბავშვით, ერთ და იმავე ბავშვად, წოდებითი არა აქვს.

4/213; 15/ა1.

მსაზღვრელის შემთანხმება საზღვრულთან

მსაზღვრელი ორგანოა: შემთანხმებული ანუ ატრიბუტული და მართული ანუ სუბსტანტიური.

შემთანხმებული მსაზღვრელი გამოიყენება შედარებითი სახელით, რიცხვითი სახელით (იხ.: 1-24, 1-27, 1-28, 1-30), ნაცვალსახელით (იხ.: 1-35, 1-36, 1-38, 1-39, 1-42), არსებითი სახელით და სახელმწიფით.

1-43. გოლომონიანი შემთანხმებული მსაზღვრელი სახელი, თუ ის უშუალოდ საზღვრულის წინ დგას, საზღვრულის ბრუნებისას არ იცვლება: მწვანე ველი, მწვანე ველმა, მწვანე ველს და ა. შ.

ს წ ო რ ი ა : იმერეთის მთა სოლომონის ცხოვრება (და არა: იმერეთის მეფის სოლომონის ცხოვრება) და მისთ.

4/187; 17/49.

1-44. გოლომონიანი შემთანხმებულ მსაზღვრელს, როცა ის უშუალოდ საზღვრულის წინ დგას, ბრუნვის ნიშნები ხრულად დაერთვის

სახელობითში, მოთხრობითსა და წოდებითში, მიცემითსა და ვითარებითში — მთლიანად ჩამოსორებულია, ხოლო ნათესაობითსა და მოქმედებითში მოკვეცი-
ლია ბრუნვის ნიშნის თანხმონითი ელემენტი:

მსაზღვრელ-საზღვრულის ბრუნვების ძირითადი (ბარდაშავალი) სასაშობა

მხ. რ.

მრ. რ.

სახ.	წითელ-ი	ვაშლ-ი	წითელ-ი	ვაშლ-ებ-ი
მოთხ.	წითელ-მა	ვაშლ-მა	წითელ-მა	ვაშლ-ებ-მა
მიც.	წითელ	ვაშლ-ს	წითელ	ვაშლ-ებ-ს
ნათ.	წითელ-ი	ვაშლ-ის	წითელ-ი	ვაშლ-ებ-ის
მოქმ.	წითელ-ი	ვაშლ-ით	წითელ-ი	ვაშლ-ებ-ით
ვით.	წითელ	ვაშლ-ად	წითელ	ვაშლ-ებ-ად
წოდ.	წითელ-ო	ვაშლ-ო	წითელ-ო	ვაშლ-ებ-ო

ც ნ მ ბ ი ს ა თ მ ი ს : კუმშვადი ზედსართავი სახელი მსაზღვრელად გამოყენე-
ბისას არ იკუმშება: წითელი; ნათ. — წითლის, მაგრამ წითელი ვაშლის, წითელი ყვა-
ვიღას...

თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმების მიხედვით ძირითადის
გვერდით დასაშვებად შეიძლება იქნეს მიჩნეული მსაზღვრელ-საზღვრულის ბრუნე-
ბის ისეთი სახეობა, როდესაც მსაზღვრელი სახელობითში, მოთხრობითში, მიცემით-
ში, ნათესაობითსა და წოდებითში წარმოდგენილია სრული სახით, მოქმედებითში —
ნათესაობითის, ხოლო ვითარებითში — მიცემითი ბრუნვის ფორმით: წითელ-ი ვაშ-
ლ-ი, წითელ-მა ვაშლ-მა, წითელ-ს ვაშლ-ს, წითელ-ის ვაშლ-ის, წითელ-ის ვაშლ-ით;
წითელ-ს ვაშლ-ად, წითელ-ო ვაშლ-ო და ა. შ.

ბრუნების სრული სახეობის ფორმები განსაკუთრებით საჭიროა იმ შემთხვევაში,
როდესაც მსაზღვრელი მოქმედებითი ან ვითარებითი ბრუნვისაგან არის ნაწარმოე-
ბი, ან ზედსართავის ფუძე -იზ-ზეა დაბოლოებული: ვულადს კაცს, შემთხვევის
მოვლენას, ჩვეულებრივს ამბავს, დროებითს შთაეროპას და მისთ.

2/191, ს. ჯანაშია; 0/31.

1-45. პროფესიის, თანამდებობის, სამეცნიერო და სამხედრო ხარისხის ან
წოდების აღმნიშვნელი ბოლოდანამოწმინანი სიტყვები, აგრეთვე ზო-
გერთი სხვა სახელი (ვაჭეთი, შურნალი და ა. შ.), საბუთარ სახელთან ატრიაბუ-
ტულ მსაზღვრელად შეწყობისას, ბრუნვის ნიშნებს დაირთავს მხოლოდ სახელო-
ბითში, მოთხრობითსა და წოდებითში, დანარჩენ ბრუნვებში საზღვრულთან ფუ-
ძის სახითაა წარმოდგენილი:

სახ.	ექიმ-ი	ხელაძე	გაზეთ-ი	„ქუთაის-ი“
მოთხ.	ექიმ-მა	ხელაძე-მ	გაზეთ-მა	„ქუთაის-მა“
მიც.	ექიმ	ხელაძე-ს	გაზეთ	„ქუთაის-ს“
ნათ.	ექიმ	ხელაძე-ის	გაზეთ	„ქუთაის-ის“
მოქმ.	ექიმ	ხელაძე-ით	გაზეთ	„ქუთაის-ით“
ვათ.	ექიმ	ხელაძე-დ	გაზეთ	„ქუთაის-დ“
წოდ.	ექიმ-ო	ხელაძე-ვ	გაზეთ-ო	„ქუთაის-ო“

თუ პროფესიის, თანამდებობისა და ა. შ. აღმნიშვნელი ბოლოდან მომდინარე სიტყვა ატრიბუტულ (შეთანხმებულ) მსაზღვრელად საზომად სხვა სხვაზე შეეწება, ასეთ შემთხვევაში მას ბრუნვის ნიშნები სრულად დაერთვის სახელობითში, მოთხ. რობათსა და წოდებითში, მიცემითსა და ვითარებითში — მთლიანად ჩამოსორბებულია, ხოლო ნათესაობითსა და მოქმედებითში მოყვეცილია ბრუნვის ნიშნის თანხმონათი ელემენტი:

სახ.	ექიმ-ი	მამაკაც-ი
მოთხ.	ექიმ-მა	მამაკაც-მა
მიც.	ექიმ	მამაკაც-ს
ნათ.	ექიმ-ი	მამაკაც-ის (და არა ექიმ მამაკაც-ის)
მოქმ.	ექიმ-ი	მამაკაც-ით (და არა ექიმ მამაკაც-ით)
ვათ.	ექიმ	მამაკაც-დ
წოდ.	ექიმ-ო	მამაკაც-ო

2/134, ს. ჯანაშია; 4/188; 6/33.

სათაურების გართლვა

1-46. თხზულების, გაზეთის ან ჟურნალის სახელწოდება, თუ ის ერთბაშად წავიდა და სახელობითი ბრუნვის ფორმითა მოკეპული, ისევე ბრუნვის, როგორც საზღვრული, რომელსაც წინ უძღვებს შეთანხმებული (ატრიბუტული) მსაზღვრელი. იხ.: 1-43, 1-44, 1-46.

სახ.	მოთხრობა	„კაცია-აღამიან-ი“	ჟურნალ-ი	„განთიად-ი“
მოთხ.	მოთხრობა	„კაცია-აღამიან-მა“	ჟურნალ-მა	„განთიად-მა“
მიც.	მოთხრობა	„კაცია-აღამიან-ს“	ჟურნალ	„განთიად-ს“
ნათ.	მოთხრობა	„კაცია-აღამიან-ის“	ჟურნალ	„განთიად-ის“
მოქმ.	მოთხრობა	„კაცია-აღამიან-ით“	ჟურნალ	„განთიად-ით“
ვათ.	მოთხრობა	„კაცია-აღამიან-დ“	ჟურნალ	„განთიად-დ“
წოდ.	მოთხრობა	„კაცია-აღამიან-ო“	ჟურნალ-ო	„განთიად-ო“
თანდ. ბრ.	მოთხრობა	„კაცია-აღამიან-ში“	ჟურნალ	„განთიად-ში“

ასევე იბრუნვის ორ- და მრავლობითი იხეთი სათაურები, როგორცაა: „ოთა-ჩაანთ ქვრივი“, „ჩემი თავდასაყალი“, „ერთი წვეთი თაფლი“, „არსენა მარაბდელი“ და მისთ.

ს წ ო რ ი ა: მოთხრობა „კაცია-ალამიანში“, მოთხრობა „კაცია-ალამიანში“
(და არა: მოთხრობა „კაცია-ალამიან“-ში, მოთხრობა „კაცია-ალამიან“-ზე).

ზოგჯერ იუენებენ ბრუნების სახეობას, როდესაც მსაზღვრელი იბრუნვის, სათა-
ური კი არ იცვლება.

ბრუნების ეს სახეობა ერთადერთია, თუ სათაური ნარ-თანთან მრავლობითშია,
გადმოცემულია სხვა ბრუნვის (არა სახელობითის) ფორმით, თანდებულობაშია, მო-
ცემულია წინადადების სახით ან წარმოდგენილია ზმნის პირიანი ფორმით.

სახ.	წ. ბარათაშვილის	ლექს-ი	„შემოღამება	მთაწმინდაზედ“
მოთხ.	წ. ბარათაშვილის	ლექს-მა	„შემოღამება	მთაწმინდაზედ“
მიც.	წ. ბარათაშვილის	ლექს-ს	„შემოღამება	მთაწმინდაზედ“
ნათ.	წ. ბარათაშვილის	ლექს-ის	„შემოღამება	მთაწმინდაზედ“
ნოქმ.	წ. ბარათაშვილის	ლექს-ით	„შემოღამება	მთაწმინდაზედ“
ვით.	წ. ბარათაშვილის	ლექს-ად	„შემოღამება	მთაწმინდაზედ“
წოდ.	წ. ბარათაშვილის	ლექს-ო	„შემოღამება	მთაწმინდაზედ“

ა/131, ს. განაშა: 4/189; 10/113, ნ. ცქიტიშვილი; 14/107.

მართული (სუბსტანტიური) მსაზღვრელი

1-47. მართული მსაზღვრელი არსებითი სახელით (ან გარსებითებული
სიტყვით) არის გადმოცემული და დგას ნათესაობით ბრუნვაში.

თუ მართული მსაზღვრელი უშუალოდ წინ უძღვის საზღვრულს, იგი უცვლე-
ლია ყველა ბრუნვაში: რკინის კასრი, რკინის კასრმა და ა. შ.

თუ წუობა ინვერსიულია (ჭერ საზღვრული დგას და შემდეგ მსაზღვრელი),
მსაზღვრელი ბრუნვის ნიშნებს დაირთავს მოთხრობითში, მიცემითსა და წოდებით-
ში; ნათესაობითსა და მოქმედებითში დღეს ასეთი წუობა არ გვხვდება:

სახ.	დადგმა	ჩხეიძისა	(და არა დადგმა ჩხეიძის)
მოთხ.	დადგმა-მ	ჩხეიძისა-მ	(და არა დადგმა-მ ჩხეიძის-მა)
მიც.	დადგმა-ს	ჩხეიძისა-ს	(და არა დადგმა-ს ჩხეიძისა)
ნათ.	—	—	—
ნოქმ.	—	—	—
ვით.	დადგმა-დ	ჩხეიძისა	(და არა დადგმა-დ ჩხეიძის)
წოდ.	დადგმა-ვ	ჩხეიძისა-ვ	—

საზღვრულის შემდეგ მართული მსაზღვრელის ხმარების შემთხვევები თანაბდ-
როვე ქართულში შედარებით იშვიათია და ძირითადად გამოიყენება მხოლოდ ბა-
ხელობითი ბრუნვის ფორმით: დადგმა აკაკი ხორავასი, თარგმანი გერონტი ქიქო-
ძისა, მუსიკა ზაქარია ფალიაშვილისა, წიგნი ტრისტანისა და იზოლდასი და ა. შ.

2/135, ვ. თოფურია; 4/181.

რამდენიმე მსაზღვრელის რიგი

1-48. როდესაც საზღვრულის წინ დასმულ ორ არაერთგვარ მსაზღვრელთაგან ერთ-ერთს არანაირი რიცხვითი სახელი, მეორე — ზღვარათვი ან მართული მსაზღვრელი, რომელიც საზღვრულთან ერთად არ გამოხატავს კუთვნილებას, რიცხვითი სახელი პირველ ადგილზე დაისმის.

ს წ ო რ ი ა: ბეჭრის სპაპეშვი სთმამაშვი, ორი ძარბი სიბჰაბ (და არა: ხა-ბავშვი ბეჭრის სათამაშო, კარგი ორი ხატუვა)...

თუ ზედსართავი ან მართული მსაზღვრელი საზღვრულთან ერთად გამოხატავს კუთვნილებას (მოსწავლის რეგული, მეზობლის ბავშვი), მაშინ რიცხვითი სახელი მეორე ადგილზე დაისმის.

ს წ ო რ ი ა: მამრბლის სამი ბავშვი, სხლის ორი შანჯარა (და არა: სამი მეზობლის ბავშვი, ორი სახლის ფანჯარა) და მისთ.

მ/მ18, ნ. ცქიტიშვილი.

1-49. თუ არაერთგვარ მსაზღვრელთაგან ერთ-ერთი ნაცვალსახელია, პირველ ადგილზე უაქველთის ეს ნაცვალსახელი იჭერს. მისი მეორე ადგილზე გადახმა შეცდომაა.

ს წ ო რ ი ა: სპი ლამაზი მამრბარი, ეს საშვილიშვილო სპამ (და არა: ლამაზი ჩემი მეგობარი, საშვილიშვილო ეს საქმე)...

მ/მ18, ნ. ცქიტიშვილი.

1-50. თუ ორივე მსაზღვრელი ზედსართავია (ან მიმღობა), — ერთი ვითარებითი, მეორე მიმართებითი, — პირველ ადგილზე ვითარებითი ზედსართავი (ან მიმღობა) დგება, მეორეზე — მიმართებითი.

ს წ ო რ ი ა: ახალი რამსაპაპაპარი რამორანი, მოკლე სასაცილო ამბავი (და არა: რესპუბლიკური ახალი რეკორდი, სასაცილო მოკლე ამბავი).

ცნობისათვის: ვითარებითი პირველადი ზედსართავი სახელი: დიდი, შავი, ტყბილი და სხვა. მიმართებითი ზედსართავი, რომელიც ნაწარმოებია სახელის ან წინაწელითაგან: ცხენი—ცხენიანი, ჩვენ—ჩვენებური, აქ—აქური, გუშინ—გუშინდელი და ა. შ.

თუ ორივე მსაზღვრელად მიმართებითი ზედსართავია, მეორე ადგილზე, უპირატესად, — ურ სულეკისთ ნაწარმოები ზედსართავი დგება.

ს წ ო რ ი ა: საერთაშორისო ამხანაგური მატჩი, გუშინდელი საამური ცნობრება (და არა: ამხანაგური საერთაშორისო მატჩი, საამური გუშინდელი ცნობრება) და მისთ.

მ/მ18, ნ. ცქიტიშვილი.

1-51. თუ მსაზღვრელთაგან ერთი შეთანხმებულია და მეორე მართული და მართული მსაზღვრელი გამოხატავს საზღვრულის მასალას, წარმოშობას ან დანიშნულებას, ასეთ შემთხვევაში ჯერ იჭერება შეთანხმებული მსაზღვრელი, შემდეგ — მართული.

ს წ ო რ ი ა: ლამაზი ჩაის შიკა, დიდი ოქროს საბატი (და არა: ჩაის ლამაზი კიკა. ოქროს დიდი საათი).

მაგრამ, თუ მართული მსაზღვრელი საზღვრულთან ერთად კუთვნილებას გამოხატავს, ასეთ შემთხვევაში შეთანხმებული მსაზღვრელი მათ შუაში უნდა ჩაისყვას.

ს წ ო რ ი ა: ბავშვის ძველი ველოსიპედი, კინსტაინის პატარა სოფელი (და არა: ძველი ბავშვის ველოსიპედი, პატარა ქისტების სოფელი) და მისთ. 2/218, ნ. ციტირებული.

რთული სიტყვები (კომპოზიტები)

ერთსწავიანი კომპოზიტი, რომლის მნიშვნელობა არ უდრის შემადგენელი ფუძეების მნიშვნელობათა ჯამს: ცისფერი, ქინძისთავი, წამწამი და მისთ. ასეთ შემთხვევაში რთული ფუძის შემადგენელ ფუძეებს შორის ზე კავშირი არ ჩაისყვება.

ორ- და მრავალსწავიანი კომპოზიტი, რომლის მნიშვნელობა უდრის შემადგენელი ფუძეების მნიშვნელობათა ჯამს: დედ-მამა (დედა და მამა), ცოლ-ქმარი (ცოლი და ქმარი), მინდორ-ველი (მინდორი და ველი), რაქა-ლენხუმიერეთი (რაქა, ლენხუმი და იმერეთი) და ა. შ.

ორ- და მრავალსწავიანი კომპოზიტის ნაწილებს შორის შეიძლება ზე კავშირის ჩასმა.

აქვალ ერთსწავიანი კომპოზიტი უნდა დიფეროს ერთად, ერთ სიტყვად, სოლო ორ- და მრავალსწავიანი — დიფინიტი.

1-52. ერთად, უდფისოდ უნდა დიფეროს ფუძის გარკვევებით მიღებული ერთსწავიანი კომპოზიტები, რომელთა ნაწილების მნიშვნელობა გასაგებია და მათ ახალი, სრულიად განსხვავებული მნიშვნელობა აქვთ.

ს წ ო რ ი ა: თამბაქვი, წამწამი (და არა: თავ-თავი, წამ-წამი)...

2/155, ვ. თოფურია და ივ. გივინიშვილი.

1-53. ერთად, უდფისოდ უნდა დიფეროს ფუძის გარკვევებით მიღებული ერთსწავიანი კომპოზიტები, რომელთა ნაწილები მნიშვნელობას მოკლებული მარცვლებია.

ს წ ო რ ი ა: ჩიფინი. შიქინი (და არა: ჩიფ-ჩიფი. კიკ-კიკი)...

2/155, ვ. თოფურია და ივ. გივინიშვილი.

1-54. ერთად, უდფისოდ უნდა დიფეროს ბ სუფიქსდართული ფუძეგარკვევებული კომპოზიტები.

ს წ ო რ ი ა: კაშკაშა, ლაქლაქა (და არა: კაშ-კაშა, ლაქ-ლაქა)...

2/155, ვ. თოფურია და ივ. გივინიშვილი.

1-55. ერთად, უდფისოდ უნდა დიფეროს ფუძეგარკვევებული კომპოზიტები, როცა ფუძეში ხმოვნის ან თანხმოვნის შენაცვლება, ან თანხმოვნის დამატება ხდება.

ს წო რ ი ა : ბინდგუნდო. რიპრაპი, არამარამ (და არა: ბინდ-ბუნდი, რიუ-რაუი, არი-მარე) და მისთ.

2/155, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

1-56. ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს ფუძეგაორკეცებული და მბ კავშირით შეერთებული კომპოზიტები, რომელთაც უმეტეს შემთხვევაში ზმნისართული მნიშვნელობა აქვთ.

ს წო რ ი ა : კვალდაკვალ, ფხვანა (და არა: კვალ და კვალ, ფეხ და ფეხ)...

2/155, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

1-57. ერთად, უდგვისოდ უნდა დაიწეროს არსებითი სახელის ფუძეზე არსებითი სახელის, მიმღეობის, ზედსართავი სახელის ან რიცხვითი სახელის ფუძის დართვით მიღებული ერთსახეობის კომპოზიტები.

ს წო რ ი ა : ქალბატონი, თაქადაბაული, ორპირი, გულკატილი, (და არა: ქალ-ბატონი, თავ-დადებული, ორ-პირი, გულ-კეთილი) და მისთ.

2/155, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

1-58. ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს ნათესაობის აღმნიშვნელი რთული სიტყვები, რომლებშიც მსაზღვრელი (კუთვნილებითი ნაცვალსახელი) შემოტევილი ადგილასაა დასმული.

ს წო რ ი ა : მამიდაჩემი, დედაშენი (და არა: მამიდა ჩემი, დედა შენი)...

2/155, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

1-59. ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს ერთსახეობის კომპოზიტები, რომლებშიც პირველ წევრად ზმნისართი ან თანდებულია წარმოდგენილი.

ს წო რ ი ა : წინდაუხმადავი, ზამთარში (და არა: წინ დაუხმადავი, ზედა შეუღველი) და მისთ.

2/155, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

1-60. ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს ერთსახეობის კომპოზიტები, რომელთაც პირველი ნაწილი მრავლობითი რიცხვის უორმითაა წარმოდგენილი.

ს წო რ ი ა : სულთახმობი, მზამთარში (და არა: სულთა მხუთავი, მზეთა მზე) და ა. შ.

1/185.

1-61. ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს სხვადასხვა ფუძეთა შეკეცილი მბ კავშირით შეერთებული ზმნისართები.

ს წო რ ი ა : დედადაბა, წამდაუწამ (და არა: დედა და დამ, წამ და უწამ) და მისთ.

2/155, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

1-62. დეყვისით უნდა დაიწეროს მრავალსახეობის კომპოზიტები, რომლებიც მიღებულია მნიშვნელობის მხრივ ერთმანეთთან დაკავშირებული ფუძეების გაერთიანებით.

ს წ ო რ ი ა : მთა-ბარი, სიბჰვა-პასუხი (და არა: მთაბარი ან მთა ბარი, სიტყვაპასუხი ან სიტყვა პასუხი) და ა. შ.

2/156, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

1-63. დეფისით უნდა დაიწეროს რიცხვითი სახელების ფუძის გაორკეცებით და სხვადასხვა რიცხვითი სახელების შეერთებით მიღებული კომპოზიტები.

ს წ ო რ ი ა : ორ-ორი, სამი-ოთხი (და არა: ორ ორი ან ორორი, სამოთხი ან სამი ოთხი)...

15/74.

1-64. დეფისით უნდა დაიწეროს ფუძეგაორკეცებული ზედსართავი სახელები.

ს წ ო რ ი ა : პატარ-პატარა, ზრამლ-ზრამლი, ცივ-ცივი (და არა: პატარ პატარა, ან პატარ პატარა, კრელკრელი ან კრელ კრელი, ცივცივი ან ცივ ცივი)...

2/156, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

1-65. დეფისით უნდა დაიწეროს სახელის ფუძის გაორკეცებით მიღებული ბრუნვის ნიშნის უქონელი ზმნიშედეგი (ზმნისართები).

ს წ ო რ ი ა : ქუჩა-ქუჩა, ტყე-ტყე (და არა: ქუჩაქუჩა ან ქუჩა ქუჩა, ტყეტყე ან ტყე ტყე) და მისთ.

2/157, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

1-66. დეფისით უნდა დაიწეროს ერთი და იმავე ფუძის მქონე, მაგრამ ზმნისწინებით განსხვავებული ზმნების შეერთებით მიღებული კომპოზიტები.

ს წ ო რ ი ა : აივლ-აივლის, გაძვრა-გაძვრის (და არა: აივლნი-აივლისნი ან აივლნი-აივლისნი, გაძვრა-გაძვრისნი ან გაძვრა გაძვრისნი)...

2/156, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

1-67. დეფისით უნდა დაიწეროს სხვადასხვა ფუძის მქონე ერთად გაერთიანებული ზმნები.

ს წ ო რ ი ა : გაასივ-გაასხელა, გაასვითლ-გაასწავნა (და არა: გაასივგაასხელა ან გაასივ გაასხელა, გაასვითლგაასწავნა ან გაასვითლ გაასწავნა) და მისთ.

2/156, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

1-68. თუ ორმნიშვნელობიან დეფისიან კომპოზიტს სიტყვის ნაწარმოებელი აფიქსი დაერთვის და მისგან ახალი სიტყვაა ნაწარმოები, ეს ნაწარმოები სიტყვა ერთად, უდეფისოდ უნდა დაიწეროს.

ს წ ო რ ი ა : დაძვრი, ცოლშვილიანი (და არა: და-ძვრი, ცოლ-შვილიანი) და ა. შ.

2/157, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი.

შერწყმული დანართი

1-69. რუხსაც არსებითი სახელი განსაზღვრავს არსებით სახელს, გაირჩევა ურთიერთობის ორგვარი სახეობა. ერთ შემთხვევაში არსებითი სახელი და მსაზღვრელი არსებითი სახელი (დანართი) ისეთსავე დამოკიდებულებაში არიან, როგორშიც ჩვეულებრივ მსაზღვრელ-საზღვრული, და ცად-ცალკე არიან წარმოდგენილი: ექიმი გამართელი, გენერალი აბუთიძე, ქალაქი ქუთაისი და სხვა. მეორე შემთხვევაში დანართიანი სახელი კომპოზიტია: ძღუქვა, წულქლია და ა. შ.

რუსულ ენაში გავრცელებულია შერწყმული დანართი, რომელიც საზღვრულთან ერთად იბრუნვის და წერაში დეფისით არის მასთან შეერთებული.

თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმების მიხედვით რუსულის მსგავსად ქართულში გაჩენილი ან რუსულიდან შემოსული შერწყმული დანართის პირველი წევრი უნდა გადმოიყვანოს ფუძის სახით და დაიწეროს საზღვრულთან ერთად დეფისით.

ს წ ო რ ი ა: ინჟინერ-მშენებელი, კრემიერ-მინისტრი (და არა: ინჟინერი-მშენებელი, პრემიერი-მინისტრი) და მისთ.

შერწყმული დანართი იბრუნვის მთლიანად, როგორც ერთი სიტყვა: მკიმ-კონსულტანტი, მკიმ-კონსულტანტმა, მკიმ-კონსულტანტს და ა. შ.

2/158, ვ. თოფურია.

კუთვნილებათი კომპოზიტი

კუთვნილებითი კომპოზიტები, წარმოების წესის მიხედვით, პირობითად შეიძლება დავყოთ ხუთ ჯგუფად:

ა) ზედსართავი სახელის ფუძე+არსებითი სახელი+სიტყვაწარმოებითი სუფიქსი (-იან-, -ობან-, -ობანი-, -ბ-, -ელ-): მალაქაშელიანი (ფეხსაცმელი).

ბ) რიცხვითი სახელის ფუძე+არსებითი სახელი+სუფიქსი: ორსართულიანი (სახლი).

გ) არსებითი სახელის ფუძე+ნაყო დროის მიმღობა: ცხომრგბანანანი (კაცი).

დ) მიმღობის ფუძე+არსებითი სახელის ფუძე+სუფიქსი: წაწამებულსაწარმანი (კომკები).

ე) არსებითი სახელი ნათესაობით ბრუნვაში (მართული მსაზღვრელი)+არსებითი სახელი+სუფიქსი: ნაბღისაშლიანი (კაცი).

1-70. შემადგენელ ფუძეთა რაოდენობის მიუხედავად (ორი, სამი, მეტი) კუთვნილებითი კომპოზიტი ერთად, ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს.

ს წ ო რ ი ა: უშნოკოსტიშვიანი მამაკაცი, ცალკოშაბაპარსული ახალგაზრდა (და არა: უშნო კოსტიშვიანი მამაკაცი. ცალკოუა გაპარსული ახალგაზრდა)...

12/83, მ. კაბაშვილი.

1-71. თუ კუთვნილებით კომპოზიტს წინ უძღვის -ზე ან -ში თანდებულის

შქონე ადგილის გარემოება, ასეთ შემთხვევაში უნდა დავწეროთ ორი სიტყვა.

ს წ ო რ ი ა: თავეჯე ხელაღებული, ბალიშში თამარბრული (და არა: თავ-
ჯებელალებული, ბალიშშითავჩარგული) და მისთ.

12/მმ, მ. კაბაშვილი.

1-72. როდესაც კუთვნილებითი კომპოზიციის პირველი ნაწილი რიცხვითი სა-
ხელია, რომელიც ციფრით (ციფრებით) ან არაქართული ასოთვით აღნიშნული
არის წარმოდგენილი, მომდევნო ნაწარმოებ სახელს იგი დეფისით დაუკავშირდება.

ს წ ო რ ი ა: ხში-აღმკნილიანი, x-უცნობიანი (და არა: ხში ადგილიანი, x უცნო-
ბიანი).. ასევე: -ბან-თანდებულიანი, შა-ჯგინისფინიანი და ა. შ.

12/მმ, მ. კაბაშვილი.

1-73. როდესაც ერთმანეთს მოსდევს ორი ან მეტი ისეთი კომპოზიტი, რო-
მელთა ბოლო შემადგენელი ნაწილი ერთი და იგივე სიტყვაა და სიმოკ-
ლისათვის იგი ნაოლოდ ერთბაშად მოკვავთ, პირველ ნაწილს (ნაწილებს) უნდა ახლ-
დეს დეფისი.

ს წ ო რ ი ა: რადიო- და ტელეგრაფიანი, ხუთ- და ცხრაასართულიანი
სახლამი (და არა: რადიო და ტელეგრაფიანი, ხუთ და ცხრაასართულიანი სახ-
ლები) და მისთ.

12/მმ, მ. კაბაშვილი.

ზ მ ნ ე ბ ი

ზენის სუბიექტური პირის ნიშნები

ზენის სუბიექტური პირისა და რიცხვის ნიშნები

მხ. რ.

მრ. რ.

1. ვ.	1. ვ.	თ
2. ხ, მ, —, ს.	2. ხ, მ, —, ს.	თ
8.	8.	ენ, ან, ნენ, ნ, ეს

1-74. სუბიექტის შესაშვ პირის მრავლობითობის ნიშანი -ნან და არა -ან
დაერთვის ზენებს დ-ს შემდეგ:

უნაუბრელში (ე. ო. როდესაც ზენა პასუხობს კითხვაზე რას შვრებოდნენ);
კავშირებით I-ში (რას უნდა შვრებოდნენ?);

წვეტილში (რა ვნენ?);

კავშირებით II-ში (რა უნდა ვნენ?);

თურქეთში 11-ში (რა პანათ?);

საპროცედურით 111-ში (რა უნდა პანათ?).

ს წ ო რ ი ა: პანათებთან. სატაპანენ, მონაპანენ (და არა: აკეთებენ. სატაპ-
დენ. მოკლენ) და ა. შ.

ეს წესი მთლიანად ვრცელდება თბილის ტიპის დინამიკურ ზმნებზე. როგორცაა:
პრეზბა, ვიპრეზბა და სხვა, აგრეთვე შესაბამის ორპირიან ზმნებზე (პრეპრეზბა, ვიპრეპრე-
ზბა...), როგორც წყვეტილში (იხ. 1-77), ისე კავშირებით 11-ში. თურქულით
11-სა და კავშირებით 111-ში.

ს წ ო რ ი ა: ბაპრენ, ბაპრენენ, ბანაპრენენ (და არა: გაქრენ. გაუნქ-
რენ, გასწორებოდენ) და მისთ.

2/188, არნ. ჩიქობავა; 4/297.

ზმნის ბარდამავლობა

ზმნები პირთა რაოდენობის მიხედვით სამგვარია: ერთპირიანი, ორპირიანი
და სამპირიანი. რომ გამოვარკვეოთ. ეს რაღვენი პირთა ზმნის ერთ ფორმაში,
უნდა შევუწყუთ პირის ნაცავლსაზელები უთანდებულოდ: მე, შენ, ის (იპი),
ჩვენ, თქვენ, ისინი, (იპინი), მან. მას, მათ. გაულო (მან მას ის) სამპირიანი
ზმნა, გაალო (მან ეს) — ორპირიანი, გაილო (ის) — ერთპირიანი.

მოქმედ პირს სუბიექტური პქვია, სამოქმედოს — ობიექტური პირი
ორგვარია: პირდაპირი და ირიბი.

ბარდამავალია ზმნა, რომელსაც თან ახლავს პირდაპირობიექტური პირი.
თუ ზმნა ასეთ პირს არ შეიცავს, იგი ბარდამავალია.

ერთპირიანი ზმნაში წარმოადგენილია მხოლოდ სუბიექტური პირი, ამიტომ
ყველა ასეთი ზმნა გარდაუვალია.

სამპირიანი ზმნაში ერთი პირი სუბიექტურია, ორი — ობიექტური (ერთი —
პირდაპირი, ერთი — ირიბი). ამიტომ ყველა სამპირიანი ზმნა გარდაუვალია.

ორპირიანი ზმნის გარდამავლობასთან დაკავშირებით იხილეთ 1-82, აგრეთვე
დანართი № 2 (გვ. 60).

1-75. გარდამავალ ზმნას წყვეტილში (ე. ი. როდესაც პასუხობს კითხვაზე რა
ქნის?) შესაძენ პირის ნიშნად მრავლობითში მოუღის -ის და არა -ენ.

ს წ ო რ ი ა: პაქენს, ღახტენს (და არა: ააქენენ, ღახტენენ)...

16/81.

1-76. იმ ერთპირიანი და ორპირიანი ზმნებს, რომელთაც პირდაპირი ობიექტი
დაკარგული აქვთ, მაგრამ ქვემდებარე მოთხრობითში ეწყობათ, წყვე-
ტილში (ე. ი. როდესაც ზმნა პასუხობს კითხვაზე რა ქნის?) შესაძენ სუბიექტური
პირის ნიშნად მრავლობითში მოუღით -ის და არა -ენ.

ს წ ო რ ი ა: ბაქვებებამ იტირებს, ეპიებებამ ავაღმყოფებს უწამლენს (და არა:
ბაქვებებამ იტირენ, ეპიებებამ ავაღმყოფებს უწამლენ)...

10/81.

1-77. ყველა გარდაუვალ ზმნას წყვეტილში (ე. ი. როდესაც პასუხობს კითხვაზე რბ პნს?) მრავლობითში III პირის ნიშნად დაერთვის -ნან და არა -ან.

ს წ ო რ ი ა: დახმარნან, დასწრნან, დამალნან (და არა: დახმარენ, დასწრენ, დამალენ), და ა. შ.

2/185, არნ. ჩიქობავა; 4/201.

1-78. თურმეობით მეორესა (ე. ი. როდესაც ზმნა პასუხობს კითხვაზე რბ მანა?) და კავშირებით შესამეში (რბ მანას?) ებ-იან გარდამავალ ზმნებს ებ-ის შემდეგ ინ მოუღის.

ს წ ო რ ი ა: აშენებინან (და არა: აეშენებია ან აეშენა), ააშენებინოს (და არა: აეშენებოს ან აეშენოს), გააპატიებინან (და არა: გაეკეთებია ან გაეკეთა), გააპატიებინოს (და არა: გაეკეთებოს ან გაეკეთოს).

2/218, არნ. ჩიქობავა; 4/206.

1-79. ორპირიან გარდამავალ ზმნებში თურმეობით პირველსა (ე. ი. როდესაც ზმნა პასუხობს კითხვაზე რბ უქნინა?) და თურმეობით II-ში (რბ მანა?) -ნ დაბოლოების წინ -ნ არ. იხმარება.

ს წ ო რ ი ა: მოუხატინა, მოუხატა. გაუუიღია, გაუუიღა, უგეფია, ეგეფა (და არა: მოუხატანია, მოუხატანა, გაუუიღანია, გაუუიღანა, უგეფანია, ეგეფანა) და ა. შ.

2/220, არნ. ჩიქობავა.

3- და ს- თავსართების ხმარება ზმნებში

3- და ს- თავსართებით ზმნებში შეიძლება აღინიშნოს:

- ა) მეორე სუბიექტური პირი;
- ბ) შესამე ირიბობიექტური პირი.

მათი ხმარებისას საჭიროა დავიცვათ შემდეგი წესები:

1-80. ერთპირიან ზმნებში 3- და ს- თავსართები არ გამოიყენება.

ს წ ო რ ი ა: ჩანს, დუმხბარ (და არა: სჩანს, სდუმხბარ) და მისთ.

1/95.

1-81. სამპირიან ზმნებში ბ, ვ, კ, პ, ფ, ძ, წ თანხმოვნების წინ იხმარება 3-, ხოლო დ, თ, ძ, ჩ, ც, ძ, წ თანხმოვნების წინ — ს- თავსართი.

ს წ ო რ ი ა: ჰპითხბ, უმსთავაზბ, მინწარბ (და არა: კითხბ, შეთავაზბ, მიწარბ)...

შენიშვნა: ხმოვნებისა და მ, ზ, ლ, მ, ნ, უ, რ, ს, ლ, შ, ხ, ჰ თანხმოვნების წინ 3- და ს- თავსართები არ იხმარება.

1/106.

1-82. ორპირიან ზმნას 3- ან ს- თავსართი უნდა დაერთოს იმ შემთხვევაში, როდესაც ობიექტური პირი ირიბია (ზმნა გარდაუვალია), ამასთან ზმნის-

ფუძე არ იწეება ხმოვნით ან 1-81 წესის შენიშვნაში ჩამოთვლილი რომელიმე თანხმოვნით.

ობიექტური პირი ირიბია (შენა გარდაუვალია), თუ მისი ფარდი სახელი კითხვაზე რა ძნა? (რა ვაძნი? რა ძნი?) ზნას მიცემითის ფორმით იწეობა.

ვაჟას ხელები გასობობია, რა ძნა? ვაჟას ხელები გაუთბა. ობიექტური პირი (ვაჟას) მიცემითშია, იგი ირიბია.

ს წ ო რ ი ა: ბასტაგობია. ვაჟას, მოსწონს, სძულს (და არა: გათბობია, გაეხ, მოწონს, ძულს) და ა. შ.

ობიექტური პირი პირდაპირია (შენა გარდაუვალია), თუ მისი ფარდი სახელი კითხვაზე რა ძნა? (რა ვაძნი? რა ძნი?) ზნას სახელობითის ფორმით იწეობა გიორგი ლექს ამბობს. რა ძნა? გიორგიმ ლექსი თქვა. ობიექტური პირი (ლექსი) სახელობითშია, იგი პირდაპირია.

ს წ ო რ ი ა: თქვა. ბატონს, აწონს, ღატკატ (და არა: სთქვა, გასტება, აწონა, დაქეცა) და მისთ.

1/195.

1-83. თუ ზნის ფორმაში მესამე ობიექტურ პირთან ერთად პირველი სუბიექტური პირია წარმოდგენილი, პირველი სუბიექტური პირის ნიშნის ვ-ს შემდეგ ვ- და ს- თავსართები შეიძლება ვიხმაროთ, შეიძლება არა. თანაბარულეზიანი, პარალელური ფორმებია: შევგებებივარ და შევკვებებივარ, ვწერდი და ვსწერდი და ა. შ.

1/108.

1-84. რამდენიმე ზნაში თავსართი ს- არ უნდა იხმარებოდეს, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, ამ ზნებში ის მაინც რჩება. ს აქ ფუძესთანაა შეხორცებული. ეს ზნებია: ბასტანს (გასტანდა, გასტანდეს, გასტანა, გასტანოს), ბასწავს (გასწავდა, გასწავდეს, გასწავა, გასწავოს), ასწავს (ასწავდა, ასწავდეს, ასწავა, ასწავოს), გამოსტამს (გამოსტამდა, გამოსტამდეს, გამოსტამა, გამოსტამს), ბასტამს (გასტამდა, გასტამდეს, გასტამა, გასტამს).

2/101, ივ. გიგინეიშვილი.

კონტაქტი

1-85. უშუალო კონტაქტის ფორმა აღნიშნავს, რომ სუბიექტი სხვა პირის დაუხმარებლად მოქმედებს პირდაპირ ობიექტზე: ვწერ, ვხატავ...

უშალოში კონტაქტის ფორმა გვიჩვენებს, რომ სუბიექტი პირდაპირ ობიექტზე ირიბი ობიექტის მეშვეობით მოქმედებს: ვახატავინებ, ვაბარვინებ...

უშალო კონტაქტს ნიშანი არა აქვს, შუალობით კი აწარმოებს ინ ან ეპინ (დვ+ინ): ვაწერინებ, ვათლევინებ და ა. შ.

შუალობითი კონტაქტის ფორმებში ინ ან ეპინ მაწარმოებელი სრულად უნდა დაიწეროს.

ს წ ო რ ი ა : დაბნარინა, აპრეპინა, ვოპაპინა (და არა: დაწერია, აპრე-
ვიება, მოაუვანია) და მისთ.

10/58.

ზენის ტიპი

ზენის იმ ნაწილს, რომელიც საერთოა I ან II სერიის ყველა მწკრივისათვის, თემატს ჰქვია. ავიღოთ ზენა ლეხსავს; I სერიაში (ე. ი. როდესაც პასუხობს კითხვებზე: რას შერება? რას შერებოდა? რას შერებოქვებ? რას იზამს? რას იზამდა? რას იზამდეს?) გვაქვს: ლეხსავს, ლეხსავდა, ლეხსავდეს, შელეხსავს, შელეხსავდა, შელეხსავდეს; II სერიაში (რა ქნა? რა ქნახ?) — შელახს, შელახსო.

I სერიის თემატს ლეხსავს, II სერიის ფორმატა საურდენს წარმოადგენს ლეხს. I სერიის თემატს მეორისაგან -ამ ბოლოსართი ეანახსებებ. -ამ თემის ნიშანია. თემატის ნიშნები: -ი, -ამ, -ამ, -ამ, -ამ, -ამ, -ამ, იშვიათად -ამ და -ამ.
4/270.

1-86. -ამ თემის ნიშნის ნაცვლად ზოგჯერ ზენასთან -ამ-ს ხმარობენ.

ს წ ო რ ი ა : სრიალემს, ჰინაპინემს, (და არა: სრიალემს, კიკიკომს) და მისთ.

-ამ-ის ნაცვლად ზოგჯერ შეცვლილით -ამ-ს ხმარობენ: ხანაპინემ, დაბნემ (და არა: ხანაპინემ, დაბნემ) და ა. შ.

4/207; 10/58.

1-87. თუ სახელზეა მამარცვალზე ბოლოვდება, თემის ნიშანია -ამ: ბარამ — ვბარამ (და არა ვბარამ), კამრამ — ვკამრამ (და არა ვკამრამ).

თუ სახელზეა მამარცვალზე ბოლოვდება, თემის ნიშანია -ამ, სამ — ვსამ, (და არა ვსამ), დამამ — ვდამამ (და არა ვდამამ), დამამამ — ვდამამამ (და არა ვდამამამ).

4/297; 10/58.

1-88. პირველ თურმეობითში (ე. ი. როდესაც ზენა პასუხობს კითხვებზე რა უქნია?) ზენებს გადაუვებათ -ამ და -ამ თემის ნიშნები.

ს წ ო რ ი ა : დაუბარამს, შეუსამამს, ბაუბარამს (და არა: დაუბარამ, შეუსამამ, გაუბარამ) და მისთ.

2/215, არნ. ჩიქობავა; 4/297; 10/58.

1-89. ხმოვანმონაცვლეს (ფუძვლადი) ეწოდება ზენებს, რომელთაც ფუძის ე ხმოვანი II სერიის მწკრივებში ი-თი ეცვლებათ: ვკრემ — ვკრიემ, ვჩხრემ — ვჩხრიემ და სხვა. ხმოვანმონაცვლა -ამ და -ამ სუფიქსიანი ზენების: წავაქვებ — წავაქვიემ, დავადემ — დავადეიმ და სხვა.

ხმოვანმონაცვლეს ზენებში -ამ თემის ნიშანი არ იხმარება: ბამჩს (და არა: ბემჩს ან ბიმჩს), კრემს (და არა: კრემს ან კრიემს)...

2/200, ვ. თოფურია; 4/207; 10/58.

1-90. თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმების მიხედვით მიუღებელია -პვ თემის ნიშნის ხმარება პარალელური ფორმების შქონე ა ხმოყვინიან არაბმოვანმოწაცვლ ზმნებში.

ს წ ო რ ი ა: წარს, იხევეს (და არა: წერავს, იხევეკავს)...

მაგრამ ამავე ნორმების მიხედვით, როგორც გამოწკაილია. აუცილებელია -პვ თემის ნიშნის ხმარება ზმნებთან: ბარბუპავს, ბარბუპავს, თიბავს, კენკავს, კეძავს, კეძავს, ლესავს, ლეწავს, პანბავს, ჟებავს, რეკავს, რეწავს, ღეთ-ქავს, ჟებავს, წალეკავს, წვეთავს, წეწავს, ზეწავს, ხეწავს, ხოწავს.

შ/ლიზ. ვ. თოფურია: 1/207.

ზმნისწინები

ზმნისწინი პქვია ზმნის წინა ნაწილი, რომელიც რამდენაღმე უცვლის მას მნიშვნელობას. მაგ., ვსაბავ და ბნბსსაბავ: აქ ბნბს ზმნისწინია.

დღევანდელ ქართულში 15 ზმნისწინია:

მრთმარცვლიანები: მი, მო, ა, ღა, ჩა, შა, ბა, წა;

მრმარცვლიანები: ამო, ჩამო, უამო, გამო, ბადა, ბაღმო, წამო.

ზოგ ზმნისწინს ძველად სხვა სახე ჰქონდა.

ძველად იყო: აღ, ბან, ბარდა, შთა, წარ.

ახლად არის: ა, ბა, ბადა, ჩა, წა.

ძველი სახის ზმნისწინები გარკვეულ ზმნებთან ამჟამადაც იხმარება, განსაკუთრებით აღ და ბან.

1-91. დაუშვებელია ზმნისწინის გაყოფა და მის ნაწილებს შორის ქცევის ნიშნების (ი, ა, უ) ან ვნებითი გვარის მარჯვნივლების (ი, ე) ჩასმა. ასეთ შეცდომებს განსაკუთრებით ხშირად უშვებენ ბან და წარ ზმნისწინიან ფორმებში. მაგ., ზმნის ფორმაში ა-თავისუფლებს ა ქცევის ნიშანია, თუ აქ ბა ან ბან ზმნისწინებს ეიხმართ, უნდა დავეწროთ ბა-ა-თავისუფლებს ან ბან-ა-თავისუფლებს, ა რ ა ს წ ო რ ი ა გა-ა-ნ-თავისუფლებს.

ს წ ო რ ი ა: ბა-ა-ვითარებას, ბან-ა-ვითარებას (და არა გა-ა-ნ-ვითარებას), ა-ხორციელებს, ბა-ა-ხორციელებს, ბან-ა-ხორციელებს (და არა: გა-ა-ნ-ხორციელებს), ბა-ა-ხორციელებინა, ბან-ა-ხორციელებინა (და არა გა-ე-ნ-ხორციელებინა) და ა. შ.

ცნობისათვის: ქცევა საშია ქართულში: სათვისო, (ი-კეთებს), ხასხვისო (უ-კეთებს) და ხარვისო (ა-კეთებს).

2/168, ივ. გიგინეიშვილი; 4/245; 11/08; 16/30.

1-92. პირველი სუბიექტური პირის ნიშანი ვ ზმნისწინის შემდეგ იწერება: აღ-ვ-ზარდა, აღ-ვ-ნიშნავ, აღ-ვ-წესნავ, აღ-ვ-წრდი და ა. შ.

გამონაკლისია ზმნები: ვალიარებ (აქ აღ ფუძესთანაა შეწრდილი), ავლორძინდი (აქ ლ მიჩნეულია ფუძისეულად).

2/176, ნ. აბესაძე; 4/245; 16/30.

1-93. ძველი სახის ზნისწინებო (ბან, წარ, ალ და სხვა) ან სრული სახით უნდა ვიხმაროთ, ან იხინი მთლიანად უნდა ჩამოვამოროთ უზმნისწინო ფორმებს. ნ, რ, ლ თანხმონები არ უნდა იყოს უზმნისწინო ფორმებში.

ს წ ო რ ი ა: ალზრდის, ზრდის (და არა ლზრდის), ალძრპს, ძრპს (და არა ძრპავს), ბანასორციელავს, ასორციელავს (და არა ანხორციელავს) და მისთ. 2/108, ივ გიგინეიშელი; 4/245.

ზმნის გვარი

მოკმეღვამითი გვარისაა ზმნის ფორმა, რომელიც გვიჩვენებს, რომ სუბიექტი მოქმედებს პირდაპირ ობიექტზე: ვახტანგი სურათს ხატავს.

ვნამითი გვარისაა ზმნის ფორმა, რომლის სუბიექტიც თვითონ განიცდის მოქმედებას, ვნებას: ხის ფესვები ხმება.

საშუალი გვარისაა ზმნის ფორმა, რომელიც გვიჩვენებს, რომ სუბიექტი „მოქმედებს“, მაგრამ არ მოუპოვება სამოქმედო პირდაპირი ობიექტის სახით: წვიმს, ჩქარობს და სხვა.

მოქმედებითი გვარის ზმნა გარდამავალია, ვნებითისა და საშუალის — გარდაუვალი.

ვნებითი გვარის ზმნები ორგვარია: დინამიკური და სტატიკური. დინამიკური ვნებითი გამოხატავს მოქმედების პროცესს, სტატიკური — მოქმედების შედეგს.

— დინამიკური ვნებითი იწარმოება ი- ან ე- თავსართით, ლ ხოლოსართით. გაქვს უნიშნო ვნებითიც.

18/05.

1-94. იმ შემთხვევაში, როცა ი- ან ე- თავსართით ნაწარმოებ ვნებითი გვარის ზმნას აწვდომი -მ სუფიქსი აქვს (ერვევა, ეწვევა და სხვა), ეს სუფიქსი წყვეტილის მრავლობითის მესამე პირში (ე. ი. როდესაც პასუხობს კითხვაზე რა მქნის?) ნ-ს წინ იმ-ით შეიცვლება.

ს წ ო რ ი ა: ერვევა — შამჩივიმენ, ეწვევა — მწვიმენ (და არა: შეჩვიენ, ეწვიენ) და მისთ.

3/185, არნ. ჩიქობავა.

1-95. თურმეობით პირველში (ე. ი. როდესაც ზმნა პასუხობს კითხვაზე რა მიქნის?) ერთპირიანი ვნებითი გვარის ზმნების I სუბიექტური პირის ფორმაში მ- თავსარიც არის წარმოდგენილი და „ივარ“ მეშველი ზმნაც.

ს წ ო რ ი ა: ბავზრდილვარ, ავალმმეპულვარ (და არა: გავრდილვარ, ავლვებულვარ)...

თურმეობით II-ში (ე. ი. როდესაც ზმნა პასუხობს კითხვაზე რა მიქნის?) ერთპირიანი ზმნების პირველ პირში მ- თავსართი წარმოდგენილია მიმდებარე ნაწილის წინ, მაგრამ იგი არა აქვს მეშველ ზმნას.

ს წ ო რ ი ა: ღამმღვარძაპი, ვაოფილიძაპი (და არა: დამღვარძაპი ან დავმღვარძაპი, ვაოფილიძაპი ან ვაოფილიძაპი) და ა. შ.

3/211, არნ. ჩიქობავა.

1-96. ორპირიანი ვნებითი ფორმები II თურმეობითხა (ე. ო. როდესაც ზმნა პასუხობს კითხვაზე რა მქანა?) და მესამე კავშირებითი (რა მქანას?) იწარმოება - მლ სუფიქსით.

ს წ ო რ ი ა: გავზრდოდი, გავზრდოდე, მივსალაგებოდი მივსალაგებოდე (და არა: გავზრდიყავ გავზრდიყო, მივსალაგებდიყავ, მივსალაგებდიყო) და მისთ.
2/214, არნ. ჩიქობავა; 4/207; 16/80.

აღწერილობითი ვნებითი

1-97. ერთპირიანი ვნებითი შინაარსი შეიძლება აღწერილობითაც გადმოიკვებ: გაკეთდა — გაკეთებულ იქნა.

აღწერილობითი ვნებითი იწარმოება ვნებითი გვარის ნამყო დროის მიმდევრით და იწნა/იქნას მეშველი ზმნით. მიმდევობა ფუძის სახით იხმარება, თუ უსწრებს მეშველ ზმნას და სახელობითშია თუ მეშველი ზმნის შემდგევა.

ს წ ო რ ი ა: აშენებულ იწნა, აშენებულ იქნას (და არა: აშენებული იქნა, აშენებული იქნეს), მაგრამ იწნა აშენებულნი, იქნას აშენებულნი და ა. შ.

აღწერილობითი ვნებითი ფორმებს უფრო სწორად ოციფიალურ დოკუმენტებში იყენებენ, მაგრამ სადაც ეს მოსახერხებელია, სკობს ჩვეულებრივი ვნებითი ფორმების ხმარება: დანიშნულ იქნა — დანიშნა, დანიშნულ იქნეს — დაინიშნოს, დამტკიცებულ იქნა — დამტკიცდა, დამტკიცებულ იქნეს — დამტკიცდეს და სხვა.

იხ. აგრეთვე 1-109.

4/206; 13/266, თ. ლვინაძე; 14/87.

რიცხვითი ეონაცვლე ზმნები

რიცხვითი მონაცვლე ჰქვია სინონიმური მნიშვნელობის ზმნებს, რომელთაგან ერთი მხოლოდობით იხმარება, მეორე — მრავლობითში.

1-98. ჯდომა — სხდომა. ვიეარ, ვიქეი, დავქდები — ზმნები იხმარება მხოლოდობით რიცხვითი, სხედ ფუძისაგან ნაწარმოები — მრავლობითში (ვსხედვართ, სხედხართ, სხედან და მისთ).

ს წ ო რ ი ა: იხედნენ (და არა იქდნენ).

ა რ ა ს წ ო რ ი ა: ვიეართ, ზიხართ, ზიან, დავქეით, დაქეით, დავდნენ და მისთ. სხედ ფუძისაგან ნაწარმოები ფორმები იხმარება მავინაც, როდესაც ქვემდებარე კრებითი სახელით არას გადმოცემული: ახალგაზრდობა იხედ (და არა ახალგაზრდობა იქდა).

ამ ზმნებს განსხვავებული აქვთ საწყისი და მიმდევობაც: ჯდომა ერთისა, სხდომა (ერთზე მეტისა), დამხსდარი ბავშვები (და არა დამქდარი ბავშვები).

4/299; 16/27.

1-99. გღება — შრა. გღება მხოლობითის ფუძეა, შრა — მრავლობითის. ქვას ჩაეაღებ (გაღაეაღებ), მაგრამ ქეებს ჩაეური (გაღაეური). მხოლობით-ში ითქმის ქანქიეი ეგღო, მრავლობითში — ქანქიეები ეუარა.
4/200; 10/27.

1-100. მოგბა — მოსსმა. თუ სუბიექტი მხოლობითშია, ითქმის მოგბა, თუ მრავლობითში — მოსსმა.
მხოლობითში გეაქვს თაშს ღამცა (ის), მრავლობითში — თაშს ღამსსნენ (ისინი).

მოკვლა — ღანმოცვა. მოკვლა ობიექტის მხოლობით რიცხვს აღნიშნავს, ღან-მოცნა — მრავლობითის: მეელი მოვკალი, მაგრამ მგლები დავხოცე.

ბმბ — მბმრმვა, მსმვრმვა. ერთზე ითქმის ბბბმბ, მრავალზე — ღამმბმრმვა: ქიქა ვატეხა, მაგრამ ქიქები დამტერია (დამსხვრია).

ასევე ენაცღება ერთმანეთს აღმამა-ბბრმვა: ნამსხვრევი ბიღო, მაგრამ ნამ-სხვრევები ბბრმვა.

მბრღნ — ცმვიმნ. ერთზე ითქმის მბრღნ, მრავალზე ცმვიმნ: ჩაევარღი მე. მაგრამ ჩაეცვიეღით ჩენ.

ბაგღება — ბარმვა. ბაგღღო ერთი, მაგრამ ბარმვა მრავალი: ბაგღღო ბაღღი. მაგრამ ბარმვა ცხვარი (აქ „ცხვარი“ კრებითი სახელია).
4/200; 10/27.

თანღებულები

თანღებულიანი ბრუნეები	შერწყმული თანღებულები	ცალკე მღგომი თანღებულები
სახელობითი მრცემითი ნათესაობითი	ვით ვით, თან, ზა, ში თვის, კან, ბან ებრ, თანავე ურთ, ბან ღღე (მღის)	შუა, შორის მიმარ, ბამო, ბარღა, მიმართ, შმსახეზ
მოქმედებითი ვითარებითი		

10/110.

1-101. ზე თანღებულის პირვანღელი სახეა ზეღა. იმ შემთხვევაში, როღესაც თანღებულიან სახელს ნაწილაკი არ დერთვის, ზეღა, ზეღ, ზე სახეო-

ბათაგან თანამედროვე სალიტერატურო ქართულში ერთდერთ სახეობად რჩება ჯა.

ს წ ო რ ი ა: მამბილანა, სპამზე (და არა: მაგილაზედ, სკამზედ) და ა. შ.

ც (ა) ნაწილია: ღართვისას ძველი ზედა სახეობა რჩება უცვლელად: მამბილა-ჯელას, სპამზელას...

მე ნაწილია ღართვისას იხმარება ქული (ზაღ) სახეობის სმოგანმოკვეცილი ვარიანტი ზად: მანგილაზედა, სპამზედა...

2/102, ივ. გიგინეიშვილი.

1-102. ნათესაობითში დასმული მან თანდებულაიანი სახელის ღორმა აღნიშნავს ან მასალას, ან მოქმედების წყაროს, ან მოქმედების მიზეზს და მიუყვებს კითხვებზე ვინმან? რისმან? (და არა საიდან? ან რა დროიდან?).

ს წ ო რ ი ა: სანაშარი მივიღე მინსან, მინსან (და არა მინდან), მანგილა ღამბაღმანა სანსან. ხისნან (და არა ხიდან) და მისთ.

მოქმედებითში დასმული მან თანდებულაიანი სახელი უნახებებს კითხვებზე სანიდან? რა დროიდან? (და არა ვისგან? ან რისგან?); ცუდ ხასიათზე იყო დილიდან; ვაიოღა სახლიდან; დაბრუნდა უნივერსიტეტიდან (და არა უნივერსიტეტიდან) და ა. შ.

ცოზინსთმის: ძველად გვქონდა: სახლ-ით-გან, ოთახ-ით-გან და მისთ. მდერმა მ-მ გავლენა მოახდინა ყრუ ო-ზე, ვამდერა და ღ-დ აქცია. ასიმილაციის შემდეგ მივიღეთ: სახლ-იდ-გან, ოთახ-იდ-გან. შემდეგ გ დაიყარა და აქამად გვაქვს სახლ-იდან, ოთახ-იდან.

2/103, ივ. გიგინეიშვილი: 14/104; 15/62.

1-103. მღ, მღის, მღი, მღინ სახეობათაგან თანამედროვე სალიტერატურო ქართულში მიღებულია მხოლოდ ორი: მღ, მღის.

ს წ ო რ ი ა: ძალაქამღ (და არა ქალაქამღი), ძალაქამღის (და არა ქალაქამღის) და მისთ.

2/104, ივ. გიგინეიშვილი.

1-104. თუ მიცენითში ან ნათესაობითში დასმულ ორ და მეტ სიტყვას (ერთ-გვარ წერებს) ერთი და იგივე თანდებული მოუღის და უკანასკნელს წინამავალთან-ღმ კავშირი აერთებს. ასეთ შემთხვევაში უშუალოდ ღმ-ს წინ მჯერომი სახელი უკანდებულად, ვარცობილი ფორმით იხმარება: ქარმღში, თბილისსა და გორში (და არა ქარელში, თბილისში და გორში).

5/232.

შენიშვნები (შენიხართები)

1-105. მოქმედებითი ბრუნვის ფორმისაგან მიღებული ზენიზელების ბოლოს იწერება ო და არა ღ.

ს წ ო რ ი ა: წინათ, ზინოთ, ბარათ, უკათ (და არა: წინად, ზინოდ, გარედ, უკად) და ა. შ.

1/212; 16/114.

1-106. ვითარებითი ბრუნვის ფორმისაგან მიღებული ზმნიშედების ბოლოს იწერება **ღ** და **არა** **თ**.

ს წ ო რ ი ა : პარბაღ, ჩუმაღ, უცბაღ, წესიერაღ, გლომაღ, გაისაღ, მთლაღ (და არა: კარგათ, ჩუმათ, უცბათ, წესიერათ, გლომათ, გაისათ, მთლათ)...
18/114.

ზენისართ-თანდებულები

1-107. თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმების მიხედვით მხოლოდ ნათესაობით ბრუნვასთან უნდა ვიხმაროთ ზმნიშართ-თანდებულები: ანათ, ახლო, ახლოს, გოლოს, გადაღმა, გადმოღმა, გამოღ, გამოღმა, განაპირას, გარღა, გარეთ, გარეშე, გარეშემო, გასწვრივ, გაღმა, გვერდზე, გვერდით, ზეგით, ზემოთ, იკით, ირგვლივ, მაბიარ, მაბივრად, მახლოვლად, მერმე, მუბი, მიერ, მოშორებით, მსაბავსად, ნაპირას, ნაცვლად, პირას, პირდაპირ, პირზე, უკან, უმაღ, ქვევით, ქვემოთ, ქვეშ, უმადგომ, უმადმა, უმასხამ, უორიანლო, უორიანლოს, ძირს, წინ, წინააღ-მდე, წინათ, წინაშე და სხვა.

ს წ ო რ ი ა : ამხანაზის გარღა, ბავშვების უმადმა (და არა: ამხანავს გარღა, ბავშვებს უემდეგ) და მისთ.

გამონაკლისია: ამას გარღა, ამას წინათ, მას იქით, ამას იქით, ჩემს იქით, შენს იქით, ჩვენს იქით, თქვენს იქით, წყალს გაღმა, წყალს გამოღმა, ზღვას გაღმა, ცხრა მთას იქით და ზოგიერთი სხვა ანალოგიური გაქვევებული გამონათქვამი.

2/122, ივ. ვიგინიევილი.

სიტყვასიტყვითი ნაწილაკები

1-108. სიტყვასიტყვითი ნაწილაკებია: -მეთქი, -თქო, -ო. -მეთქი ნაწილაკი გამოიყენება პირველი პირის (მოსაუბრის) წინათ ნათქვამის ან განზარახის განმეორებით გადმოსაცემად იმ შემთხვევაში, როცა პირველი პირი მხოლოდგითი რიცხვის ფორმითაა წარმოდგენილი.

მრავლობით რიცხვში -მეთქის ნაცვლად იხმარება -ო ნაწილაკი.

-ო ნაწილაკი გამოიყენება აგრეთვე II და III პირის ნათქვამის გადმოსაცემად.

-თქო ნაწილაკი გამოიყენება მაშინ, როდესაც პირველი პირი სხობვს ან ავალებს მეორე პირს თავისი ნათქვამი გადასცეს მესამე პირს.

პარალელურ ფორმათაგან -თქო და -თქვა, თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმების მიხედვით დატოვებულია მხოლოდ ერთი ფორმა -თქო: ბაღაეცი, მაღე მოკვა-თქო (და არა, მოვა-თქვა).

არ არის სწორი -მეთქის მაგიერ -ში, -თქო ან -თქვა ნაწილაკების გამოყენება.

-ო ნაწილაკი იწერება წინადადების წევრთან ერთად, უერწყმულად, -მეთქი, და -თქო ნაწილაკები გამოიყოფა წინადადების წევრისაგან დეფისით.

-მეთქი, -თქო და -ო ნაწილაკებიათ სხვათა სიტყვა ბრკელებში არ ჩეხმის. მარტივ წინადადებაში სიტყვათბრუნებულნაწილაკიანი წევრი ბოლოში უნდა დაიხვას. სხვა ადგილას ნაწილაკიანი წევრის დახმა შესაძლებლადაა მიჩნეულა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი ზმნაა.

2/101, ვ. თოფურია და ივ. გიგინეიშვილი; 8/893; 18/128.

შედგენილი შემახმენელი

1-109. შედგენილი შემახმენლის სახელადი ნაწილი აუცილებლად უნდა გადმოიყვას სახელობითი ბრუნვის ნიშნით: დანარჩენი იქო, იქო დანარჩენი, უზრუნველყოფილი ვარ, ვარ უზრუნველყოფილი და ა. შ.

შეცდომის თავიდან ასაცილებლად შედგენილი შემახმენელი უნდა განეხილავათ აღწერილობითი ვნებითისაგან (იხ. 1-107):

ა) აღწერილობით ვნებითებში სახელად ნაწილად ყოველთვის ვნებითი გვარის წარსული დროის მიმღობაა გამოყენებული, შედგენილ შემახმენელში კი — ზედსართავი სახელი, მიმღობა, არსებითი სახელი, ნაცვალსაელი, რიცხვითი სახელი და საწყისი.

ბ) აღწერილობითი ვნებითების მეშველ ზმნებად გამოყენება იქნა/იქნას, შედგენილ შემახმენელში კი, გარდა იქნა, იქნას, იქნება ზმნებისა, — სხვა ზმნებით: არის, იქო, გახლავს, გახლდა, დარჩა და ა. შ.

გ) აღწერილობითი ვნებითები არ გვხვდება აწმომში.

18/205, თ. დვინაძე; 14/87.

1-110. თუ შედგენილი შემახმენლის სახელად ნაწილად მრავლობით რიცხვში დასმული სულიერი სახელია გამოყენებული, მაშინ ზმნური ნაწილი სრული ფორმით უნდა ვიხმაროთ.

ს რ ა ა : ჩემი შვილები მოსწავლეები არიან, არჩილი და ვახტანგი ძმები არიან (და არა: ჩემი შვილები მოსწავლეებია, არჩილი და ვახტანგი ძმებია)..

1/888.

1-111. და კავშირით შეერთებულ ერთგვაროვან წევრებთან ზმნური ნაწილის ხმარება მხოლოდ ერთ სახელთან არის საჭირო და არა ორივესთან (ყველასთან): ვაჟა ბულაძი და შაჟოგბერი (და არა ვაჟა ბულაძია და შაჟოგბერია) და ა. შ.

1/368.

1-112. შედგენილი შემახმენლის მიმღობური სახელადი ნაწილი ყოველთვის მხოლოდითი ფორმით უნდა ვიხმაროთ: ისინი აღმშენებელი იყვნენ (და არა ისინი აღმშენებულები იყვნენ).

1/888.

ცნობისათვის: ისეთ სიტუაცს, რომელსაც სახელის ნიშნებიც აქვს და ზმნი-
საც, სახელზემან აქვია. სახელზემან ორგანოა: სანუნი და მიმღეობა. საწყისი
წინადადებაში ისეა გამოყენებული, როგორც არსებითი სახელი, ხოლო მიმღეო-
ბა — როგორც ზედსართავი სახელი: ღელვა — საწყისია, აღმავალი —
მიმღეობა.

1/25; 10/100.

ქვემდებარისა და უმეცხეწლის უმთხსმევა რიცხვი

1-113. მხოლოდითი დასმულ ქვემდებარესთან უმეცხეწელი მხოლოდით რიცხვ-
ში დგას.

როცა ქვემდებარეს განსაზღვრებად ახლავს ისეთი სახელი, რომელიც უმთხრ-
სობრივად ერთზე ღეტს აღნაშნავს, ქვემდებარეც მხოლოდითში დაისმას და უე-
მანსენელიც: რაღმანიმ მუიღლი შორიახლო იღვა (და არა იღვენ).

კრებითი სახელით ან მხოლოდით რიცხვში დასმულ დაჰმა ტიპის რთული სა-
ხელით გადმოცემულ ქვემდებარეს უმეცხეწელი მხოლოდითში უნდა უეწეოს:
მამა-შვილი ერთმანეთს უმსცამრღვა (და არა უმესტეროდენ).

რიცხვში მონაცელე უმთხათაგან კრებითი სახელით გადმოცემულ ქვემდებარეს
მხოლოდითი რიცხვის ფორმით უეწეობა უმნის მრავლობითის ფუძე: ხალსი ისხვა
(და არა ხალბი იქდა).

5/98.

1-114. ნარ-თანთან მრავლობითში. დასმულ ქვემდებარეს უმეცხეწელი მრავ-
ლობით რიცხვში ეწეობა.

ებ-იან მრავლობითში დასმულ ქვემდებარესთან, რომელიც ადამიანის ან სხვა
სულიერი საგნის სახელით არის გადმოცემული, უმეცხეწელი მრავლობითში ეწეას.
სწორია: ბავშვები ამოვიღენ, ჩიტები მიკვირებენ (და არა ბავშვე-
ბი ამოვიღა, ჩიტები კიკიყებდა) და მისთ.

როცა ებ-იან მრავლობითში დასმული ქვემდებარე უსულო საგნის სახელით
არის გადმოცემული, უმეცხეწლის რიცხვში უეწეობის მტკიცე წესი არა გვაქვს:
ხშირია როგორც უმთხანმების, ისე უმთხანმებლობის უმთხევეები.

უმთხანმება რიცხვში უმეტესად მაშინ სდება, როცა ქვემდებარე აქტიურად
მოქმედია (მოქმედებითი ან საშუალი გვარი), ან კილევ მას სულიერივით მოქმედე-
ბა მიეწერება: კოშკები იღვენ, ფოთლები შრიალებდენ და სხვა.

როცა უმეცხეწელი ენებითი გვარის უმნით არის გადმოცემული, მაშინ ის
რიცხვში უმეტესად არ უმთხანმება ებ-იან მრავლობითში დასმულ ქვემდებარეს:
მღინარები იყინება...

სულიერი საგნის სახელით გადმოცემულ ქვემდებარეს, რომელიც ებ-იან მრავ-
ლობითში დგას, რიცხვში მონაცელე უმთათა მრავლობითის ფუძე მრავლობითი
რიცხვის ფორმით უმთხანმება: ბუზები ისხენენ (და არა ბუზები იქდა ან ბუზები
ისხდა).

ებ-იან მრავლობითში დასმულ ქვემდებარეს, რომელიც უსულო საგნის სა-

ხელით არის გადმოცემული, სუბიექტური პირის მიხედვით რიცხვში მონაცულე ზმნის მრავლობითის ფუძე მხოლოდობითი რიცხვის ფორმით ეწყობა ფოთლბანი ეწარბ (და არა ფოთლები ეყარნენ).

ა/100; 17/31.

შემასმენლის რიცხვი რამდენიმე ქვემდებარესთან

1-115. მხოლოდობითი დასმულ რამდენიმე ქვემდებარეს ისე ეწყობა შემასმენელი რიცხვში, როგორც ებ-იან მრავლობითში დასმულ ქვემდებარეს.

ა) სულიერ საგანთა სახელებით გადმოცემულ რამდენიმე ქვემდებარესთან შემასმენელი მრავლობით რიცხვში დგას: **მამო და კობე მღეროდან** (და არა ქალი და კობე მღეროდა).

ბ) თუ რამდენიმე ქვემდებარეს საერთო განსაზღვრებად ერთზე მეტი რაოდენობის გამომხატველა სიტუვა ახლავს. ქვემდებარეებიც მხოლოდობითი დაისმის და მათი შემასმენელიც: **იმ დღეს ოცამდე ქალი და აბცი ჩანოვიდა** (და არა ჩამოვიდა).

გ) უსულო-საგანთა სახელებით გადმოცემულ რამდენიმე ქვემდებარესთან შემასმენელი უფრო ხშირად მხოლოდობითში დგას: **მაგიდაზე ეყუო პური, მარილი და ყველი**.

17/72.

შემასმენლის შეთანხმება მრავლობითში დასმულ დამატებასთან

ობიექტური პირისა და რიცხვის ნიშნები

პირდაპირიგვიტური

მს. რ.

მრ. რ.

1. მ	1. გვ.	.
2. გ.	2. გ.	(თ)
3.	3.	

ირიგვიტური

მს. რ.

მრ. რ.

1. მ.	1. გვ.	.
2. გ.	2. გ.	(თ)
3. მ, —, ს.	3. მ, —, ს.	(თ)

1-116. როცა ქვემდებარე მხოლოდ რიცხვშია, II პირდაპირობიექტური პირი კი მრავლობითში, ზმნის ფორმასთან პირდაპირი დამატების რიცხვი გარჩეულია: ის თქვენ ბზბბპმ (და არა ის თქვენ გზბბავს).

როცა შემასმენელი ქვემდებარესთან მრავლობითში შემანსმებულისა, II პირდაპირობიექტური პირის მრავლობითობა ზმნის ფორმაში აღუნიშნული რჩება: ისინი თქვენ ბზბბპმ (და არა გზბბავთ).

5/100.

1-117. მესამე პირდაპირობიექტურ პირს არც მხოლოდითი და არც მრავლობითში საკუთარი პირისა და რიცხვის ნიშნები არა აქვს. ამის გამო ზმნის ფორმასთან მესამე პირდაპირობიექტური პირის რიცხვი აღუნიშნული რჩება: ის მათ ბზბბპს (და არა ის მათ ბზბბავთ).

5/100.

1-118. გარდამავალი ზმნის ფორმაში მესამე ირიბობიექტური პირის მრავლობითობა არ აღინიშნება: კებრე შვილბს სხლს უშენბს (და არა პებრე შვილბს სხლს უშენბთ).

5/100.

1-119. მესამე ირიბობიექტური პირის მრავლობითობა ზოგჯერ შეიძლება აღინიშნოს გარდაუვალი ზმნის ფორმაში. ასეთ შემთხვევაში ქვემდებარე ზმნისაგან არ მოითხოვს მრავლობითი რიცხვის ფორმას: ძალბს ხუნი ეცათ.

მაგრამ თუ ქვემდებარედ ისეთი სახელია, რომელიც შემასმენელს მრავლობითში მოითხოვს, ირიბი დამატების მრავლობითობა არ აღინიშნება: დელებს ბპპპპპპი ბპპპპპი ეღბნან (და არა დელებს ბაეშეებო გვერდით ეღბათ).

5/100.

საზღვრული წყაროსა და „რომელიც“ ნაცვალსახელის აღბილი რთულ წინადადებაში

1-120. რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში, ორაზროვნების თავიდან ასაცილებლად, მიმართებითი ნაცვალსახელი უშუალოდ უნდა მოსდევდეს საზღვრულ წევრს: ვაჟამ თედოს გააცნო ქალი, რომელიც ძალიან მოსწონდა.

მიმართებითი ნაცვალსახელისა და წინადადების საზღვრული წევრის გათიშვადამორება დასაშვებია ორ შემთხვევაში:

1. მათ შორის მთავარი წინადადების შემასმენელია: ვაჟამ თედოს ძალი გააცნო, რომელიც ძალიან მოსწონდა.

2. საზღვრულ წევრს განსაზღვრებად ახლავს ჩვენებითი (მისათითებელი) ნაცვალსახელი: ვაჟამ თედოს აჩვენა იმ ძალის სურათი, რომელიც ძალიან მოსწონდა (და არა ვაჟამ თედოს აჩვენა ქალის სურათი, რომელიც ძალიან მოსწონდა).

18/20.

II. ვუნებტუაცია

წინადადების სახეები აბეჯულების მიხედვით

2-1. მარტივი ეწოდება წინადადებას, რომელიც გადმოცემულია ერთი ან რამდენიმე სიტყვით და მასში არ არის ერთგვარი წევრები: ლევანი კარგად სწავლობს.

შარწვეულია წინადადება თუ მასში ორი ან ორზე მეტი ერთგვარი წევრია: ლევანი და ნინო კარგად სწავლობენ.

რთულია წინადადება, თუ იგი შედგება ორი ან მეტი მარტივისა თუ შერწყმული წინადადებისაგან.

17/18.

სასხენე ნიშნები უკავშირო შეარწყმულ წინადადებაში

2-2. შეარწყმულ წინადადებაში უკავშიროდ შეერთებული ერთგვარი წევრები, ცალკე თუ მათთან დაკავშირებულ სიტყვებთან ერთად, ერთმანეთისაგან გამოიყოფა მძიმით:

ვალების გამო ნოდარს გაუყიდეს სხსლი, ავტო-ბარამო, თქვენ წარმოიღვინეთ, ავეჯნი.

ვაჟა წამოღება, ფანჯარასთან მივიდა.

5/29; 17/68.

რამდენიმე ერთგვარ და არაერთგვარ განსაზღვრებათა ბარწევა ერთმანეთისაგან

2-3. რამდენიმე ერთი და იმავე ფორმით გადმოცემული განსაზღვრება ერთგვარია, როცა ყოველი მათგანი უშუალოდ არის დაკავშირებული საზღვრულ წევრთან: მამამ რეზიკოს წითელი, მწვანე და ცისფერი ფანჯრები უყიდა.

რამდენიმე ერთი და იმავე ფორმით გადმოცემული განსაზღვრება არაერთგვაროვანია, როცა ყოველი წინა განსაზღვრავს საზღვრულ წევრს მომდევნო განსაზღვრებიანად. არაერთგვარ განსაზღვრებებს შორის მძიმე არ დაისმის, მათ შორის და კავშირი არ იხმარება:

ქართველმა მძლეონებმა სამი ოძროს ზედალი მოიპოვეს.

ეს საშვილიწვილო სკამეა.

არ ითქმის: სამი და ოძროს მედალი; ეს და საშვილიწვილო სკამე.

17/75.

სასკვენი ნიშნები კანუნირის შერწყეულ წინადადებაში

2-4. მა ან თუ კავშირით შეერთებული ერთგვარი წევრები ერთმანეთისაგან მძიმით არ გამოიყოფა: ფული და კონებას — ორივე ბევრი ჰქონდა.

მძიმე დაისმის მკაცრად დაკავშირების (ხან... ხან. ან... ან, გინდ... გინდ, თუნდ... თუნდ) წინ, თუ მკაცრად დაკავშირებული სიტყვა შეორდება: დღეს ვის გააკვირვებ ან ფულით, ან კონებით?

თუ ან კავშირით ერთხელ არის ნახმარი, ერთგვარ წევრებს შორის მძიმე არ დაისმის: დღეს ვის გააკვირვებ ფულით ან კონებით?

თუ ერთგვარი წევრები შეერთებულია მაპირისპირებული კავშირებით (მაბრამ, ოლმდ, სოლო, თუგას, არ... არამდ, კი არ... არამდ) მათ წინ მძიმე დაისმის: წვიმა მოულოდნელად წამოვიდა, მაბრამ მალე შეწყდა.

17/71.

სასკვენი ნიშნები (განსაკუთრებული) სიტყვა ერთგვარ წევრებთან

2-5. ერთგვარი წევრების წინ ან შემდეგ ხშირად დგას განმარტავადებული (განმარტავადებული) სიტყვა. განმარტავადებული სიტყვა შეიძლება იყოს:

გვარკვევითი ცნებების გამოხატაველი არსებითი სახელი (ცხოველები, ფრინველები, მცენარეები და ა. შ.);

ნაცვალსახელი (უვლა, უვლაფერი, ყოველივე);

რიცხვითი სახელი (ორი, სამი, ოთხი და ა. შ.);

წინადადება (უვლაგან).

თუ ზერ განმარტავადებული სიტყვაა და შემდეგ ერთგვარი წევრები, ერთგვარი წევრების წინ ორწერტილი დაისმის: ყველაზემერი ვანოს დარჩა: სახლიც, მანქანაც, ძვირფასი ნივთებიც.

თუ განმარტავადებული სიტყვა ერთგვარი წევრების შემდეგაა, ერთგვარი წევრების შემდეგ ტირე დაისმის: სახლიც, მანქანაც, ძვირფასი ნივთებიც — ყველაზემერი ვანოს დარჩა.

თუ განმარტავადებული სიტყვის შემდეგ ისეთი სიტყვაა, რომელიც ერთგვარ წევრთა ჩამოთვლაზე მიუთითებს (სახელდობრ, რეზორისაბ, მანქალითად და ა. შ.), ასეთი სიტყვას წინ მძიმე დაისმის, შემდეგ — ორწერტილი: ყველაზემერი ვანოს დარჩა, სახელდობრ: სახლი, მანქანა, ძვირფასი ნივთები.

17/73.

სასკვენი ნიშნები რთულ წინადადებაში

2-6. რთული თანწყობილი ეწოდება წინადადებას, რომელიც შედგება ერთი-მეორეს მიმართ თანასწორი წინადადეგებისაგან.

რთული კვანძობილია წინადადება, თუ ის შედგება მთავარი და მასზე დაკვეთბარებული წინადადებებისაგან.

15/7.

2-7. როგორც უკავშირო, ასევე კავშირიანი რთული თანწყობილი წინადადების ნაწილები, თუ მათ არ აერთებს ზე კავშირი, ერთმანეთისაგან მძიმით გამოიყოფა:

ხან წვიმა, ხან ქარი ქროდა.

წვემ ფანჯარას სხივი სტუორცნა, დილა არის მშვენიერი.

მალე წყალიც მოვიდა და ყველამ ძალიან გაიხარა.

1/280.

2-8. თუ რთული თანწყობილი წინადადების ნაწილებს ერთი ზე იგივე აქვთ და იგი წარმოადგენილია პირველ წინადადებაში. მომდევნო წინადადებებში (წინადადებაში) კი გამოტოვებულია და იგულისხმება, განიტოვებულია უნის ადგილას ბრძო იწერება: ვიორგი შეექვს სართულზე ცხობრამბს, ლევანი — მერვეზე. გოჩა — მეთოთხმეტეზე.

18/10.

2-9. როცა მაპირისპირებელი კავშირები მებრამ და ბოლო იწუებენ ბოლო წინადადებას, მათ წინ მძიმე იწერება. კი სპირისპარო წინადადებას შავნი-თაა და ამიტომ მძიმე იწერება არა მის წინ, არამედ წინა წინადადებას ბოლოს: ვიორგი ჩქარი ნაბიჯით წავიდა, რეზო კი არც განძრეულა.

18/11.

2-10. დაუშვებელია ერთდროულად. ერთ წინადადებაში ბოლო და კი კავშირების ხმარება.

1/370.

2-11. კავშირიანი რთულ კვანძობილ წინადადებაში დამოკიდებული წინადადება, რომელიც თავშია ან ბოლოში, მთავარს მძიმით გამოიყოფა, რომელიც შუაშია — ორივე მხრიდან მძიმით:

მალე მიეუახლოვდით სახლს, რომელშიც არავინ ცხოვრობდა.

ადგილი, სადაც დავიბადე, განთქმულია თავისი სილამაზით.

18/15.

2-12. უკავშირო კვანძობილ წინადადებაში, რომელშიც გამოტოვებულია რომ ან თუ, დამოკიდებული წინადადება მთავრისაგან მძიმით გამოიყოფა: მალე მიხვდა, (რომ) იქ მასი გაჩერება აღარ შეიძლებოდა.

რომ კავშირის წინ, თუ ის დამოკიდებული წინადადების შუაშია, მძიმე არ დაისმის: შინ რომ მივიდა, ლევანი ელოდებოდა.

1/269.

2-13. თუ უკავშირო რთული კვანძობილი წინადადებას პირველი ნაწილი გამოხატავს დროს ან პირობას იმისას, რაზედაც მეორე ნაწილშია ლამა-

რაკი, მათ შორის ტირე დაისმის: ათას მანეთს მომცემ — ყველაფერი შენი იქნება.
18/42.

2-14. თუ უკავშირო რთული ქვეყნობილი წინადადების მეორე ნაწილი
გამონათავს ახსნა-განმარტებას (შეიცავს მიზეზს, მიზანს, შედეგს ან დაწ-
ვრილებით გადმოგვცემს პირველი ნაწილის აზრს), ის ორწერტილით გამოიყოფა:
გოდერძი ბედს არ ემდურება: საზოგადოებაში პატივს სცემდნენ, ეკონომიურად
არ უჭირდა, ოჯახშიც ყველაფერი წესრიგში ჰქონდა.
18/42.

დ ი ა ლ ო ბ ი

2-15. ორ ან მეტ პირს შორის საუბარს დიალოგი ჰქვია. დიალოგის ყოველი
მონაწილის ნათქვამი იწყება ახალი სტრიქონით, წინ ტირე იწერება და
ბრჭყალებში არ ჩაისმის, ავტორის სიტყვები შეიძლება ახლდეს, შეიძლება — არა.
ახილეთ აგრეთვე 2-10.
18/61.

სასვენი ნიშნები პირდაპირ ნათქვამთა

2-16. პირდაპირი ნათქვამი, რომელსაც არ დაერთვის სიტყვასიტყვითი ნაწი-
ლაკი (-მამქი, -თქო, -ო), ბრჭყალებში ჩაისმის (გარდა 2-15-ში აღ-
ნიშნული შემთხვევისა).

თუ ჯერ ავტორის სიტყვებია და შემდეგ პირდაპირი ნათქვამი, ავტორის სი-
ტყვების შემდეგ ორწერტილი დაისმის, ხოლო პირდაპირი ნათქვამის შემდეგ ის
ნიშანი, რომელიც შეუფერება შინაარსის მიხედვით: თამარმა დაუძახა: „ლევან,
ჩქარა, ამოდი მალდა!“

თუ პირდაპირი ნათქვამი უსწრებს ავტორის სიტყვებს, მის შემდეგ იწერება ის
ნიშანი, რომელიც შეუფერება, შემდეგ — ტირე: „რა გინდოდა, ადამიანო, იმ ორომ-
ტრიალში?“ — ჰკითხა ვანომ.

თუ პირდაპირი ნათქვამი გათიშულია ავტორის სიტყვებით და გათიშვის ადგილას
მძიმეა ან სასვენი ნიშანი საერთოდ არ არის, ავტორის სიტყვების წინ და
შემდეგ დაისმის მძიმე და ტირე: „ეგ, — თქვა ნინომ, — არ არის ურიგო საქმე“.

თუ პირდაპირი ნათქვამის გათიშვის ადგილას, ავტორის სიტყვის გარეშე, წერ-
ტილი იქნებოდა დასასმელი, ავტორის სიტყვების ჩართვის შემთხვევაში მის წინ
დაწერება მძიმე და ტირე, შემდეგ კი — წერტილი და ტირე: „მე 1041 წელს და-
გინადე, — თქვა გიორგიმ. — იმ წელს, როგორც მოგეხსენებათ, ომი დაიწყო“.

თუ ავტორის სიტყვები პირდაპირ ნათქვამს კვთის იქ, სადაც კითხვის ან ძახი-
ლის ნიშანია (ან ორივე ერთად), ავტორის სიტყვების წინ რჩება ეს ნიშნები

და იწერება ტირი, შემდეგ კი — წერტილი და ტირი: „შენ რა შეიშალე?! — შეს-
ძახა რუსუდანმა კოტეს. — იცოდე, გიორგი მოვა და არ გააბიჯებს“.

16/49.

სასკენი ნიშნები განაქრობულ სიტყვებსა და გამოთქმებთან

2-17. განქრობული სიტყვები და გამოთქმები: განქრობული განსაზღვ-
რება, განქრობული გარემოება, დანართი წევრები, მიმართვა, ჩართუ-
ლი, მიგებითი ნაწილაკები და შორისდებული.

17/77.

განაქრობული განსაზღვრება

2-18. წინადადების წევრს, რომელიც ახლავს არსებით ხახელს და ხაგანს რაი-
მე ნიშნის მიხედვით ახასიათებს, განსაზღვრება მქვია.

შემოდგომის თბილი და სასიამოვნო საღამო იყო.

შემოდგომის საღამო იყო, თბილი და სასიამოვნო.

პირველ წინადადებაში სიბილი და სასიამოვნო ჩვეულებრივი განსაზღვრე-
ბაა (შაზღვრელია), მეორეში კი — განაქრობული განსაზღვრება.

განქრობული განსაზღვრება უმთავრესად საზღვრული წევრის შემდეგაა, მაგ-
რამ იშვიათად უსწრებს მას. იგი ან უშუალოდ დგას თავის საზღვრულთან, ან გა-
თიშულია მისგან წინადადების წევრის ან წევრების მიერ.

განქრობული განსაზღვრება შეიძლება ახლდეს პირის ნაცვალსახელსაც. პი-
რის ნაცვალსახელი ზოგჯერ არ არის ნახმარი და განქრობული განსაზღვრება
განმარტოებულია: (მე) დაღლილ-დაქანტული და მშობარ-მწაფრეალი, სახლში
გვიან დავბრუნდი.

განქრობული განსაზღვრება თავისი მიმულო სიტყვებითურთ გამოიყოფა
მძიმით (როცა წინადადების თავშია ან ბოლოში) ან მძიმეებით (როცა წინადადე-
ბის წევრებშია).

იშვიათად განქრობულ განსაზღვრებასთან შეიძლება დაესვას ორწერტილი
და ტირი (ტორები):

ვუა კარგი ახალგაზრდაა: მშობარი, კათილსინდონიერი.

დილით ანბავი გავიგე — მოულოდნელი და შამზარაპი.

17/78.

განკერძოებული გარემოება

2-19. გარემოება ჰქვია წინადადების წევრს, რომელიც ზმნას ახლავს და გვიჩვენებს, თუ სად, როდის, როგორ, რატომ ან რისთვის ხდება მოქმედება.

ზოგჯერ ერთ გარემოებას ახლავს (მოსდევს) მასთან აზრობრივად დაკავშირებული სხვა გარემოება, რომელიც ხსნის და აზუსტებს მის აზრს.

ძვევით, ზიიზვილზის გარაშტან, ვილაცას წყალი დაეღვარა. აქ ორი ადგილის გარემოებაა: ძვევით და ზიიზვილზის გარაშტან, ამათგან მეორე (ტეიშვილების გარაუთან) განკერძოებულია.

ქართულში ფართოდაა გავრცელებული ადგილის, დროისა და ვითარების გარემოებათა განკერძოების შემთხვევები, იშვიათია მიზეზისა და მიზნის გარემოებათა განკერძოება.

განკერძოებული გარემოება წინადადებაში ისევე გამოიყოფა სასუენი ნიშნებით, როგორც განკერძოებული განსაზღვრება (იხ. 2-18).

17/75.

დ ა ნ ა რ თ ი

2-20. დანართი ჰქვია სახელით გადმოცემულ სიტყვას ან სიტყვათა ჯგუფს, რომელიც შეიცავს წინადადების რომელიმე წევრის დამატებით, შემავსებელ ცნობას ახსნა-განმარტებისა და დაზუსტების სახით.

ასახსნელ-განსამარტავ წევრთან დანართის დასაკავშირებლად გამოყენებულია როგორც მიივივებელი კავშირები, ისე კავშირის ფუნქციის მქონე სიტყვები და ნაწილაკები: ესე იგი (შემოკლებით ი. ი.), ანუ, სახელდობრ, გვარად, წარმოსობით, ცროვნებით, ჩამომაველობით, განსაკუთრებით და სხვა:

ჩვენ, მიტინგის მოწაწილანი, ამ საქმეს ასე არ დავტოვებთ!

ნოდარი, ზპარად ახსტიანი, წარმოსობით სოფელ დერჩიდან იყო.

დანართი, უკავშირო თუ კავშირიანი, მძიმით არის გამოყოფილი (როცა თავში ან ბოლოში), ან ორივე მხრიდან — მძიმით (როცა წინადადების შიგნითაა მოქცეული). ზოგჯერ უკავშირო დანართი ტირითი გამოიყოფა, ზოგჯერ ფრჩხილებშიც არის ჩასმული. ტირე (ტირები) იმ შემთხვევაში გამოიყენება, როდესაც დანართი და ასახსნელ-განსამარტავი სიტყვა შეიძლება გაგებულ იქნეს ერთგვარ წევრებად: ჩემი მეზობლები — ვაშა ახალკაცი და გიორგი ლოლოშაძე — იმ დღეს სახლში არ იყვნენ.

2/158, ვ. თოფურია; 5/208; 17/80.

ლუბარძე, ჩამი აზრით, ჩამბა მჯემ, ცოტა არ იუმს, ცხადია, წარმოიღებო-
ნეთ, წინის თანახმად, ხალხის თქმულებით და სხვა.

ჩართული გამოიყოფა მძიმით, როცა წინადადების თავშია ან ბოლოში, და
ორივე მხრიდან მძიმით, როცა წინადადების შიგნითაა.

ჩართულის ფუნქციის შესრულება შეუძლია მრავალსიტყვიან წინადადებასაც.
ამ შემთხვევაში ის შეიძლება ტირებთ გამოიყოს ან ჩაისვას ფრჩხილებში.

1/274.

ვიბავითი ნაწილაკები

2-23. მიგებითი ნაწილაკები ორგვარია: დადატურებითი (ჰო, კი, დიახ) და
უარყოფითი (არა, ვერა).

მიგებითი ნაწილაკი წინადადებაში მძიმებით გამოიყოფა, მაგრამ თუ ის ძლიერ-
რი გრძნობით წარმოითქმის, მძიმის ადგილას ძახილის ნიშანი დაისმის:

— წავიდნენ, დიახ, მაშინვე წავიდნენ.

— ვერა! ვერ მოგცემი

17/80.

შორისდებული

2-24. შორისდებულება: აჰი ეჰი უჰი ვჰი ჩჰი ახი ვიჰი ვანი უი ვაჰა და
სხვა.

ცალკე ხმარებული შორისდებულის შემდეგ ძახილის ნიშანი იწერება: ვაჰი
უიჰი და მისთ.

თუ შორისდებული და მისი მომდევნო სიტყვები ერთ პირს ეკუთვნის, შორისდებ-
ულის შემდეგ ძახილის ნიშანი ან მძიმე დაისმის. ძახილის ნიშანი იწერება, რო-
ცა შორისდებული წარმოთქმულია დიდი გრძნობით:

— ვაჰა! გაუმარჯოს საქართველოს, ვაჰა!

— ეჰ, ეს თოფი მომცა!

თუ შორისდებული მეორდება, უოველი შორისდებულის შემდეგ ძახილის ნი-
შანი ან მძიმე დაისმის:

— ხაი ხაი ხაი

— იჰ, იჰ, იჰი

სახელის მნიშვნელობით ნანშარი შორისდებული ბრუნვის ფორმას იღებს, წი-
ნადადების წევრია და სასენი ნიშნებით არ გამოიყოფა: ვანის გავეყარე, უის შე-
ვეყარეო.

17/87.

კუბეტუხატვის წესები ცალკეული სასვინი ნიშნის მიხედვით

წ ი რ ტ ი ლ ი

წერტილი დაისმის:

1. თბრობითი წინადადების ბოლოს.
2. მბბრბმ, თუ, ხოლო და სხვა კავშირების წინ, როცა ისინი წინა და მომდევნო წინადადებებს კი არ აერთებენ, არამედ იწყებენ დამოუკიდებელ წინადადებას.

3. ბრძანებითი წინადადების ბოლოს, როცა ის გულისხმობს თბრობითისაშებრ მშვიდად წარმოთქმას: კარგი, გენაცვალე, შენი იყოს.

14/123.

კ ი თ ხ ვ ი ს ნ ი შ ა ნ ი

კითხვის ნიშანი დაისმის კითხვითი წინადადების ბოლოს.
16/50.

ქ ა ხ ი ლ ი ს ნ ი შ ა ნ ი

ქახილის ნიშანი დაისმის:

1. ქახილის წინადადების ბოლოს.
2. ბრძანებითი წინადადების ბოლოს, თუ ის არ გულისხმობს თბრობითისაშებრ მშვიდ წარმოთქმას.

3. მიმბართვის (იხილეთ 2-21) ან შორისდებულის (2-21) შემდეგ, თუ ის ღვას ცალკე ან წინადადების ბოლოსში, ან კიდევ წინადადების თავში, მბგრამ დიდო გრძნობით წარმოითქმის.

18/58.

კ ი თ ხ ვ ი ს ა და ქ ა ხ ი ლ ი ს ნ ი შ ა ნ ე ბ ი ვ რ თ ა დ

იმ წინადადების ბოლოს, რომელშიც კითხვასთან ერთად გამოხატულია გაკვირვება ან აღტაცება, დაისმის კითხვისა და ქახილის ნიშნები.

14/151.

მ რ ა ვ ა ლ ფ ე რ ტ ი ლ ი

მრავალწერტილი დაისმის:

1. დაუმთავრებელი აზრის გამომხატველი წინადადების ბოლოს, ამასთან, თუ წინადადების შინაარსი მოითხოვს, მრავალწერტილის წინ ძახილისა და კითხვის ნიშნებიც დაისმის.

2. სიტყვის ენადაბმით, ბორძიკით წარმოთქმის, აზრის ნაწყვეტ-ნაწყვეტ გადმოცემის, საუბრისას ერთი საგნიდან მეორეზე უცდარი გადასვლის, სიტყვაში გამოტოვებული ასოების, ციტატაში რომელიმე სიტყვის ან წინადადების გამოტოვების აღსანიშნავად.

18/67.

მ კ ი მ ე

მძიმე დაისმის:

1. ერთგვარ წერტა გასამიჯნავად (თავიანთი მიშული სიტყვებითურთ) უკავშირო ან კავშირიან შერწყმულ წინადადებაში, თუ მათ არ აერთებს და ან თუ კავშირი. იხ.: 2-1, 2-2, 2-3, 2-4.

2. უკავშირო ან კავშირიანი რთული თანწომილი წინადადების ნაწილებს შორის, თუ მათ არ აერთებს და კავშირი. იხ. 2-1, 2-8, 2-7.

3. მთავარი წინადადებისაგან დამოკიდებულის გამოსაყოფად უკავშირო ან კავშირიან რთულ კვანთობილ წინადადებაში. იხ.: 2-1, 2-11, 2-12.

4. წინადადებაში განაგრძობული განსაზღვრების (იხ.: 2-18), განაგრძობული გარემოების (2-19), დანართის (2-20), მიმართვის (2-21), ჩართული სიტყვა-გამომთქმის ან წინადადების (2-22), მიგებითი ნაწილაკს (2-23) ან შორისდებალის (2-24) გამოსაყოფად.

5. სახელის ნათესაობითი ბრუნვის ფორმაზე დართული ბარდა და მიუხედავად ქანდებულისანი გამოთქმების გამოსაყოფად: სადგურში, მექორწილებების ბარდა, ზუთიოდუ კაცი თუ იქნებოდა.

6. განკერძობულია და მძიმებით (მძიმით) გამოიყოფა აგრეთვე გამოთქმები: პირველ უმჯლისა, უწინარეს უმჯლისა. უპირველესად უმჯლისა, უპირველეს უმჯლისა და მისთ. მაგ., უპირველეს უმჯლისა, მინდა შემოგთავაზოთ მშვიდობის სადღეგრძელო!

1/247.

წერტილ-მკიმა

წერტილ-მძიმე დაისმის:

1. ვრცელ ერთგვარ წერტა ერთი მთლიანი მონაკვეთის მეორისაგან გამოსაყოფად შერწყმულ წინადადებაში, განსაკუთრებით მაშინ, როცა თითოეული მო-

ნაკეთის შიგნით ნახმარია მძიმე: ვაუა ქანდაკებას ხან ახლოდ: აკვირდებოდა, დიღხანს დაბეჭითებით უცქერდა და მისი სილაშაით ტკბებოდა; ხან რამდენიმე მეტრით მოსცილდებოდა, იქვე მდგომ შერხზე ჩამოქდებოდა და ისე უყურებდა.

18/00.

2. დამოუკიდებელ მარტივ ან შერწყმულ წინადადებებს შორის უკავშირდო რთულ თანხმობილ წინადადებაში, განსაკუთრებით მაშინ, როცა ეს წინადადებები საკმაოდ გავრცობილია, გამოხატავენ ერთდროულ ან თანამიმდევრულ მოვლენებს და მათში მძიმეებიც არის ნახმარი: რიონის პირზე მოსულ უამრავ ბავშვთან ერთად სილაში თამაშობდნენ, მეორენი წყალში ჭეუჭალაობდნენ; გვი და ვრტალი დიდ თეთრ ქვაზე ისხდნენ და გაცხარებით კამათობდნენ.

18/00.

3. რამდენიმე ვრცელ ერთგვარ დამოკიდებულ წინადადებათა ერთმანეთისაგან გამოსაყოფად რთულ ძველმობილ წინადადებაში, განსაკუთრებით მაშინ, როცა დამოუკიდებელ წინადადებებს შიგნით მძიმე არის ნახმარი: ყველაფერი ეს მაშინ მოხდა, როდესაც ჩვენს უბანში მხოლოდ რამდენიმე სახლი იდგა და აქაურობა თითქმის უკაცრიელი იყო; როდესაც ღამით დახვედრა-დაუჩაღება და ძარცვა-გლეჯა ჩვეულებრივ ამბად ითვლებოდა და არავის უყვირდა.

18/01.

4. რთულ ძველმობილ წინადადებაში, როდესაც მეორდება მთავარი წინადადების შემასმენელი: ნინომ გაიხსენა, რომ იმ დღეს ახალი კაბა ეცვა; გაიხსენა იმ უცნაური უმწვილის ურცარი გამოჩენა.

14/108.

5. საკმაოდ გავრცობილ ჩამოთვლათა ბოლოს, თუ მათში არის რაიმე სასვენი ნიშანი: ქუთაისისათვის დღეს აუცილებელია: მოსახლეობის წყლით უზრუნველყოფა როგორც ცენტრში, ისე გარეუბნებში; საწარმოთა ამოქმედება, პირველ ეტაპზე 50 პროცენტით მაინც; სოფელთან კავშირის განმტკიცება და ა. შ.

14/187.

ორ წ ე რ ტ ი ლ ი

• ორწერტილი დაიხმის:

1. შერწყმულ წინადადებაში ერთგვარი წევრების წინ, თუ ისინი მოსდევენ განმაზოგადებელ სიტყვას (უშუალოდ ან არაუშუალოდ). იხ.: 2-5.

2. უკავშირო რთული წინადადების ნაწილებს შორის, თუ მეორე ნაწილი პირველის მიზეზს, მიზანს ან შედეგს გამოხატავს, ან კიდევ განმარტავს და გაშლილად გადმოგვეყვას პირველი ნაწილის შინაარსს. იხ.: 2-14.

3. პირდაპირი ნათქვამის წინ, თუ ის ავტორის სიტყვების შემდეგაა: ორ საათზე ვაუა ეკითხება: „გოგო, აღარ მივდივართ?“,

18/01.

ტ ი რ ე

2-არე დაისმის:

1. ზენა-შემასმენლის გამოტოვებისას. იხ.: 2-8.
2. შედგენილი შემასმენლის მეშველი ზმნის გამოტოვებისას: ნანა მოსწავლეა, ინგა — სტუდენტი.
3. წინადადებაში კავშირის გამოტოვებისას: თვალი მქონია — მინახავს, უური მქონია — მსმენია (ი. ჭავჭავაძე).
4. განმარტებულ სიტყვასთან შერწყმულ წინადადებაში, როცა განმარტებულ სიტყვას წინ უსწრებს ერთგვარი წევრები. იხ.: 2-5.
5. ეს ან მბ ნაცვალსახელის წინ, თუ ის მოსდევს და ცვლის სახელობით ბრუნვაში დასმულ ქვემდებარეს ან პირდაპირ დამატებას: ფეხბურთი — ეს სპორტის ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული სახეობაა.
6. ავტორის სიტყვების გამოსაყოფად, როცა ისინი პირდაპირი ნათქვამის შემდეგაა ან მის შიგნითაა მოქცეული. იხ.: 2-16.
7. დიალოგის მონაწილეთა უოველი ნათქვამის წინ, რომელიც, ჩვეულებრივ, ახალი სტრიქონით იწყება.
8. მთავარი წინადადების წინ (შემესთან ერთად), თუ მას უსწრებს რამდენიმე ერთგვარი დამოკიდებული წინადადება (ადგილისა, დროისა და ა. შ.): სამუშაო რომ დავამთავრეთ, ყველამ რომ პალტოები ჩავიცვით და წასასვლელად მოვემზადეთ, — სწორედ მაშინ მოუნდა ჩვენს უფროსს თათბირის ჩატარება.
9. დანართის წინ, თუ დანართი წინადადების ბოლოშია; თუ დანართი წინადადების შუაშია, იგი თავისი ამხსნელი სიტყვებითურთ ორივე მხრიდან ტირეებით გამოიყოფა იხ.: 2-20.
10. ჩართული სიტყვებისა და წინადადებების გამოსაყოფად, განსაკუთრებით მაშინ, თუ ის ვრცელია. იხ.: 2-22.
11. უკავშირო რთულ წინადადებაში, რომლის პირველი ნაწილი გამოხატავს დროს ან პირობას იმისას, რაზედაც მეორე ნაწილია ლაპარაკი. იხ.: 2-18.

18/08.

ფ რ ჩ ხ ი ლ ე ბ ი

ფრჩხილებში ჩაიხმის:

1. ისეთი სიტყვა ან სიტყვათა ჯგუფი, რომელიც განმარტავს და აზუსტებს წინა სიტყვის მნიშვნელობას.
2. ჩართული სიტყვები და წინადადება. იხ. 2-22.
3. მსმენელთა რეაქცია სტენოგრაფიულ ანგარიშებში მომხსენებლის ან მოკამათის მიერ გამოთქმული ამა თუ იმ აზრისადმი: (ტაში), (მქუზარე ტაში), (გამოცდებ-ლება დარბაზში) და მისთ.
4. ციტირებული ავტორის გვარი და ნაწარმოების სათაური ციტატის ბოლოს.

შენიშვნები:

ა) არც გახსნილი და არც დახურული ფრჩხილების წინ არ დაისმის წარტილი, მძიმე, წარტილ-მძიმე, ორწარტილი და ტირა.

ბ) კითხვისა და ძახილის ნიშნები ან მრავალწარტილი დაისმის:

დახურული ფრჩხილების წინ, თუ იგი განეკუთვნება მხოლოდ იმ სიტყვას ან სიტყვებს, რომლებიც ფრჩხილებშია ჩასმული.

დახურული ფრჩხილების შემდეგ, თუ იგი ფრჩხილებში ჩასმულ სიტყვებთან ერთად მთელ წინადადებას განეკუთვნება.

გ) წერტილი არ დაისმის ციტატის შემდეგ, როცა ჩანს ერთვის ფრჩხილებში მოთმებული ავტორი და წყარო. ამ შემთხვევაში იგი იწერება მხოლოდ დახურული ფრჩხილების გარეთ: „ქანდაკებას შესახებაობა ამშვენებს, ადამიანს — მისი საქმეები“ (პითაგორა).

1/821.

ბ რ ჟ ყ ა ლ ე ბ ი

ბრჭყალებში ჩაისმის:

1. ვისიმე ნათქვამიდან თუ ნაწერიდან პირდაპირ, სიტყვასიტყვით მოყვანილი ადგილი, ციტატა.

2. ირონიულად გამოყენებული სიტყვები; აგრეთვე ჩვეულებრივისაგან განსხვავებული მნიშვნელობით ნახშირი სიტყვა (სიტყვები).

3. სახელწოდებანი თხზულებათა, წიგნების, კინო-ფილმების, სპექტაკლების, ურნალ-გაზეთებისა და სხვა.

შენიშვნები:

ა) ბრჭყალებში არ ჩაისმის სიტყვა „სახელობის“ შემცველი სახელწოდებანი: აკაკი წერეთლის ხახელობის ქუთაისის ხახელმწიფო უნივერსიტეტი.

ბ) წარტილი, მძიმე, წარტილ-მძიმე, ორწარტილი ან ტირა მხოლოდ დახურული ბრჭყალების შემდეგ დაისმის.

გ) კითხვისა და ძახილის ნიშნები ან მრავალწარტილი დაისმის:

ბოლო ბრჭყალების წინ, თუ იგი განეკუთვნება იმ სიტყვას ან სიტყვებს, რომლებიც ბრჭყალებშია მოქცეული;

ბოლო ბრჭყალების შემდეგ, თუ იგი ბრჭყალებში ჩასმულ სიტყვებთან ერთად განეკუთვნება მთელ წინადადებას.

1/821;

უმცროსი სერიები და მწარმოებელი

სერია	წარმომადგენელი	მწარმოებელი	მომწოდებელი	მწარმოებელი	დრო	მწარმოების წესები	მწარმოების ხარისხი
I		აწარმოებელი	რას ვფარებ?	აწარმოებელი	აბსოლუტური	0 (სტატისტიკური მონაცემები)	—
I		აწარმოებელი (ნაწარმოებელი)	რას ვფარებ?	აწარმოებელი	აბსოლუტური	0 (I და II კატორი)	აწარმოებელი, მწარმოებელი, მწარმოებელი
I		აწარმოებელი	რას ვფარებ?	აწარმოებელი	აბსოლუტური	0	აწარმოებელი, მწარმოებელი, მწარმოებელი
I		აწარმოებელი	რას ვფარებ?	აწარმოებელი	აბსოლუტური	0 (I და II კატორი)	აწარმოებელი, მწარმოებელი, მწარმოებელი
I		აწარმოებელი	რას ვფარებ?	აწარმოებელი	აბსოლუტური	0 (I და II კატორი)	აწარმოებელი, მწარმოებელი, მწარმოებელი
I		აწარმოებელი	რას ვფარებ?	აწარმოებელი	აბსოლუტური	0 (I და II კატორი)	აწარმოებელი, მწარმოებელი, მწარმოებელი

ბი- რია	წრი	მწერი	მიუბეს კითხვაზე	მაგალითი	ღ რ ლ	მწერი ის ნიშანი	ნაწარმოები
II	—	წამბილი (ნაგუო ძირი- თალი)	რა ვიქნა?	ღაწერი გაეობი	წარსული	მ ა ნ ი (I და II პირში)	
II	—	II კავშირებითი.	რა ვიქნა?	ღაწერი გაეობი	შოგვალი	პ ს მ	
III	—	I თურმე- ბითი	რა ვიქნა?	ღამწერი გაგმობარვარ	წარსული	ი	III სერიაში გარდმვალ შენათა ფორ- მები ინერ- სულია;
III	—	II თურმე- ბითი	რა ვიქნა?	ღამწერი გაგმობარვარი	წარსული	—	ამსიათებს გარდმვალ შენათა მ.წ.
III	—	III კავში- რებითი	რა ვიქნა?	ღამწერი გაგმობარვარი	წარსული	პ ს მ	III სერიაში გარდმვალ შენათა მ.წ. წმინდანი წარმოება

ქვეფლავარის, პირდაპირი და ირივი ღვარამბების
გრუნტები პარდაგავალ და პარდაგავალ შემთხვევაში

ფენის სტრია	ღვარამბების კლასიფიკაციის საფუძის	ქვეფლავარი			ირივი ღვარამბები		
		გარდ. ფენისთან	გარდაუვ. ფენისთან	გარდ. ფენისთან	გარდაუვ. ფენისთან	გარდ. ფენისთან	გარდაუვ. ფენისთან
I	რას ვერტიკალი? რას ვერტიკალი? რას ვერტიკალი? რას ვერტიკალი? რას ვერტიკალი?	სახელ- ბითობა	სახელ- ბითობა	მცირე- ბითობა	არა აქვს	მცირე- ბითობა	მცირე- ბითობა
II	რა ვერტიკალი? რა ვერტიკალი? რა ვერტიკალი?	მცირე- ბითობა	სახელ- ბითობა	სახელ- ბითობა	არა აქვს	მცირე- ბითობა	მცირე- ბითობა
III	რა ვერტიკალი? რა ვერტიკალი? რა ვერტიკალი?	მცირე- ბითობა	სახელ- ბითობა	სახელ- ბითობა	არა აქვს	მცირე- ბითობა	მცირე- ბითობა

აზოტბებაჰა
 აზოტფულადის მებაჰა
 აზრღაგნეული
 აზრმოკლეგული, შაგრაჰ აზრს მკყ-
 ლბული
 ათადან-გაბადან
 ათავისუფლებას; შათათავისუფლებას
 (ღა არა გაანთავისუფლებს)
 ათას თელისას იწერება ცალკე: ათას
 ერთი, ათას ორი, ოცი ათას სა-
 მას ორი ღა მისთ.
 ათასგზარი; ათასგზარად
 ათასგზის
 ათასკილომებრიანი
 ათასნარი
 ათასფარი
 ათგზის
 ათენ-ალაგვას
 ათიათასოგით
 ათიათასჯარ
 ათეცი
 ათწილადი
 ათსოვებაჰ (ღა არა ათხოვბს)
 აიები (აიეტმა, აიეტს; აიეტს) .
 აი, იმ
 აირ... იწერება მომდუნო სიტყვასთან
 ერთად: აირსაზომი, აირჰარსანს
 ღა მისთ.
 აბაპი (აკაკიმ, შიცი. — აკაკის; აკაკი)
 (აკალდამა კი არა) აკლდამჰ
 აკვალანგი (ღა არა აქვალანგი)
 აქვარიუმი (ღა არა აქვარიუმი)
 აკუშულატორი (ღა არა აკუშულია-
 ტორი)
 ალაგ-ალაგ
 ალალ-მართალი
 ალუბასტრი (ღა არა ალიბასტრი)
 ალუვინებას (ღა არა ალევინებას)
 ალექსი (ალექსიმ, შიცი. — ალექსის; ალ-
 ექსი)
 ალისფარი
 აღმასხანი (აღმასხანმა, აღმასხანს; აღ-
 მასხანი)

ალო (ნათ. ალოგს)
 ალუბალი (ალუბლისა)
 ალუმინი (ღა არა ალიუმინი)
 ალუზბატი||ანბანი
 ალჰიმი
 ალუაფემორტუშული
 ამა ღა ამ
 ამა თუ იმ
 ამას გარდა, გარდა ამისა
 ამას იჰით
 ამასოგაში
 ამას წინათ
 ამასწინანდელი
 ამაღადელი
 ამბერკი (ამბერკიმ, შიცი. — ამბერკის;
 ამბერკი)
 ამბროსი (ამბროსიმ, შიცი. — ამბროსის,
 ამბროსი)
 (ამგვანებს კი არა) ამსგაპსებას
 ამგვარი
 ამღენ ხანს
 ამღილანდელი
 ამღროინდელი
 (ამღლამ კი არა) ამღლამ
 ამთავითვა
 ამიერიდან
 ამინდი
 ამირა (ნათ. ამირას)
 ამირანი (ამირანმა, ამირანს; ამირანი)
 ამირსპასალარი
 ამინსტი (ღა არა ამინსტი)
 ამინსტირბული (ღა არა ამინსტირ-
 ბული)
 ამოუბლუჯი მას ის, შაგრაჰ ამოკვ-
 ლეჯის ის მას მას (ენას)
 ამოდის; ამოვიდა (მე) ის, შაგრაჰ
 ამოდის; ამოვიდა მას ის (სუ-
 ლი, მე)
 ამოსღომი (ღა არა ამოდგომი)
 ამოჰო (ღა არა ამოჰყო) თავი
 ამოკვონდა (ღა არა ამოკვონდა)
 ამოკვამ (ღა არა ამოკვამ)
 ამკლუა (ნათ. ამკლუას)

ამებაგად
ამჟამინდელი
ამერიგად
ამფითაბრი (და არა ამფითაბრი)
ამჟვეჟნად
ამჟვეჟნური
ანაბარი (ანაბრისა)
ანანებინება; ანანებინა (და არა: ანანებობა; ანანებობა)
ანახვება; უნახვებია (და არა: ანახება; უნახებია)
(ანახლებს კი არა) ანახლებს
ანახანი (ანახანისა)
ანგარიშგასაწავი
ანგარიშსწორება
ანდუჟაჟარი (ანდუჟაჟარმა, ანდუჟაჟარს; ანდუჟაჟარი)
ანეკლოტი (და არა ანეკლოტი)
(ანერვიულებს, უნერვიულებია კი არა)
ანერვიულებს, უნერვიულებია
(ანვითარებს კი არა) ანერვიულებს
ანჯორი (ანჯორმა, ანჯორს; ანჯორი)
(ანთავისუფლებს კი არა) ანთავისუფლებს
ანთიმოზი (ანთიმოზმა, ანთიმოზს; ანთიმოზი)
ანთროპოლოგია რთული სიტყვის პირველი ნაწილი, იწერება მომდევნო სიტყვასთან ერთად: ანთროპოლოგია (და არა ანტროპოლოგია), ანთროპოლოგია და მისთ.
ან კი
(ანსახიერებს კი არა) ანსახიერებს
(ანსხვაებს კი არა) ანსხვაებს
ანტი... ნიშნავს წინააღმდეგს, იწერება მომდევნო სიტყვასთან ერთად: ანტიბიოტიკები, ანტიბენი და მისთ.
ანტილოპა (ანტილოპისა)

(ანტიპატიური კი არა) ანტიპატიური
(ანტიური კი არა) ანტიური
ანტიპრინტი (ნათ. ანტიპრინტი)
ანტონი (ანტონმა, ანტონს; ანტონი)
(ანციფერებს კი არა) ანციფერებს
(ანხორციელებს კი არა) ანხორციელებს
აორტა (აორტისა)
აპირებს (და არა აპირობს)
აპოგია (ნათ. აპოგეისა)
აპოლონი (აპოლონმა, აპოლონს; აპოლონი)
აბა... უარყოფითი ნაწილი, მომდევნო ზედსართავ სახელთან ერთად გამოხატავს უარყოფით თვისებას და იწერება შერწყმულად: არააღმამინაწერი, არააღმამინაწერი და მისთ.
აბადა
აბამრტაზის (მაგრამ არა ერთგვის და ორგვის)
აბამრტი (მაგრამ არა ერთი და ორი)
აბამრტაზელ (მაგრამ არა ერთხელ და არა ორჯერ)
აბამრტა
აბამრტო (მაგრამ არა მარტო ეს, არა-მედ)
აბამრტა (არაშეადისა)
აბამრტა და არამრტა
აბამრტა
აბამრტანი (არაუნისა)
აბამრტა
აბამრტა
აბამრტა||არამრტა
აბამრტა
აბამრტა
აბამრტა რა
აბამრტა აბამრტა
აბამრტა ვიანინი
აბამრტის დიდიანი
აბამრტანი (და არა არახისი)
აბამრტი (არაუნისა)
აბამრტა-დამრტა
აბამრტა (არამრტისა)
აბამრტა-დამრტა

აწუპინა; აწუპო (ბეერი), მაგრამ ქმის (ერთი)

ახალ... მომდევნო სიტყვასთან ერთად იწერება, როგორც კომპოზიტის წევრი; ახლად ნიშნავს ხელახლად და იწერება ცალკე: ახალდაქორწინებული, ახლად დაქორწინებული

ახალგადა (ნათ. ახალგადას)

ახალი (ახლისა); ახალი იწერება ცალკე, თუ ის გეოგრაფიულ ან სხვა სახელთან იხმარება: ახალი ათონი, ახალი ზეიდანლი და მისთ.

ახლა; ახლამე (და არა: ეხლა, ეხლავე)

ახლახან (და არა ეხლახან)

ახლომანლო

ახლომდაგარა

ახლომხედველი; ახლომხედველობა

ახლო ნათესავი, მაგრამ ახლონათესაური

ახლო ხანში

ახორციელებს; განახორციელებს (და და არა გაახორციელებს)

ახურავს (და არა ახურიდა)

აჯაფსანდალი (აჯაფსანდლისა)

(აჯენს კი არა) სვამს

ბ

(ბაბთა კი არა) ბაბთა

ბაბუა (ნათ. ბაბუისა, შინაურულად ბაბუას)||პაპა (პაპისა)

ბაბუაჩემი

ბაბუაწვერბ (ნათ. ბაბუაწვერბას)

ბაბა (ბაბისა)

ბაბაბუჭი

ბაბრბატი (ბაგრბატი, ბაგრბატი; ბაგრბატი)

ბადრი (ბადრიბ, ბიძ. — ბადრის; ბადრის)

ბადრიჯანი (ბადრიჯანისა)

(ბაქუბა კი არა) ბაბუაბა

ბაბა (ბაბისა)

ბაბარი (ბაბარისა)

ბაბაბაბა

ბაბაბაბი; ბაბაბაბიბი არ არის

ბაბაბა (და არა ბაბაბა)

(ბაბაბა კი არა) ბაბაბა

ბაბაბა (ბაბაბა, ბაბაბა; ბაბაბა)

ბაბაბაბაბა

ბაბაბაბა (ბაბაბაბა)

ბაბაბაბაბა (და არა ბაბაბაბაბაბა)

ბაბი (ბაბისა) ბიბი

ბაბი (ბაბისა) წვეულება

ბაბიბის პირი

(ბაბაბა კი არა) ბიბანი

ბაბა-ბაბაბაბა

ბაბაბაბაბაბა

ბაბაბაბაბა

ბაბაბა ბაბა (ბაბაბის ბაბაბა)

ბაბაბა; ბაბაბა (და არა ბაბაბაბა)

ბაბაბანი (ბაბაბანისა)

ბაბა ბაბაბა, მაგრამ ბაბაბა ბაბაბა

ბაბაბა-ბაბაბა

ბაბაბა (ბაბაბა)

ბაბაბაბა

ბაბაბა (და არა ბაბაბა)

ბაბაბანი (ბაბაბანისა)

ბაბაბაბაბა (ბაბაბაბაბა)

ბაბაბაბა, მაგრამ ბაბაბაბა

(ბაბაბაბა კი არა) ბაბაბაბა

ბაბაბანი (ბაბაბანისა)

ბაბაბანი (ბაბაბა, ბაბაბა; ბაბაბა)

ბაბა-ბაბაბანი

(ბაბაბა კი არა) ბაბაბაბა

ბაბანი (ნათ. ბებანისა, შინაურულად ბე-ბანის)||ბიბი

ბაბანიბანი

ბაბანიბანი

გეგმიდა

გეგმარი (გეგურმა, გეგურს; გეგური)
(გეგეშოტი კი არა) გეგეშოტი
გეგლარი (გეგლარმა, გეგლარს; გეგ-
ლარი)

გელაგვარი

გელი ეფი; გელს ეფევა
გელის ანაბარად
გელის ვარსკვლავი
გელისწარა

გელ-იღბალი (მედ-იღბლისა)

გეგრადგეგრი
გეგრ-გეგრი
გეგრგვის
(გეგრგბიჲე კი არა) გრავალგვრივი
(გეგრადგემა კი არა) ჰგეგრადგემა
გეგეკა (ნათ. გეგეკას)
გელტიულაპი (ნათ. ჰელტიულაპიას)
გენიამენი (გენიამენმა, გენიამენს; გე-
ნიამენი)

გენინსაპი

გეჟანი (გეჟანმა, გეჟანს; გეჟანი)
გერდანი (გერდანისა) თოფი
გერთოლეს მარინი

გერმონაჟონი (გერმონაჟენისა)

გერტაპს (და არა გერტეს)
გენიკი (გენიკმა, გენიკს; გენიკი)
გელურა (ნათ. გელურისა)

გეწვა: ერთი გეწვა; გეწვა მილი

გეჟის ქვალი
გილიოთეპათგოდენობა

გიგლიოთეპარი

გიპენტი (ბიკენტი; მიც. — ბიკენტის;
ბიკენტის)

**გილწიბეპაგობა (და არა ბილწიბე-
ეობა)**

გისეპტრისა (და არა ბისეპტრისი)

გიუსტაპლტარი

გიჟუნა (ნათ. ბიჟუნას)
გოკალი (და არა ბაკალი)
გოლტას სცემდა; გოლტას ჰპარავ-
და

გოლო გვერდი

გოლოგრძელი

გოლოდროინდელი

გოლო დროს
გოლომონაგალი
გოლოს და გოლოს
გოლონიბეპა||გოლოსიბეპაგობა
(და არა ბოლოსიბეპაგობა)

გოლოს მოღება

გორდინი
გორინი (გორისმა, გორისს; გორისი||
გორამანანა
გორამანანი

**გორამანანი (და არა გორამანანი-
ლი)**

გორამანანი (და არა გორამანანი)
გორამანანი ის (ლოში), მაგრამ
გორამანანი ის მას

გორამანანი-გორამანი

გორამანანი
გორამანანი
გორამანანი

გორამანანი (და არა გორამანანი)

გორამანი (გორამანი)
გორამანი (ნათ. გორამანი)
(გორამანი; გორამანი კი არა) გორამანი;
გორამანი

გორამანი გორამანი

გორამანი-გორამანი

გორამანი (გორამანი)
გორამანი (გორამანი)

გორამანი (გორამანი)

გორამანი (გორამანი)

გორამანი; გორამანი (და არა გორამანი)
(გორამანი კი არა) გორამანი (გორამანი)

გ

გაბამანი (და არა: გაბამანი ან
გაბამანი)

გაბამანი (და არა: გაბამანი ან
გაბამანი)

გაბამანი||გაბამანი (და არა
გაბამანი)

გაბამანი (და არა, გაბამანი)

გზა მუვილოვანისა
 გზასაცდენილი
 გზისპირა, მაგრამ გზის პირას
 ნივნი (გივიმ; შიყ. — გივის; გივის)
 (გილწი კი არა) ჰილწი
 გიორგბი (გიორგბი, შიყ. — გიორგბი; გი-
 ორგბი)
 გიორგოვისთვა||წნოვებარი
 გიტარა (გიტარისა)
 გიშარი (გიშარისა)
 გმირთა გმირი
 გოგალენი (გოგელენისა)
 გოგორენი (გოგორენა, გოგორენს; გოგ-
 ორენი)
 გოგირდშაჰა (ნათ. გოგირდშაჰას)
 გოგლიგოგლი
 გოგონა (ნათ. გოგონას)
 გოდერძი (გოდერძი, შიყ. — გოდერძის;
 გოდერძი)
 გოლგოთა (გოლგოთისა)
 გონებაარული
 გონებაგახვილი
 გონიერი (გონიერისა)
 გონიერული (გონიერულად)
 გონივითი
 გონს მოსვლა
 გონისაული
 გორილა (ნათ. გორილას)
 (გოსპიტალი კი არა) ჰოსპიტალი
 გრაფინი (ნათ. გრაფინიას)
 გრაფოლოგია (გრაფოლოგიისა)
 გრაფომანია (გრაფომანიისა)
 გრაციანი (გრაციისა)
 გრიგოლი (გრიგოლმა, გრიგოლს; გრი-
 გოლი)
 გროსმანისტარი (და არა გროსმეისტო-
 რი); გროსმეისტერისა
 გრძელგაწვიანი
 გრძელ-გრძელი
 გრძელვაღიანი
 გრძელცხვირა (ნათ. გრძელცხვირას)
 გრძნობამორაული
 გუბარენი (გუბერნიისა)
 გულანაბადებადებიგული

გულანაბადი (გულანაბადისა)
 გუთნისდამა (გუთნისდამისა)
 გულანთეგული
 გულარხინი (გულარხინად)
 გულახდელი (გულახდელად)
 გულბათი (გულბათმა, გულბათს;
 გულბათი)
 გულდაგულ
 გულითმა
 გულინადამი
 გულისპირი
 გულისტაქენა
 გულისტაქილი
 გულის ფრიალი
 გულიწარი
 გულის ძეგრა
 გულის წადილი
 გულისწარმა
 გულისხმიერება
 გულწანი (გულწანა, გულწანს; გულ-
 წანს)
 გულქანი (გულქანა, გულქანს; გულქანს)
 გულ.ღვიძლი
 გულღია (ნათ. გულღიას)
 გურამი (გურამმა, გურამს; გურამი)
 გურბენი (გურბენმა, გურბენს; გურბენს)
 გუშინდა
 გუშინწინ

დ

-და ნაწილაკი, იწერება დუფისით სხვა
 სიტყვასთან ერთად: აბამ-და, გე-
 რა-და...
 დაბრძენი (და არა დაბრძენია)
 (დაბრძენს კი არა) დაბრძენს
 დაბრძენის, უმჯობესია დაბრძენის
 (ითქმის ბევრზე)
 დაბრძენს (და არა დაბრძენს)
 დაბრძენი (და არა დაბრძენია)
 დაბრძენი (და არა: დაბრძენთ ან და-
 ბრძენთ)
 დაბრძენი (და არა: დაბრძენთ ან
 დაბრძენთ)

დასაქმებუნი (და არა დადევნებია)
დასაქმეს (და არა დ:ღვეს)
დასდნობია (და არა დადნობია)
დასთათბირებინა (და არა დათათბირე-
ბია)

დასთანხმებინა (და არა დათანხმებია)
დასთამნებინა (და არა დათენებია)
დასტაობნა (და არა დატყობია)
დასცილდება (და არა დაცილდება)
დასტყობის (და არა დატყობის)
დასწავლენა (და არა დაწვევა)
დასხირკვების (და არა დაქირვებია)
დასჯახებინა (და არა დაქახებია)
დასჯერდა (და არა დაქერდა)
დასტვირთვა-გადმოტვირთვა
დასტოვებს (და არა დატოვებს)
დასუბმდება (და არა დასუბმდია)
დასუბმებს (და არა: დასუბმავს ან დასუ-
ბვია)

დასუზოგავს (და არა დასუზოგია)
დასუპარბავს (და არა დასუპარბია)
დასუბაღბავს (და არა დასუბაღბია)
დასუმარხავს (და არა დასუმარხობა)
დასუნაღმავს (და არა დასუნაღმობა)
დასუნომარხავს (და არა დასუნომარხობა)
დასუაღმობავს (და არა დასუაღმობობა)
დასურბავს (და არა დასურბობა)
დასურმავს (და არა დასურმობა)
დასუსახავს (და არა დასუსახობა)
დასუსახავს (და არა: დასუსახავს ან დასუს-
ხობა)
დასუტვირთავს (და არა დასუტვირთობა)
დასუშკავს (და არა დასუშკობა)
დასუქორწინებელი (და არა დასუქორწი-
ლებელი)

(დასუქინა კი არა) დასუსს
დასურბატებს; დასურბატებდა იგი,
მაგრამ დასურბატებებს იგი მას
(დადაღული კი არა) დასუსსი
დასუსსული

(დასუსობა კი არა) დასუსობა
(დასუსობა კი არა) დასუსობა

დასუსობებს (და არა დასუსობებს)

დასურს (ბევრისა), მაგრამ დასურს (ერ-
თისა)

დასური (დასური; მიც. — დასური; დასური)
დასურიდან (და არა დასურიდან) ისი-
ნი, მაგრამ დასურდა ის
დასურსდა (და არა დასურიდან)
დასურს; მრ. დასურს; დასურსი
დასურსა

დასურსი (დასურსად)
(დასურსა კი არა) დასურსობა
დასურსი; დასურსა (და არა დასურსობა)
დასურსი (და არა დასურსობა)
დასურს (და არა დასურსობა) ის მას მას
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)

დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)

დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)
დასურსობა (და არა დასურსობა)

დასურსობა (დასურსობა) ცალკე იწერება, თუ
ფრინველთან და ცხოველთანაა ნახ-
მარი და მართლა დედას აღნიშნავს:
დასურსობა, დასურსობა, დასურსობა
დასურსობა...

დასურსობა
დასურსობა
დასურსობა
დასურსობა
დასურსობა
დასურსობა
დასურსობა
დასურსობა
დასურსობა
დასურსობა

ერთანძინი

ერთგვარი (ერთგვარად)

ერთდღიანი

ერთ-ერთი

ერთთავად

ერთიათად

ერთი ბაწო

ერთი ღა იგივე (იხილეთ 1-42)

ერთი ფიორადი, ერთი მესხადი...

ერთი მხრით|ერთი მხრივ

ერთიორად

ერთი ორი ღღე (შაყალღე)

ერთი ცილა

ერთიხუთად

ერთგანეთი

ერთგანეთს უორის

ერთგვრივ

ერთნიშნა (ნათ. ერთნიშნას)

ერთრიგად

ერთსაათიანი

ერთ ხანს

ერთხელ და სანუღამოდ

ერთჯერადი

ერთორსიტიანი (და არა ერთრსიტი-
ტიანი)

ერისთავო (და არა ერისთავო)

ერისთავობა (და არა ერისთავობა)

ეროვნულ-განმათავისუფლებელი

ესა და ეს

ესა თუ ის

ეს-ეს არის; ეს-ესაა

ესთბიკა; ესთბიკური

ფორეში (ფორეში, ფორეში; ფორეში)

(ეკვივალენტი კი არა) ეკვივალენტი

ექვსდღიური

ექვსდღიანი

ექო (და არა ეხო)

(ექსპერიმენტალური კი არა) ექსპერი-
მენტალი

ეჩვეოდა (და არა ეჩვეოდა)

ეწვივნა (და არა ეწვივნა)

ეწვივნილი

(ეჭვება კი არა) ეჭვება

(ეხლა კი არა) ახლა

3

ვაგონრესტორანი

ვაგონევეზ

ვაგონეშეშეთეველი

ვადგენ (და არა ვარდგენ)

ვათავისუფლებ (და არა ვანთავი-

სუფლებ)

ვანი-ვაგლახნი

ვანი-ვიში

ვაითუ

ვაღუბა (და არა ვალიუბა)

ვაშაბონი

ვაშვივილი

ვაშაპი

ვარაზი (ვარაზმა, ვარაზს; ვარაზი)

ვარდენი (ვარდენმა, ვარდენს; ვარ-
დენი)

ვარლაში (ვარლაშმა, ვარლაშს; ვარ-
ლაში)

ვარხალაღ

ვასახი (ვასახიმ, მიც.—ვასახის; ვასა-
ხი)

ვაშლატამა (ნათ. ვაშლატამას)

ვახტანგი (ვახტანგმა, ვახტანგს; ვახ-
ტანგი)

ვახუშტი (ვახუშტიმ, მიც. — ვახუშ-
ტის; ვახუშტი)

ვღგვარ (და არა: ვღგვარ ან ვღგე-
ვარ)

ვეგერეთელა (ნათ. ვეგერეთელას)

ველ-შინდორი

ველომარულა (ნათ. ველომარულას)

ვერს (მიც. ვერას; ვერას ვიტყვი)

ვერსპინი|იშვიათად ვერსინ; მიც. ვერ-
ვის

ვერსპინი

ვერსდროს|ვერსდროს

ვერს ერთი

ვესტიბული (და არა ვესტიბული)

ვესტიბულარული აპარატი

ვეფხისტყაოსანი (და არა ვეფხისტყა-
ოსანი ან ვეფხისტყაოსანი)

ველარასდროს, უმჯობესია ველარა-
სოდეს

ვენივარ მე, მაგრამ ვსხედვართ ჩვენ
ვიდემომაგნიტოფონი (და არა ვიდეო-
მაგნეტოფონი)

ვიბინდარა (ნათ. ვიგინდარას)

ვიზა (ვიზისა)

ვინებრები (და არა ვინებრედი)

ვინისოგაბა; ვინისოგაბა მოვიღეს

ვინმეს (და არა ვისმეს), დასაშვებია
ვისმე; ვინმესი (და არა ვისმესი),
დასაშვებია ვისიმე

ვინც უნდა იძოს

ვირთაბვა (ნათ. ვირთაგვას)

ვირთავვა (ნათ. ვირთევვას)

ვირთხა (ნათ. ვირთხისა)

ვიქტორი (ვიქტორმა, ვიქტორს; ვიქ-
ტორს)

ვილაცები (და არა ვილაცეები)

ვილაც-ვილაცები (და არა ვილაც-
ვილაცეები)

ვიღრძვე (და არა ვიღრძე)

ვიშვიში

ვიცა-პუბერნატორი

ვიცა-პრაზიდენტი

ვიწროუწუბარივი (და არა ვიწრო-
უწუბარივი)

ვიწროულიანი

ვლადიმარი (ვლადიმერმა, ვლადი-
მერს; ვლადიმერს)

ვენებათა ღელვა

ვენეაგორაული

ვოკალურ-ინსტრუმენტული (და არა
'ვოკალურ-ინსტრუმენტალური)

ვოლტამბრი

ვუღბენ (და არა ვურღბენ)

ვულკანიზაბული

ვულკანოლოგია

ვოფილინაპი (და არა: ვოფილფიუაჟი
ან ვოფილფიუაჟი)

ვოფილიმარ (და არა შოფილფარ)

ჭ

ჭალი (ჭაღმა, ჭაღს; ჭაღს)

ჭამბარა (ჭამბარისა)

ჭამთარბამოვლილი

ჭამთარ-ჭაფხული; ჭამთარ-ჭაფხულ

ჭამთარი (ჭამთარისა)

ჭარბაჭანი (ჭარბაჭანისა)

ჭარ-ჭარი

ჭებრა (ნათ. ჭებრას)

ჭედატლასელი

ჭედაფხედაელი

ჭედატანი

ჭედაფენა

ჭედიჭედი

ჭეთაფს; ჭეთაფვა (და არა: ჭეთს;
ჭეთლა)

ჭეთისხილი

ჭეინაპი (ჭეინაპმა, ჭეინაფს; ჭეინაფს)

ჭილს; ჭილდა (და არა: ჭილაფს; ჭი-
ლაფლა ან ჭილაფს; ჭილაფლა)

ჭიშო გოგრაფიულ სახელეებთან ერთად
იწერება ცალკე: ჭიშო იმარატი,
ჭიშო სპანეთი და მისთ., მაგრამ
ნაწარმოებ სახელეებთან იწერება ერ-
თად: ჭიშოიმარაული, ჭიშოიმარა-
ული.

ჭიშოლნიშხული, მაგრამ ჭიშოთ
ალნიშხული

ჭიშოთ (და არა ჭეშოდი)

ჭიშოთქული

ჭიპირსიტქვაობა (და არა ჭეპირსიტ-
ქვაობა)

ჭვიაღი (ჭვიაღმა, ჭვიაფს; ჭვიაფს)

ჭიგჭაბი

ჭიწლნარაპი

ჭის ის, მაგრამ სხედან ისინი

ჭენიჭედა || ჭენისნარტი

ჭენისწინი || კრეპარბი

ჭენადაცხული

ჭენამალაი

ჭენ-ჩეაუღება

ჭოგადსაბანანათლალო

ჭოგადსაბატოგარი

ჯოგ-ჯოგო
ჯოგუარ
ჯოგლ-ჯოგლად
ჯოგობადანული, მაგრამ ჯოგანს ბა-
დანული
ჯონარბაპრილი
ჯრადამთავრებული
ჯრდიდენე (და არა ჯრდიდენე)
ჯუჯუნე-ჯუჯუნით
ჯურაბი (ჯურაბმა, ჯურაბს; ჯურაბი)
ჯურბს უკან
ჯურბჩანთა
ჯლაპარი (ჯლაპარისა)
ჯღვა ხალხი
ჯღვისიპირეთი

თ

თავ-ბოლო
თავბოლოშეცდული
თავბრუ (თავბრუ ესხმის; თავბრუ და-
ესხა)
თავბრუდანსხული
თავბადანსაპალი (თავბადანსაელისა)
თავბანთქილი
თავბება (თავბეას აუბნეცს)
(თავბაბალი კი არა) თავმდებალი
თავდებავთ
თავზარი (თავზარი დაეცა; თავზარსა
სცემს)
თავზე (და არა თავზედ)
თავზევით
თავზე ხელაღებული
თავ-თავიანთი
თავ-თავისი
თავიან-ფახევიანად
თავიდათავი
თავიდან ბოლომდე
თავი; თავი (და არა თაი)
თავისდა; თავისდა საბადნიეროდ;
თავისდა უნებურად
თავისდათავად || თავისთავად
თავის მხრივ || თავის მხრით
თავისებება

თავბატი
თავბომბულა (ნათ. თავბომბულას)
თავლაფდანსხმა || თავლაფის დასხ-
მა
თავმითხმული
თავმომწონე
თავმება (ნათ. თავმებას)
თავ-პირი
(თავსხლაფი კი არა) თავლაფი
თავური (და არა თაური)
თავ-ფახი
თავფახევაქცევით
თავჭარინი
თავქვე
თავქუდომოგლეჯილი
თავშენასული
თამაზი (თამაზმა, თამაზს; თამაზი)
თამარი (თამარმა, თამარს; თამარი)
თამაზება
თანაბარჯონიერი
თანაბარმნიშვნელოვანი
თანამიმედვარი (თანამიმედვარისა)
თანამშრომელი (თანამშრომლისა)
თანდათან
თანხმება
თარხანი (თარხანმა, თარხანს; თარხანი)
თარჯინანი (თარჯინანისა)
თბილ-თბილი
თბილისსლიანი
თბოვალაშეცდომი
თბოვალაქტროსადგური
თბოვანერბი
თბეარვალი (თბეარვლისა)
თედორე (და არა თედორე)
თეთრცხენიანი
თეიმურაზი (თეიმურაზმა, თეიმურაზს;
თეიმურაზი)
თელა (თელისა)
თემურ-გვაროვნული
(თეს კი არა) თესავს
თენგიზი (თენგიზმა, თენგიზს; თენგიზი)
(თვალახილული კი არა) თვალახილუ-
ლი
თვალდათვალ

(იმპერატლება კი არა) ინპარტლუბა
ინხანად

ინხალა (ნათ. იხხელას)

(ინათხოვრებს კი არა) ინხოვავს

(ინგალაცია კი არა) ინჰალაცია

ინბრავა; ინბრავოდა (და არა ინგრე-
ვოდა)

(ინდივიდუარი კი არა) ინდივიდუალუ-
რი

(ინდოური კი არა) ინდოური

(ინდუსტრიალური კი არა) ინდუსტრი-
ული

(ინექცია კი არა) ინექცია||შეშასკუ-
ნება

ინჰანტარი (და არა ინჰერტარი)

ინიციტივა (და არა ინციტივა)

(ინჟურნება კი არა) ინჟინება

ინინენარ-მებალურგი (და არა ინჟი-
ნერი-მებალურგი)

(ინსტრუმენტალური კი არა) ინსტრუ-
მენტული

ინტენივობა (და არა ინტენსიობა)

ინტარას მოკლებული

ინტარავი; ინტარავიური

ინფარაქტი (და არა ინფრაქტი)

ინჩინინჩი

იოვალე (იოველმა, იოველს; იოველი)

იორამი (იორამმა, იორამს; იორამი)

იოსამი (იოსებმა, იოსებს; იოსები)

იოტისოდა

(იოუნის კი არა) იოუნის

(იულენება კი არა) იულენება

ირაქლი (ირაკლიშ, შიოც. — ირაქლის;
ირაკლი)

იროდიონი (იროდიონმა, იროდიონს;
იროდიონი)

ირხომდა (და არა ირხევიდა)

ისაპი (ისაკმა, ისაკს; ისაკი)

ისავ და ისავ

ისავ ისა

(ისენი კი არა) ისენი

(ისენდისებს კი არა) ისინდისებს

ის-ის იუო; ეს-ეს არის

(ისმევა კი არა) ისმება

ისტარიკალი (ხიცილი)

ისტარიული (ავადყოფი)

ისტორიულ-მთხოვრავიული

(იტიციავს კი არა) იტაცს

იუმორისტი; იუმორისტული

იურისპრადენია

(იუნა კი არა) იუნანი

(იქა-აქა კი არა) აქა-იქ

(იქედან კი არა) იქიდან

(იქეთ კი არა) იქით

იქთიოზაპრი (და არა ისთიოზაპრი)

იქითაინ

იქითური

(იქს კი არა) იქს

იქინანი (და არა იქინანი)

(იქოუნის კი არა) იქოუნის

იქვამს (და არა იქვამს); იქვამენ

(და არა იქვამენ)

(იქსობა კი არა) იქსობა

იქვრდა (და არა იქვრდა)

იქვილ-ბიქვილ

(იქვი; იქვიანი კი არა) იქვი; იქვიანი

იქვდა ის, მაგრამ ისხლენ ისინი

კ

კატალიკოსი (და არა კათალიკოსი)

(კაი კი არა) კარგი

კაპაპი (კაკაპისა)

კაპაპაპი

კალეიფოსკოპი (და არა კალეიფოს-
კოპი)

კალენდარი (კალენდარისა)

კალენდარული

კალენ (კალიისა)

კალოს პირას; კალოს პირი

კალოსპირული

(კამბეჩი კი არა) კამბეჩი

კამპანი (საარჩევნო კამპანია, თევის
კამპანია), მაგრამ კამპანი (ამხა-
ნაგობა; ჩვეუფი ადამიანებისა,

რომლებიც ერთად ატარებენ
ღროს)

(კამპოტი კი არა) კამპოტი

კოლმეტი საშუალო სასწავლებელი
საფრანგეთში, ბელგიასა და შვეიცარიასში

კოლმეტი უმაღლესი ან საშუალო სასწავლებელი ინგლისში, ამერიკის შეერთებულ შტატებსა და ჯოჯ სხვა ქვეყანაში

(კოლმეტივში კი არა) კოლმეტივში
კომბინაზონი (და არა კომბინიზონი)
კომენდანტის (და არა კომენდატის)
კომპატიბელური (და არა: კომპოტენტური ან კონპეტენტური)

კომპატიბენცია (და არა: კომპოტენცია ან კონპეტენცია)

კომპილანტი (და არა კომპილიატორი)

კომპილანცია (და არა კომპილიაცია)
კომპოტი (და არა კამპოტი)

(კონსპირატული კი არა) კონსპირაციული

კონტინგენტი

კონტინენტი

კონტრ-იწერება სიტყვასთან ერთად: კონტრარბუმენტი, კონტრალაზვირება და მისთ.

კორასკონდენტი (და არა კორესპონდენტი)

კორიფი (და არა კორიფი)

კორნელი (კორნელიმ, მიც. — კორნელი; კორნელი)

(კოსმოური კი არა) კოსმოსური

(კოსტუმი ან კასტიუმი კი არა) კოსტიუმი

კრება; კრებალ (და არა: კრებაეს; კრებავდა ან კრიბავეს; კრიბავდა)

კრენდელი (და არა: კრენდილი ან კრენტილი)

კრეპაშინი (და არა კრეპლიშინი)

კრეპსატინი (და არა კრეპსატინი)

კრეფს; კრეფდა (და არა: კრეფავეს; კრეფავდა ან კრიფავეს; კრიფავდა)

(კუბოგეტრი კი არა) კუბოგეტრი

კუდმაკრატელ (ნათ. კუდმაკრატელ-ს)

კუდრაბა (ნათ. კუდრაბას)

კულტმალანი

კულტსაბანანათლავლო

კულტურულ-საბანანათლავლო

კულუარი, მრ. კულუარები

კუნელი (კუნელია)

კუპე (ნათ. კუპეს)

კუპირა (და არა კუპირი)

(კურპალატი კი არა) კურპალატი

კუჩხბაგენიერი

კუჭმაგი

კუჭ-ნაწლავი

კუჭმეხა

ლ

ლაპრენტი (ლაპრენტიმ, მიც. — ლაპრენტის; ლაპრენტი)

ლაიტმოტივი (და არა ლეიტმოტივი)

ლაშაჟ-ლაშაჟი

ლანდელ ჰეუელი

ლანდელ-გინეა

ლაპარატ-ლაპარატი

ლაპარატორი (და არა ლაპარაკობ-ღენ)

ლალაჟ (ნათ. ლალაჟს)

ლაპარატორი (და არა ლაქვარდია-ნი)

ლაშქარმრავალი

ლაზანი (ლენისა)

ლაზანდელ ჰეუელი

ლაღი (მიც. ლეღის)

ლაღანი (ლეღანა, ლეღანს; ლეღანი)

ლაღამი (და არა ლეიგეშია)

ლაღამობი (და არა ლეიგეობი)

ლაღონი (ლეღონი, მიც. — ლეღონის; ლეღონი)

ლაღანს (და არა ლეწს)

ლაღონდამრავალი

(ლაღონი კი არა) ლაღონი

ლაღონი (და არა ლაღონი)

ლაღონი (ლაღონობა, ლაღონობა; ლაღონობა)

(ლირიული კი არა) ლირიკული
 ლინსნიკითური
 ლოღავეუ
 ლოგბული
 ლოგთა ლოგი
 ლონგინოზი (ლონგინოზმა, ლონგო-
 ნოზს; ლონგინოზს)
 ლოხანითელი
 ლოსვა-კურთხევა
 ლოჯია (ლოჯიისა)
 ლუარსაბი (ლუარსაბმა, ლუარსაბს;
 ლუარსაბს)
 ლუღხანა (და არა ლუღხანა) ნათ.
 ლუღხანას
 ლუქმავური (მაგრამ ერთი ლუქმა პუ-
 რი)
 ლურსმანი (ლურსმნისა)
 ლურჯსათვალიანი
 ლურჯხალათიანი
 ლუქახსნილი
 ლუხუმი (ლუხუმმა, ლუხუმს; ლუხუმს)
 ლსინგადახდილი

მ

მაგალითი მოვიხვენოთ (და არა მო-
 ვიტანოთ)
 მაგბზარი (მაგრამ კოშკისმაგვარი)
 მაგნიტოფონი (და არა: მაგნეტოფონი
 ან მაგნიტაფონი)
 მაღალაკარბული
 მაღონა (ნათ. მაღონას)
 მავენებელი (მავნებლისა)
 მათ უთხრეს, მათ უპასუხეს (და არა:
 მათმა უთხრეს, მათმა უპასუხეს)
 მათმა ვაგობარმა, მათმა შვილმა
 (და არა: მათ მეგობარმა, მათ შვილ-
 მა)
 მათ შორის (და არა მათს შორის)
 მაკარი (მაკარმა, მაკარს; მაკარს)
 მაღარბი (და არა მაღიარობა)
 მალიმალ
 მაღაზნი (მაღაზმა, მაღაზს; მაღ-
 ხაზს)

მამაზავიანი
 მამათვენი
 მამა-პაპა
 მამაპაპური
 მამა-შვილი
 მამაშვილური
 მამაცხინავულიწვილი
 მამიდაშენი
 მამიდაშვილი
 მამინაცვალი (მამინაცვლისა)
 მანამ, სანამ
 მანდოლიანი (და არა მანდოლია)
 მანიკიური (და არა მანიკური)
 მანის ბურღული
 მანუჩარი (მანუჩარმა, მანუჩარს; მა-
 ნუჩარს)
 ნაქანათმეხენებლობა
 მანვამ-გრამხა
 (მარა კი არა) მამრამ
 მარად და მარად
 მარადმყვანი
 მარად ქმს
 მარად უპაწოზი
 მარეხი (მარეხმა, მარეხს; მარეხს)
 მართლმადიდებელი (მართლმადიდებ-
 ლისა)
 მარინამი (მარინამა, მარინამს; მარინამს)
 მარინამისთვა || აპვისტო
 მარლმომხრილი
 მარკოზი (მარკოზმა, მარკოზს; მარკოზს)
 მაროლიორი (და არა მარადიორი)
 მარტოღმარტო
 მარულა (ნათ. მარულას)
 მარქაშა
 მარცვალ-მარცვალ
 მას აქმით
 მასიური
 მასობრივი
 მას უკან
 მას შემდეგ
 მასუბაბი (და არა მასუბაბი)
 მასწავლებელი (მასწავლებლისა)
 მალაქვალისფერი

(ნეთსადგური კი არა) ნაქსადგური
 ნავთქურა (ნავთქურისა)
 ნათესაობა (და არა ნათესაეობა)
 ნათლია (ნათლისა)
 ნათლიდამა
 ნათლინამა
 ნაირ-ნაირი
 ნაირშარი (ნაირფრად)
 ნაკლავგანვითარებული
 ნაშუსპარაცხილი
 ნაშუო სრული
 ნაშუო უსრული
 ნაშუო წინარაწარსული
 ნაშუაც-ნაშუაც
 ნანიწა (ნანიწას)
 ნანული (ნანულიმ, შიცი. — ნანულიც;
 ნანული)
 ნაოპარაბივი (და არა ნაოპერაცვივი)
 ნაპირ-ნაპირ
 ნარწარბს (და არა ნარწარობს)
 ნარწარი
 ნახვამ-ნახვამი
 ნახშიდობა (ნახშიდობის ქალაღი)
 (ნახუცხაოვი კი არა) ნახუცხაოვი
 ნაშიქრ-ნააზრი
 ნაწილ-ნაწილ, ნაწილ-ნაწილად
 ნაპერ-ნაპერ
 ნახვარმთვარა
 ნახვარ-ნახვარი
 ნახვარსათიანი
 ნახვარსაზარი
 ნახვარსინალი
 ნახირ-ნახირ
 ნეპალარტული
 ნეპაპს (მაგარამ არა ნეპაღდა; უნდა
 იყოს ენაბა)
 ნეპა-ნეპა
 ნეპა-სურვილი
 ნეპით; ნეპით თუ უნებლიეთ —
 იგვიყა, რაც ნეპით თუ უნებლიეთ

ნეპრალგია: ნეპრალგირი
 ნეპრასთენია: ნეპრასთენილი
 ნეპროლოგია: ნეპროლოგირი
 ნეპროპათოლოგია (და არა ნეპროპა-
 თოლოგია)
 ნერვეგულილი
 ნერვეგის აგულილი
 ნერვეული (და არა ნერვიული)
 ნერველობს (და არა ნერვიულობს)
 ნესტანი (ნესტანა, ნესტანს; ნესტანი)
 (ნილაუვამოყერებული კი არა) ილაუვამ-
 ბამოკარებული
 (ნიეკორებული კი არა) შონიკალა-
 ბული
 ნიკოლოზი (ნიკოლოზა, ნიკოლოზს;
 ნიკოლოზი)
 ნიქარისის ქარები
 ნიორი (ნიორისა)
 ნიორწული (ნიორწულისა)
 ნილაბი (ნილაბისა)
 ნილაბაზარებული
 ნილაწ-თქისება
 ნიუნის შობება; ნიუნის შობაიტი
 ნოღარი (ნოღარა, ნოღარს; ნოღარს)
 ნოღაბარი || გიორგოპისთვა
 (ნომერაცია კი არა) ნომერაცია
 ნუგზარი (ნუგზარა, ნუგზარს; ნუგ-
 ზარს)
 (ნუმერი კი არა) ნომერი

ო

-ო სხვათა სიტყვის ნაწილაკი, ღერო-
 ვის სიტყვას უოველგვარი ცვლი-
 ლების გარეშე: შოპალო, აპა-
 ლო, ქარბად ვინაველიო და
 შისო.
 ობობა (ნათ. ობობას)
 ობოლი (ობლისა)
 ოღაქოლონი (და არა აღაქოლონი)
 ოღენი, -ოღენა იწერება წინა სიტყ-
 ვასთან ერთად: აშოღენა, შაბო-
 ღენა და შისო.
 ოთხოსანი

ოვბაჯასღალი
ოვიღვრინიღალი
(ოვისწინა, ოვისწინადროინდელი კი არა)
ოვაგღალი
ოვოვანან (ნათ. ოვოვანანს)
ოვადვილიანი
ოვად ოვი
ოვანვარვა (ოვანვარვისა)
ოვბალიანი
ოვბვარი (ოვბვარად)
ოვბვის
ოვდინარული
ოვთელგამბარი
ოვთელგამალუვამეთაგღალი
ოვივა (და არა ოვთავე)
ოვლულიანი (ოვლი)
ოვივაგი (ოვივაგად)
ოვიფოვა
ოვიხრივი
ოვინახი (არაჟი)
ოვინიჟნა (ნათ. ოვინიჟნას)
ოვოსანი. (ოვოსინია)
ოვასოვილა (ოვასოვილას)
ოვსალო, ახლა: თუარი
ოვსალური, ახლა: თუარული
ოვიციანი (და არა ავიციანტი)
ოვტოვბარი (ოვტოვბარისა) || ლვინო-
ბისთვა || მვიფოვიბისთვა
(ოვფეხა კი არა) ოვიფეხანს
ოვასახუნავული
ოვასახიფილი; ოვასახიფილოვა

კ

(მათეტიური კი არა) კათეტიკური
კაკაჟივი
კაკი: როვის კაკი
კაკიღაფილი
კაკისაკაკა
კარახოლა (და არა კარახოლი)
კარაღოვსული (და არა კარაღოქსა-
ლური)

კართენი (პართენა, პართენს; პარ-
თენი)
კარპინსონის ღაპაღაღა
კარმენი (კარმენა, კარმენს; კარმენი)
კასინსი (და არა კასენისი)
კატარა (კატარისა)
კატარახანს
კატარაღალი (კატარაღლისა)
კატივაჟრილი
კატივისმეთაღალი (კატივისმეთაღლისა)
კატივისმეთაღა
კატივის სეთის
(კატივისმეთა კი არა) კატივისმეთა
(კატივისმეთა კი არა) კატივისმეთა
(კატივისმეთა კი არა) კატივისმეთა
კატივისმეთა (ნათ. კატივისმეთა)
კატივისმეთა (ნათ. კატივისმეთა)
კატივისმეთა (და არა კატივისმეთა)
(კატივისმეთა კი არა) კატივისმეთა
კატივისმეთა (მრ. კატივისმეთა არ იხმა-
რება)
კატივისმეთა (და არა კატივისმეთა)
კატივისმეთა || კატივისმეთა
კატივისმეთა (კატივისმეთა, კატივისმეთა; კატივისმეთა)
(კატივისმეთა კი არა) კატივისმეთა
კატივისმეთა (და არა კატივისმეთა); ნათ. კატივისმეთა
სა
კატივისმეთა
კატივისმეთა
კატივისმეთა
კატივისმეთა
კატივისმეთა
კატივისმეთა
კატივისმეთა (კატივისმეთა-
სოვისა)
კატივისმეთა
(კატივისმეთა კი არა) კატივისმეთა
კატივისმეთა
კატივისმეთა
კატივისმეთა (და არა კატივისმეთა)
კატივისმეთა
კატივისმეთა წარა (კატივისმეთა იწერს)

პიურა (ნათ. პიურეს)
(პლიაჟი კი არა) კლავი
პლასტონი (პლატონმა, პლატონს; პლა-
ტონი)

(პლიტა კი არა) ეურა
(პლიუსი კი არა) კლუსი
პნევმატიკური (და არა: პნევმატიკურა
ან პნევმატური)
პოლარული (და არა პოლიარული)
პოლუსი (და არა პოლიუსი)
პოპულარული (და არა პოპულიარუ-
ლი)

პორტმონე (და არა პორტმანი)
პორტფელი (და არა პორტფელი)
(პორტია კი არა) პერტი, ულუვა
(პოტენციალური კი არა) კოტენსიური
პრეზუმცია (და არა პრეზუმცია)
პრესი || წნეხი. მაგრამ მუსკლის პრესი
პრეზერანსი
პრევიჟი || თავსართი
პრინციპიური (და არა პრინციპიანი)
(პრინციპიალური კი არა) პრინციპუ-
ლი

პროგრესი: პროგრესული
პროგრესია: პროგრესიული
(პროვინციალობა; პროვინციალური კი
არა) პროვინციულობა; პროვინ-
ციული

პროზაული (და არა პროზული)
პროთეზი (და არა პროტეზი)
პროთროგონი (და არა პროტროგონი)
პროპრუსებას სარკაული
პროპორციული (და არა პროპორცი-
ონალური)
(პროფესიონალური კი არა) პროფესი-
ული

პურმარილი
პურმარილიანი

შ

(შამთაღმრიცხველი კი არა) შამთაღ-
მარალი
შამთა ვითარებაში

შამთა სვლა
შანიდან შამამდე
შამით შამამდე
შესტიკულასია (და არა შესტიკულია-
ცია)
შევენივი
შოკი (შოკიება)
შონგლიორი (და არა შანგლიორი)
შლარაშლური

რ

რა და რა
რადარანირი
რადიო... მეორე სიტყვასთან ერთად
იწერება: რადიოკონსერტი, რა-
დიოკონვენტორი და მისთ.
რა თქვა უნდა
რაიბული (რაიბულმა, რაიბულს; რაი-
ბული)
რამაზი (რამაზმა, რამაზს; რამაზი)
რამდენჯერ
რამე || რამე, რამე
(რამეფრად კი არა) რამენირად || რო-
გორმა
რამსიზმი
რამისისო
(რამსოდა კი არა) რამსოდა
რამამს
რამდენი (რამდენმა, რამდენს; რამ-
დენი)
რამი (რამი, მიც. — რამის; რამი)
რამიული (რამიულმა, რამიულს; რა-
ფიული)
რამსაპი (და არა რამსაპი)
რამსა-რამსაპი (და არა რამსა-რა-
მსაპი)

რახან
რახარუხი
(რევალი კი არა) შრევალი
რანდისაპი (და არა რეანინაცია)
რამულარული (და არა რეგულარული)
რამულატორი (და არა რეგულატო-
რი)

საქანელა (ნათ. საქანელას)
(საქმარო კი არა) საქმრო
საქმეთა მმართველი
საქმისმმართველი
საქონელგროვნება
საღათას ძილი || ლეთარგია
საღამო ხანი; საღამო ხანს
საღმერღელაშლილი
საღ-საღამათი
საშვარელი (საყვარლისა)
(საშვალემა კი არა) საშვალემა
საშვები (და არა საშვი)
საშვილიშვილო (და არა საშვილის-
შვილო)
საშური (და არა: საშურებელი ან სა-
შურო) საჩქარო
საბოდნობა (და არა საბოდნობა)
საწარმო-დაწამება
საბირნიგისლა მიხედვით
სახარჯთაღრიცხვო
სახალაწილი
სახანათელი
სახლიკაცი
სეპასტი (სევასტიმ, შრც. — სევასტის;
სევასტი)
სეპდანარევი
სეითი (სეითმა, სეითს; სეითს)
სეპარატული (და არა სეპარატიული)
სერაპიონი (სერაპიონმა, სერაპიონს;
სერაპიონს)
სერბი (სერბიმ; შიყ — სერკის; სერ-
გის)
სესხულობს (და არა სისხულობს)
სეფსინება
სეპტემბერი || ენაენისთევა
სეპს (და არა სეფს)
სეპტიკაველი (სეპტიკოსოლისა)
სინახლოვე (და არა სინახლოვე)
(სიდან კი არა) სანიდან
სინიწროვე (და არა სივიწროვე)
სილოვანი (სილოვანმა, სილოვანს;
სილოვანს)
(სიმთელე კი არა) სიმრთელე

სიმონი (სიმონმა, სიმონს; სიმონს)
სიმპათია (და არა სიმპათია)
სიმპათიური (და არა სიმპათიური)
სიმულანტი (და არა სიმულანტი)
სიმულაცია (და არა სიმულაცია)
სინდისგარეპსილი
სინჯარა (სინჯარისა)
(სისუნე კი არა) სიმსქანე
სიტყვაპაწმული
(სიტყვაშეყვარი კი არა) ენაშეყვარი
სიტყვასიტყვით; სიტყვასიტყვით
სიუბრა (და არა სუბრა)
სიურაალიზმი (და არა სურაალიზ-
მი)
სიკაბატონი
სიკილიდარი (სეკილიდარისა)
სიკოლადაგმთავრებული
სიკოლიგარეშე
სილაკური (და არა სილაკიური)
სილაკან-სილაკანით
სეა-სეაბ
სილომონი (სილომონმა, სილომონს;
სილომონს)
სილლანი (სილლანმა, სილლანს; სილ-
ლანს)
სიფრ(ღმი) (სიფრომმა, სიფრომს; სიფ-
რომს)
სირიღონი (სირიღონმა, სირიღონს;
სირიღონს)
სირილაბს (და არა სირილაბს)
სიულასაკოვანი
სიულამბრათეანი
სიულამონი
სტიპენდიანტი (და არა სტიპენდიანტი)
სტიპენია; სტიპიოლა (და არა: ტკენია,
ტიპიოლა)
(სულაბალი კი არა) სულამბაბალი
(სულთამბრათეანი კი არა) სულთამბრ-
ათეანი
სული და გული
სულ მთლად
სულ მულად
სულ მიძრა

(სულტანი კი არა) სულთანი
სულხანი (სულხანშა, სულხანს; სულ-
ხანი)
(სუფთასისხლიანი . კი არა) წმინდა-
სისხლიანი
სუფიანი || გოლოსართი
სწვევიანი; სწვემდა (და არა წვეოდა)
სწერიანი (და არა წერია)
სწირღებანი (და არა წირღება)
სხაპასხუპი (სხაპასხუპით)
სხაღან ისინი, მაგრამ წინს იხ
სხაღანსხა
სხაღანსხაპპარი
სხაღათ შორის
(სხმარტლი კი არა) ზღმარტლი
სჯობის ის მას, მაგრამ ჯობდა (გვიან
მოსვლა)

ტ

(ტავოტი კი არა) სოლიდოლი
ტაქიმასხარა (ნათ. ტაქიმასხარას)
(ტალისმანი კი არა) თილისმანი
(ტანთაუხდელი კი არა) ტანბაუხდელი
ტანასაწინააღმდეგო
ტანაქავე
ტან-ფახი
ტარასი (ტარასიმ, შიც. — ტარასის; ტა-
რასი)
ტარიელი (ტარიელმა, ტარიელს; ტა-
რიელ!)
ტაშისტამა
ტალარაქორტაუნი
ტალაფონი (და არა ელსმენი)
ტარანტი (ტერენტიმ, შიც. — ტერენტის;
ტარანტი)
ტარისტორიული (და არა ტერისტორია-
ლური)
ტაქნიკური (და არა ტექნიკური)
(ტახავს კი არა) ტახს
ტპირთბარუნდა
(ტუელი კი არა) ტინალი
ტიპი-ტომბარა
ტიპტიპა (ნათ. ტექტიკას)

ტიპტიპებს (და არა ტექტიკებს)
(ტიპიური კი არა) ტიპობრივი
(ტიპობრაჯიული), უმჯობესია სტამბურ
ტიპურობა (და არა ტიპიურობა)
ტირე (ნათ. ტირეს)
ტირილ-ტირილით
ტიული (და არა ტული) ქსოვილი
ტაპატაპუსი
ტაპილისკავერი || ტაპილიკავერი
ტაპილმომბარი (ტაპილმომბარისა)
ტაპილ-მფარე
ტაპილ-ტაპილი
ტაპინი-ტაპინი
ტოლ-ამხანაგი
(ტოლიბაში; ტოლიბაშობა კი არა) ტო-
ლუმბაში; ტოლუმბაშობა; უმჯო-
ბესია: თამბა, თამბაღობა
ტრაპიკული (და არა: ტრაპიული ან
ტრადიკული)
ტრაპეზი; ტრაპეზული (და არა ტრაპეზ;
ტრაპეზული)
ტრანსლაცია (და არა: ტრანსლიაცია)
ტრაპეკულიოზი (და არა: ტრაპეკულიო-
ზი ან ტრაპეკულიოზი)
ტურბინა (და არა ტურბინი)
ტყე და ველი
ტყე-ველი
ტყე-ტყე
ტყირაი, იგივე ელენთა

უ

უამბი (და არა უამბინია)
უანდარტინი (და არა უანდერტინი)
უბაღურაბა ეწინა (და არა უბედურობა
ეწია)
(უბწყენს კი არა) უწყენს
უბამოცდო (და არა უბამოცდოთ)
(უღაო კი არა) უღაპო
უღარაჯინი (და არა უღარაჯინი)
(უღარკის კი არა) უღარკაბა
უპარტიურა (და არა უპერტურა)
უჭრუნველყოფილი იქნა (და არა უჭ-
რუნველყოფილი იქნა)

(უთაო; უთაობა კი არა) უთავო; უთავობა

უკანდაუხეველად

უკან დახევა (უკან დაიხევს)

უკან მოუხედავად

უკანვლად

უკან-უკან

(უკვდავობა კი არა) უკვდავება

(უკუაყოფილობა კი არა) უკმაყოფილება

უკუნიითი უკუნიისაგან

უკუსვლა

უკუაქმედება

ულტრბ რთული სიტყვის პირველი წევრი, იწერება მომდევნო სიტყვათან ერთად: ულტრბინისფერი, ულტრბ-მოკლე და მისთ.

უმეტესწილად

უმეფიბ (დ არა უმეფინა)

უმეურნალობ (დ არ უმეურნალობს)

უმეუზავი (დ არა უმეუზავია)

(უმფრო; უმფროსი კი არა) უფრო; უფროსი

უმღერიბ (დ არა უმღერინა)

უნავო (დ არა უნაო)

უნებლიეთ (დ არა უნებლიედ: ნებლით თუ უნებლიეთ

უნერკვლებიბ (დ არა უნერკვილებიბია)

(უნეოთარდება კი არა) უკითარდება

უპარსკაპტივობა (დ არა: უპარსკაპტივობა ან უპარსკაპტივობა)

უპირველეს ყოვლისა

(უპირობს კი არა) უპირებს

(უპოვებს კი არა) უპოვებს

ურთიერთ რთული სიტყვის პირველი წევრია და მომდევნო სიტყვათან ერთად იწერება: ურთიერთგაგება, ურთიერთდახმარება და მისთ.

ურეშობა (დ არა ურეშობა)

უსახურავო (დ არა უსახურაო)

(უსინდისო კი არა) უსინდისო

უსეველ-უაგელი

უსხდენ (დ არა უსხდენ) ისინი, მაგრამ უჭდა ის

უფალი (უფლობა)

უფლება-მოვალეობა

უფლისწული

უფრო და უფრო

უფროსწაწელი

უფროს-უმცროსი

ულაბიბ (დ არა ულაბინა)

უზანბი (უზანგა, უზანგს; უზანგა)

(უზევა კი არა) უზერება

(უზინჯავს კი არა) უსინჯავს

უჯინჯავინი

(უცალიერდება კი არა) უცარიელდება

უცბად (დ არ უცბათ)

უცემიბ (დ არა უცემინა)

უცრავ-მოცრავი

უძლოდა (დ არა უძლოდა)

(უწვი კი არა) უცხვლბაგმლი

უხტუნაგვი (დ არა უხტუნაგვია)

(უჯარბოდ კი არა) დუჯარბობლად

უჯერებს (დ არ უჯერის)

ფ

ფაილუზინი (დ არა ფაილუზინი)

ფანება || ფირფიცარი

ფანჯარა (ფანჯარისა)

ფარდახალი

ფარმაკეპტი: ფარმაკეპტი

ფარნაოზი (ფარნაოზა, ფარნაოზს; ფარნაოზი)

ფარსადანი (ფარსადანა, ფარსადანს; ფარსადანი)

ფარსმანი (ფარსმანა, ფარსმანს; ფარსმანი)

ფატი (ფატიბ, მიც. — ფატის; ფატი)

ფატმანი (ფატმანა, ფატმანს; ფატმანი)

ფაჟინილი

ფაჟაფაჟი || ფაჟაფაჟი

ფახაფაჟი || ფახაფაჟი

ფეა (დ არა ფეია)

(ფედერატიული კი არა) ფედერატიული

ფენა-ფენა; ფენა-ფენა

ფარო... რთული სიტყვის პირველი წევ-
რია და აღნიშნავს რკინას, იწერება
მეორე სიტყვასთან ერთად: ფარო-
მარბანეცი, ფაროშანადნობი და
მისთ.

ფარფური

ფეხენიბაღური

ფახლაფეხ

(ფეხოსანი კი არა) ქვეითი

ფთივანედი (და არა პტივანედი)

ფილაპანი (ფილაქინისა)

ფილიმონი (ფილიმონმა, ფილიმონს;
ფილიმონი)

ფლანელი (და არა ფანელი)

ფონი (ნათ. ფონიეს)

ფონენდოსკოპი (და არა ფონენდოსკოპი)

ფოტო... რთული სიტყვის პირველი წევ-
რია, აღნიშნავს ფოტოგრაფიულს და
იწერება მომდევნო სიტყვასთან ერ-
თად: ფოტოგრაფი, ფოტოგრაფი-
კამა და მისთ.

(ფოტოასლი კი არა) ფოტოპირი

(ფრაგმენტალური კი არა) ფრაგმენტული

ფრაგმენტი (ფრაგმენტი)

ფრიდონი (ფრიდონმა, ფრიდონს; ფრი-
დონი)

ფრთხილი (ფრთხილი)

ფრიდონი (ფრიდონისა)

ფსევდო... რთული სიტყვის პირველი
წევრია, აღნიშნავს ცრუს და იწერება
მომდევნო სიტყვასთან ერთად: ფსევ-
დოგრაფი, ფსევდოგრაფი და მისთ.

(ფსიქიური კი არა) ფსიქიკური

ფსიქოთერაპევტი

ფსიქოპათოლოგი (და არა ფსიქოპა-
თოლოგი)

ფუფუნა (ნათ. ფუფუნა)

(ფუნდამენტალური კი არა) ფუნდა-
მენტალური

ფუნდამენტალიზმი (და არა ფუნდამენტალიზმი)

ფურცული იგივე შირმაგარა

ფურცული

ფუტბალი (და არა ფუტბალი)

ფუფუნა (და არა ფუფუნა)

ფუფუნა

ფუფუნა (და არა ფუფუნა)

ფუფუნა

ქ

ქათამა (ნათ. ქათამა)

ქალაქი (ნათ. ქალაქი)

ქალაქი

ქალაქი

ქალაქი

(ქალაქი კი არა) ქალაქი

ქალაქი

ქართლი (ქართლოსმა, ქართლოსს;
ქართლოსი)

ქარ-ქარი

ქაქაქა (ნათ. ქაქაქა)

(ქაქაქა კი არა) ქაქაქა

ქაქაქა

ქაქაქა

(ქაქაქა კი არა) ქაქაქა

(ქაქაქა კი არა) ქაქაქა

ქაქაქა (ქაქაქა, ქაქაქა; ქაქა-
ქაქა)

ქაქაქა (ქაქაქა)

ქაქაქა

(ქაქაქა, ქაქაქა კი არა) ქაქაქა:

ქაქაქა

ქაქაქა, ქაქაქა

ქაქაქა

ქაქაქა || ქაქაქა

ქაქაქა

ქაქაქა და ქაქაქა

ქაქაქა გეოგრაფიულ სახელთან იწერე-
ბა ცალკე: ქაქაქა იმართი, ქაქაქა

ქაქაქა და მისთ.

ქაქაქა დასახელებული, მაქაქა ქაქაქა
დასახელებული

ქაქაქა (და არა ქაქაქა)

ქაქაქა რაქა, მაქაქა ქაქაქა

ქაქაქა იმართი

ქაქაქა გეოგრაფიული

ქვენა ჰარი

(ქვეუნიერობა კი არა) ქვეუნიერება
ქვეუ ბრუნვის ფორმიან სახელთან იწე-
რება ცალკე: ცის ქვეუ, ხის ქვეუ,
კიბის ქვეუ და მისთ.

ქვეუაგაგაელი

(ქვეუვრდომლობა კი არა) ქვეუვრდო-
მობა

ქვის მთლელი

(ქვიშა კი არა) ალუბალი

ქინძისთავი

ქირურგიული (და არა ქირურგული)

ქიშპარღი (ქიშვარღი, შიც. — ქიშვარ-
ღის; ქიშვარღი)

(ქველითუნარიანი კი არა) ქველითი

ქოლარა (და არა ზოლერა)

ქოლესინტიტი (და არა ზოლესინტიტი)

ქონდრისკაცი

(ქრისტეანი კი არა) ქრისტინი

ქრისტეოზობისთვა || დეკემბერი

(ქროლავს კი არა) ქრის

ქუჩა-ქუჩა

ღ

ღაღაგოგით

(ღვდელი კი არა) მღვდელი

ღვთის ანაბარად

ღვთისმაცხველება

ღვთისმშობელი (ღვთისმშობლისა)

ღვთისნიერი

ღვინისმეხვე (ნათ. ღვინისმეხვეს)

ღვინოვისთვა || ოქტომბერი

ღვინოვასალა

(ღვთავდა კი არა) მღვინძა

ღვლარჰნა (ღვლარჰნას)

(ღვრდის კი არა) ზრდის

ღია ბარათი

ღია კანონისარა

ღიკაღმოგდაბული

ღირსებადაპარბული

ღლაპი || ლოპო

ღმართიანი || ღმართვა იცის

ღოგა-ღოგა

ღოგა-ჟოგა

ღონეიხილილი

ღრბაღრუი

ღრმაღრმადანი

ღრმაღ მოსუცაბული

ყ

ყაღაღაღაბული

ყასაბი (და არა მყასაბე)

ყასნალი კი არა) ყანინალი

ყაპაყრა (ნათ. ყაპაყრას)

ყაღ-კინძერი

ყაღმოღარაბული

ყაღ-ჟური

ყაღოღ (და არა ყვაყოღა)

ყველანაირი

ყრამყრალი

ყრღვა-გაყრღვა

ყრინაყრინა (ყრინაყრინისა)

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა; ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა (და არა ყრინაყრინა)

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა

ყრინაყრინა (ნათ. ყრინაყრინა)

შ

შავ ღაღა ბაჩინილი

შავ-თეთრი

შენი პირით
შენაჲნ (და არა შენსკენ)
შენ მიმარ (და არა შენს მიერ)
შენს ძმას; შენს მამობარს (და არა: შენ
ძმას; შენ მემობარს)
(შესაკმაჲო კი არა) შესაბაზმბპი
შესახადლობა (და არა შესახეღავობა)
(შესდგება კი არა) შედგება
შესდამებინ (და არა შედღებობა)
შესტავაზმბს (და არა შეთავაზებს)
შესტანსმებინ (და არა შეთანხმებია)
შესტვისმებინ (და არა შეთვსებია)
შესტკივბ (და არა შეტკივა)
შესჩივლებს (და არა შეჩივლებს)
შესტკერის (და არა შეტკერის)
შესწვდებბ (და არა შეწვდებბ)
შესწახმებინ (და არა შეწახმებია)
შესჯავრდებბ (და არა შეჯავრდებბ)
შეუპაირავს (და არა შეუყერია)
შეულმცავს (და არა შეულმოცია)
შეუსმებს (და არა: შეუხვავს ან შეუს-
ვია)

(შეუჭენია კი არა) შეუხვია
შეფუთენილი (და არა შეფუთული)
შეჲნდებბ (და არა შეჲნაღებბ)
(შეუავს კი არა) შეჲხავს
(შეუიღვა კი არა) შეჲჰიღვბ
შეჲის მხრალი
შეძრომა (და არა შეძვრომა)
შეწვავს (და არა შესწვავს)
შახლა-შამოხლა
შეჲინბრებბ (და არა შეჲიბრი)
შეჲბღავს ის მას მას (და არა შებე-
ღავს)
შეჲამბათებინ (და არა შეჲამბათებია)
შეჲპარპი (და არა შეჲარგია)
შეჲფარის (და არა შეფერის)
შეჲქონდა (და არა შექონდა)
შეჲხავს (და არა შეუავს)
შეჲხვირებბს (და არა შეუვირებბს)
შვიდწლედამბავრებული
(შვილდი კი არა) მშვილდი
(შვილდოხანი კი არა) მშვილდოხანი
შვილთაშვილი

შვილიშვილის შვილი
შიგადაშიგ
შინამოსამსახურე (შინამოსამსახურისა)
შინასასკომო
შინაჲშბ
(შინჯავს კი არა) სინჯავს
შირის მომბვრალი
შირნარპი
(შლიკი კი არა) წიღა
(შლიპა კი არა) შლბპა
შირისშირს
შირალ-შირალი
შირმადღე
შირმერსიშვარე
შირმის უნარი
შირმისუნარიანი
შუა ბაჲავსული
შუა ბზა
შუაპანი
შუამდინარეთი
შუაპ-შუაპ

ჩ

ჩამრივენე (და არა ჩაერიენ)
ჩამცივებინე (და არა ჩაეცივებია)
ჩამწარენე (და არა ჩამწარენე)
ჩამბაქრე (და არა ჩამაქვრე)
ჩამღანი (ჩამღანისა)
ჩანის ვარდი
ჩამოსწავს (და არა ჩამოწავს)
ჩამოსწმენდს ის მას მას, მაგრამ ჩამო-
წმენდს ის მას
ჩამოჲბანს (და არა ჩამოხანს)
ჩამოჲბავს (და არა ჩამოგავს)
ჩამოჲგლეჯს ის მას მას, მაგრამ ჩა-
მოგლეჯს ის მას
ჩამოჲკიდებინ (და არა ჩამოკიდებია)
ჩამოჲქონდა (და არა ჩამოქონდა)
ჩანთბაღდაქიდებული
ჩანს (და არა სჩანს)
ჩასატმელ-დასახურებო
ჩანვლა-ჩამოსვლა
ჩანჩრის (და არა ჩაჩრის)

ჩაურთავს (და არა ჩაურთია)
 ჩაუპარავს (და არა ჩაუყრია)
 ჩაუსვამს (და არა ჩაუსვია)
 ჩაუცმელ-დაუსურავი
 ჩაუხედავს (და არა ჩაუხედაია)
 ჩახმანხმუქანებულნი
 ჩაჰბანს (და არა ჩაბანს)
 ჩაჰბარდებებ (და არა ჩაბარდებებ)
 ჩაჰკაბტვიან (და არა ჩაკეტვიან) ა
 ჩაჰკირკიტებებს (და არა ჩაკირკიტებებს)
 ჩემ გამო (და არა ჩემს გამო)
 ჩემ ბარდ (და არა ჩემს გარდა)
 ჩემ გვერდით (და არა ჩემს გვერდით)
 ჩემდა უნებურად
 ჩემ თვალწინ (და არა ჩემს თვალწინ)
 ჩემთან (და არა ჩემსკენ)
 ჩვენს ერაშდე || ჩვენს წალთაღრიცხ-
 ვაშდე
 ჩვენს ძმას, ჩვენს ვეგობარს (და არა:
 ჩვენ ძმას, ჩვენ მეგობარს)
 ჩვენ-ჩვენი
 ჩინ-მადლუბი
 ჩოხა-ახალუხი
 ჩრდილო აზიან
 ჩრდილო აფრიკან
 ჩრდილო-აღმოსავლეთი
 ჩრდილკვეთ
 ჩუმ-ჩუმი
 ჩპარა-ჩპარა
 ჩხრამს; ჩხრამდა (და არა: ჩხრიავს ან
 ჩხრეკავს; ჩხრეკავდა ან ჩხრეკავდა)

3

ცადაჭიდული
 ცა და ქვეყანა (მიც. — ცა და ქვეყანას,
 ნათ. — ცისა და ქვეყნისა || ცა და
 ქვეყნისა)
 ცათამბჯენი
 ცაიხნოტი (და არა ცეიხნოტი)
 ცალბანი
 ცალფეხა (ნათ. ცალფეხას)
 ცალ-ცალი

ცახცახნი
 ცემა-ტყევა
 ცენო
 ცენოური
 ცენოური (ცენოური)
 ცეცხლოვებული
 ცვარ-ნაში
 ცვილწასული
 ციმა-ცხელუბა
 ციმა გარეთ, მაგრამ სციმა მას
 ცივი-ცივი
 ცილისმწკვამელი
 ცილისწამება (ცილის სწამება)
 ციციცი
 ცინმარა ღღის
 ცინფარაწაწელი
 ცისარი. (ციციარია)
 ციხე-კოშკი
 ციხისიმაბრა
 ციხე-ქალაქი
 ცნობისმოკვება
 ცოდვა-ბრალი
 ცოდვა-მადლი
 ცოლიან-შვილიანიანად
 ცოლისდა
 ცოტა არ იყოს
 ცოტად თუ ბევრად
 ცოტა თუ ბევრი
 ცოტ-ცოტა
 ცოტა ხანს
 ცოცხალმკვდარი (ცოცხალმკვდარისა)
 ცრუმცანიერება
 ცუცმცანნი
 ცხელ-ცხელი
 ცხელდაცხენ
 ცხენის ქალა (ცხენის ქალისა)
 ცხვირმოუხმოცვი
 ცხვირ-პირი
 ცხვირწინ
 ცხოვრებაგამოვლილი
 ცხრაბვარი
 ცხრაბუნის

წაუყვან-წამოყვანან
წაუყვანება (ღა არა წაყვება)
წაგონსობავარი
წიგონწასმული
წელათრავით
წელათრავული
წელგაპართული
წელჯაღა
წელთა სვლა
წელთაღრიცხვა
წელი (წელიწადი) სხეულის ნაწილი
წელი (წლისა) წელიწადი
წელქვევით
წელწვრილი
წარა-კითხვა
წარს ის, მაგრამ სწარს წერილს ის მას
წაწავს (ღა არა წეწს)
წვეთ-წვეთად
წვეთწვეთობით
წვენი (წვენი)
წვერგაბაურმგზნილი (ღა არა წვერგა-
ბურმგზული)
წვერ-ულვაში
წვერულვაშიანი
წვითა ღა ღაბვით
წვრილგოჭკოიანი
წვრილგოღაბიანი
წვრილფახსობა
წვრილფხილიანი
წვილ-კივილი
წითელკარანას (ნათ. წითელკარანას)
წითელქუღა (ნათ. წითელქუღას)
წითელჩაქვებიანი
წინა ღღა
წინათ ((ღა არა: წინაღ ან წინეთ)
წინა თაობა
წინათგრძნობა
წინათქვა
წინა კაცი
წინაგორბადი
წინაშეღვარი (წინაშეღვარისა)
წინასიტყვაობა (ღა არა წინასიტყვეუ-
ბა)

წინაწმინდალური
წინაქრისტიანული
წინე ღა უკან
წინდაწინ
წინკვა-ლოცვა
წინკვილკომგინატი
წინქარა (ნათ. წინქარას)
წინწიპარა (ნათ. წინწიბურას)
წაქარაწაქარი
წლიღან წლაგღა
წლითიწლოგით
წმიღათაწმიღა
(წრთუნა კი არა) წვრთნა
წრუწუნა (ნათ. წრუწუნას)
წრუვა (წრუვისა)
წრუთისწრუთი (წრუთისწრუთისა)
წრუთი წრუთა
წალწაწა (ნათ. წალწაწისა)
წაწვლა-ქრულვა
წაწვტს (საკითხს), მაგრამ სწაწვტს
(გულს)

ჟ

ჟაპი ცხენი
ჟაშა-სშა
ჟაშს ის მას, მაგრამ სშაშს ის მას მას
ჟანურ-შაბრული
ჟანჭიქსაბრული
ჟაბანწაწაწა
ჟაღარაშაბრული; ჟაღარანარაბი
ჟაშანარაბი
ჟაშის არაპი
ჟახაშუხი
ჯანეგ-ჟანეგით
ჟაქა-ჟუსილი
ჟაღაშს (ღა არა ჟეღს)
ჟიპაქლა (ნათ. ჟიპაქლას)
ჟიპარტი იგივეა, რაც კნოპი
ჟილის ქული
ჟილისქულიანი
ჟინშარი (ჟინშარისა)
ჟიპა (ნათ. ჟიპას)

ბიგმოპრილი
შირ-პარამი
შირის ღღე
შკუადალაგაგაული
შირ-მართალი
შირა-ქერვა
შირილოგაშენვეული
შირის შეშას (ის შას), შაგრაშ სხრის
თაეს (ის შას შას)
შირიშინა (ნათ. კრიჟინას)
შიკაჟუკი
შიუა-შიუა
შიურისთავი
შიურ-მარანი

ხ

ხაბაქშუბაპი
(ხაბურჯაო ქი არა) ხაზაშთრო
ხაზავდენ (ღა არა ხაზავდენ)
ხაზასვა
ხალათ-შარვალი
ხალისდაქარაული
ხალხმარაპალი
ხანგრძლივი, ხანგრძლივად
ხანღახან (ღა არა ხანღახან)
ხანში შესული
(ხარაქირი ქი არა) ჰარაპირი
ხარახურა (ხარახურისა)
ხარირამი (ხარირმისა)
ხარ-ურამი
ხარში (ნათ. ხარშოს)
ხარხარავდენ (ღა არა ხარხარავდენ)
ხარხარი
ხარჯთაღრიცხვა
ხატავდენ (ღა არა ხატავდენ)
ხახამურალი
ხე ცალკე იწერება: ვაშლის ხე, კაკ-
ლის ხე ღა შისთ.
ხელაწეული
ხელახალი
ხელახლა
ხელპარპი
ხელგორკილი

ხელზე (ღა არა ხელზედ)
ხელზე მოსამსახურა
ხელთუქმელი
ხელიდან ხელში
ხელის კვრა
ხელის გამართვა
ხელისმოგვიდა
ხელის საკონი
ხელმარცხენი
ხელმარჯვენი
ხელ-პირი
ხელსაბანი (ხელსაბნისა)
ხელჩანთა
ხე-ტაე
ხენხვის; ხენხვად (ღა არა: ხეხს; ხეხდა)
ხვალ თუ ზებ
ხვევან-კოცნა
ხვან-თესვა
ხიღვალმა
ხიღვევაშ
სიზანი (ხიზნისა; ხიზნები)
ხითხითა (ნათ. ხითხითას)
ხმა-ქრინტი
ხველ-ხველი
ხმის ვიცევა
ხმის ჩამწარი
ხმოვანმონაცვლი
(ხოლერა ქი არა) ჰოლერა
(ხოლი ქი არა) ჰოლი
ხორცი ხორცთაგან
ხორცკომგინატი
ხორცსაქავი
ხობვა-ღიღვა
ხრახახური
ხრახხვრალი
ხრიალ-ხრილით
ხრიგინ-ხრიგინით
ხტუნვა-ხტუნვით
ხუთგალიანი
ხუთგონი
ხუთოსანი (ხუთოსნისა)
ხუთსართულიანი

ხუპარა (ნათ. ხუპარას)
ხუროთმოძღვარი (ხუროთმოძღვრისა)
ხშირ-ხშირი (ხშირ-ხშირად)

ჯ

ჯამ-მურავლი (ჯამ-ქურკლისა)
ჯანმრთელი (და არა ქანთელი)
ჯან-ღონე
ჯგუფ-ჯგუფად
-ჯერ რიცხვით სახელთან იწერება ერ-
თად: მრთჯერ, მრჯერ...
ჯვარღაწერილი
ჯიბაგამოხსნაილი
ჯიშვარი (ჯიშვრმა, ჯიშვრს; ჯიშვრს)
ჯიშვარიღაწული
ჯუშვარი (ჯუშვრმა; ჯუშვრს; ჯუშ-
ბერი)

ჭ

ჭაბიშობრაფია (და არა აგიოგრაფია)
(მაერაცია კი არა) პირსიბი
ჭაერგამბარი
(პაეროსტატი კი არა) აეროსტატი
ჭაერსაწმენდი
ჭაიშორის ღრუ
ჭაი-ჭაი
ჭაიჭარად
ჭამაპი (და არა ჭამაჟი)
ჭარიაბალი
ჭარი-ჭარალი
ჭაუპტახხტი (და არა: გაუპტახხტი ან გა-
უხახხტი)
ჭბანს (ის მას მას), მარამ ბანს (ის მას)
ჭბაძავს (და არა ბაძავს)
ჭბავს (და არა ბავს)
ჭგლეჯს (ის მას მას), მაგრამ გლეჯს
(ის მას)
ჭგონია (და არა გონია).
ჭგუობს (და არა გუობს)
ჭმებტოგენი (და არა გემატოგენი)

ჭემატომა (და არა გემატომა)
ჭემოგლოზინი (და არა გემაგლოზინი)
ჭიღრამაწვა
ჭიღროზიოლოზია
ჭიღროგანერატორი
ჭიღროელეპტროსაღგური
ჭიღროენერებტიკა
ჭიღროწენსი
ჭილწი (და არა: გილწი ან ჰილწა)
ჭიპარბოლა (ჭიპერბოლისა)
ჭიპანოზი (და არა გიპანოზი)
(ჭიპოდრომი კი არა) იპოდრომი
ჭიპოტომა (ჭიპოტოზისა)
ჭიპოტომაში || გეპიპოტოტი
ჭიპოტენუმა (ჭიპოტენუზისა)
ჭკადრებს (და არა კადრებს)
ჭკბანს (და არა კბენს)
ჭკბანს (ის მას მას), მაგრამ კბანს (ის
მას)
კპვეთს. კპვეთლა (ის მას მას), მაგრამ
კპვეთს, კპვეთლა (ის მას)
კპიღია (უელსაპაში), მაგრამ კიღია (კე-
ღელწე სურათი)
კპიღის (და არა კიღისა)
კპრემს (ის მას მას), მაგრამ კრემს (ის
მას)
კოსპიტალი (და არა გოსპიტალი)
კპარავს (და არა პარავს)
კპარსავს (და არა პარსავს)
კპირღებ (და არა პირღება)
კპუანური (და არა ჭუანური)
კპვი (და არა ჭვია)
(ჭქვიოლა კი არა) მრკვი
კპონლა (და არა ქონლა)
(ჭქრება კი არა) მრმბ
(ჭქრის კი არა) ქრის
კპამლა (და არა უაღლა)
(პუვაგის კი არა) უპპვის
კპპარავი (და არა უვარება)
კპოლი (და არა უოლი)
(ჭყრია კი არა) ურია

გამოყენებული ლიტერატურა

1. გაჩეჩილაძე ო., ქართული ენა, თბ., 1992.
2. თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები, პირველი კრებული, თბ., 1980.
3. თოფური ა ვ., გიგინეიშვილი ივ., ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი, თბ., 1988.
4. კვაჭაძე ლ., ქართული ენა, ნაწ. I, თბ., 1981.
5. კვაჭაძე ლ., თანამედროვე ქართული ენის სინტაქსი, თბ., 1977.
6. სალინაძე რ., ქართული მართლწერისა და სწორმეტყველების საკითხები, ქუთაისი, 1995.
7. ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, ერთომეული, ნაკვეთი პირველი, ბ—ლ, მთ. რედაქტორი არნ. ჩიქობავა, თბ., 1990.
8. ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, ერთომეული, ნაკვეთი მეორე, მ—პ, მთ. რედაქტორი არნ. ჩიქობავა, თბ., 1990.
9. ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, წიგნი მე-8, თბ., 1980.
10. ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, წიგნი მე-5, თბ., 1983.
11. ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, წიგნი მე-6, თბ., 1984.
12. ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, წიგნი მე-8, თბ., 1988.
13. ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, წიგნი მე-9, თბ., 1989.
14. შალამბერიძე გ., ქართული მართლწერა, თბ., 1985.
15. შანიძე ა., იმნაიშვილი ი., კვაჭაძე ლ., ქართული ენა (ლექსიკა, ფრაზეოლოგია, მორფოლოგია, ორთოგრაფია, მეტყველების განვითარება), მე-6 კლასის სახელმძღვანელო, თბ., 1989.
16. შანიძე ა., კვაჭაძე ლ., ქართული ენა (მორფოლოგია, ორთოგრაფია, მეტყველების განვითარება), მე-7 კლასის სახელმძღვანელო, თბ., 1992.
17. შანიძე ა., კვაჭაძე ლ., ქართული ენა (სინტაქსი, პუნქტუაცია, მეტყველების განვითარება), ნაწ. I, მე-8 კლასის სახელმძღვანელო, თბ., 1991.
18. შანიძე ა., კვაჭაძე ლ., ქართული ენა (სინტაქსი, პუნქტუაცია, მეტყველების განვითარება), ნაწ. II, მე-8 კლასის სახელმძღვანელო, თბ., 1990.
19. კვაბაშვილი მ., უცხო სიტყვათა ლექსიკონი, თბ., 1989.

რედაქტორი ნარგიზა მარტალიაშვილი
ტექნიკური ნარკვევების ნაკვეთი
კორექტორი ლია შერვაშიანი
მხატვარი დავით კოქალაძე

ტექსტის ამუშავები: ციური დოგრაფიანი
მერი თევზაძე
დარეჟან მანუჩაძე

დაგეგმვა-დონორები: მანანა ბერძენი
გოგუცა კინწურაშვილი
მანანა გომორიანი

მხატვრები: ჯემალ ხუხუნიანი
დავით მალაქაძე

წიგნი გამოდის ავტორის ხარჯით

გადაეცა წარმოებას 05.09.95. ხელმოწერილია დასაბუღებლად 30.11.95
ნაბეჭდი თაბახი 6,5; ქაღალდის ზომა 60X84¹/₁₆.
ტირაჟი 2000 შეკვეთის № 1336

გამომცემლობა „საბანძური“.
ქუთაისი, გორის ქ. №20/30
ტელ.: 6-13-43; 5-24-62.

ქუთაისის გ. ტაბიძის ხანძრობის
საქციოს საზოგადოება „სტამბა“
ქუთაისი, ილია ქაქავაძის გამზირი № 33.